

Univerzita Karlova v Praze

Fakulta humanitních studií

Bakalářská práce

**5 nestátních neziskových organizací v ČR,
zaměřených na pomoc ženám, obětem
domácího násilí**

Autorka: Lucie Viktorinová

Praha 2009

Vedoucí: PhDr. Hana Havelková, PhD.

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem svou bakalářskou práci vypracovala samostatně a použila jsem zdroje, které jsem uvedla v seznamu použité literatury a pramenů.

Souhlasím s případným zveřejněním mé bakalářské práce ať už v tištěné nebo elektronické formě.

V Praze dne 20. února 2009

Poděkování

Ráda bych poděkovala vedoucí bakalářské práce PhDr. Haně Havelkové, PhD. za odborné vedení mé práce; a všem členkám organizací, které mi poskytly cenné informace a nosné rozhovory.

Obsah

1. ÚVOD.....	5
2. TEORETICKÁ ČÁST.....	7
2.1 Vymezení základních pojmů.....	7
2.1.1 Neziskový sektor a nezisková organizace	7
2.1.2 Ženské či pro-žensky orientované organizace – jejich definice a dělení	8
2.1.3 Domácí násilí	9
2.2 <i>Teoretická východiska</i>	11
2.2.1 Některé poznatky o pro-ženském aktivismu v České republice po roce 1989.....	11
2.2.1.1 První období – od r.1989 až k přípravám ke vstupu ČR do EU v r. 1998 ...	11
2.2.1.2 Druhé období – od přípravy a vstupu ČR do EU k současnosti	13
2.2.1.3 Nástin vývoje spolupráce mezi ženskými organizacemi v ČR a na mezinárodní úrovni	15
2.2.1.4 Stručný přehled spolupráce českých ženských či prožensky zaměřených neziskových organizací, které se zabývají DN	17
2.2.2 Formy pomoci ženám obětem DN	17
2.3 <i>Shrnutí teoretické části</i>	19
3. ANALYTICKÁ ČÁST.....	20
3.1 <i>Výzkumná strategie - metodologie</i>	20
3.1.1 Výzkumný vzorek	20
3.1.2 Výzkumná otázka a témata rozhovoru.....	21
3.1.3 Rozhovory – provedení v terénu.....	22
3.1.4 Analýza rozhovorů.....	23
3.1.4.1 Metodologie: kódování	23
3.2 <i>Představení organizací</i>	25
3.2.1 ROSA.....	25
3.2.2 Acorus.....	38
3.2.3 Magdalenium.....	47
3.2.4 Persefona.....	53
3.2.5 proFem.....	58
3.2.6 Bílý kruh bezpečí.....	68
3.3 <i>Kvalitativní analýza některých pasáží rozhovorů</i>	76
3.3.1 Kategorie: REFLEXE OZNAČENÍ SVÉ ORGANIZACE JAKO ŽENSKÁ (ČI NAOPAK) V ZÁVISLOSTI NA VNÍMÁNÍ JEVU DN.....	76
3.3.2 Kategorie: SOUKROMÝ A OPATRNÝ FEMINISMUS.....	79
3.3.3 Kategorie: „ODGENDEROVÁNÍ“: VYJEDNÁVÁNÍ VE SPOLEČNOSTI.....	83
4. ZÁVĚRY.....	85
LITERATURA A PRAMENY	89
Příloha č.1	93
Tematické okruhy rozhovoru.....	93

1. ÚVOD

Ve své bakalářské práci se zabývám nevládními neziskovými organizacemi v České republice, které zajišťují různé formy pomoci pro týrané ženy, respektive ženy, které se staly oběťmi domácího násilí. Mým výzkumným vzorkem bylo na počátku práce 6 organizací, které se věnují této problematice.

Ačkoliv v naší zemi naštěstí již existuje mnoho odborných prací, které se věnují problematice násilí na ženách a domácímu násilí, jehož obětí jsou mimo jiné ženy, málo prací se zabývá neziskovými organizacemi, které si problematiku násilí na ženách vzaly na starost. Avšak některé z těchto organizací mají za sebou již více než deset let vlastní historie a jsou důležitou součástí segmentu neziskového sektoru v České republice, oblastí aktivity občanů a místem spolupráce státu s občany. Organizace, které vznikly v nedávné době a chtějí se věnovat pomoci ženám, obětem domácího násilí, jsou důkazem toho, že tato oblast pomoci není stále plně pokrytá. Zároveň ukazují na potřeby občanů, kteří mají zájem se v této náročné oblasti angažovat.

Svou práci zakládám na kvalitativním výzkumu, tj. na analýze dokumentů organizací a na analýze rozhovorů. Zkoumané organizace jsem si vybrala především na základě jejich zaměření na pomoc ženám, obětem domácího násilí.

Jak jsem uvedla výše, cílem mé práce bylo podrobně prozkoumat 6 organizací zabývajících se problematikou násilí na ženách, respektive pomocí ženám, obětem domácího násilí. Prováděla jsem analýzu organizací, tedy snažila jsem se vytvořit historiografii jednotlivých organizací, abych na základě této analýzy získala základní obecnější přehled o této části neziskového sektoru v České republice. V práci níže budu sledovat, jak se v České republice rozvíjel a rozvíjí aktivismus, který má za cíl pomoci ženám, obětem domácího násilí. Vytvořím deskripce jednotlivých organizací, ve kterých popíšu, z jakého podnětu vznikly, jaké mají cíle, jakou pomoc nabízejí, jak jsou financovány, apod. Bude mne také zajímat, jak jsou mezi sebou organizace propojeny, eventuálně zda spolupracují, v čem se od sebe liší, zda spolupracují se státními institucemi, atd. Jelikož svá teoretická východiska čerpám z feministické literatury, má práce spadá spíše do genderových studií než do studií občanského sektoru. V dalších zjištěních bude podstatné, jak se organizace identifikují, zda se označují jako ženské či feministické (či jejich členky jako feministky). Pokusím se proniknout do způsobu uvažování žen, které jsou v daných organizacích aktivní. Ráda bych se zorientovala v tom, jaké mají podněty, jak vnímají současnou situaci, jaké je jejich osobní zakoušení a základní zkušenost z působení

v organizaci, apod. Je zapotřebí zdůraznit, že si nekladu za cíl studium a rozbor vlastního jevu domácího násilí.

Bakalářskou práci jsem rozdělila do dvou částí: teoretické a analytické. Teoretickou část dále dělím na část vymezení základních používaných pojmů a část základních používaných teoretických východisek. Velkou část mých teoretických východisek tvoří feministická literatura. V teoretické části se také zabývám známými formami pomoci ženám, obětem domácího násilí. Poznatky z teoretické části použiji v části analytické.

V analytické části podrobněji vysvětlím metodu výzkumu, výběr výzkumného vzorku, techniku sběru a analýzy dat. Na základě analýzy dat vytvořím další podkapitoly analytické části. Konkrétně půjde o představení jednotlivých organizací a souhrnné poznatky plynoucí z historiografie jednotlivých organizací. Další podkapitolou budou výsledky kódování rozhovorů.

V závěrečné části se budu soustředit na zásadní obecné výsledky a celkové závěry svého výzkumu.

Bakalářskou práci doplním o přílohu s tématickými okruhy rozhovorů. Kompletní přepisy uskutečněných rozhovorů ke své práci nepřikládám z důvodu etických závazků vůči dotazovaným, zejména principu zachování anonymity. Kompletní přepisy rozhovorů mohou poskytnout případným zájemcům k nahlédnutí.

Téma mé práce bylo inspirováno pracemi J. Chaloupkové (2002) a K. Černé (2006). Chaloupková (2002) se zabývala českým ženským hnutím po roce 1989. Černá se zabývala ekofeministickým hnutím v České republice (2006). Obě práce mi pomohly především ve způsobu, jakým jsem přistoupila k představení organizací a inspirovaly mne v tématech rozhovorů. Práce Chaloupkové (2002) byla obzvlášť zásadní neboť mi poskytla některá ze základních teoretických východisek.

2. TEORETICKÁ ČÁST

V první části bakalářské práce, tedy v části teoretické, bych ráda představila základní pojmy a teoretická východiska, ze kterých jsem ve výzkumu vycházela.

Nejdříve představím základní pojmy užívané v této práci. Půjde o vymezení následujících pojmů: neziskový sektor a nezisková organizace, ženská či pro-žensky orientovaná organizace a jejich oblasti práce a aktivit a dále pojem domácí násilí, respektive oblast domácího násilí, kterou se budu ve své práci zabývat.

Dále představím svá teoretická východiska. První oblastí jsou studie a výzkumy, které se věnují vývoji ženských či pro-žensky orientovaných neziskových organizací v České republice po r.1989. Druhá oblast zahrnuje přehled forem pomoci obětem domácího násilí.

2.1 Vymezení základních pojmů

2.1.1 **Neziskový sektor a nezisková organizace**

Definice pojmů neziskový sektor a nezisková organizace vycházejí ze studií Friče (1998, 2000). Dle Friče spojení „neziskový sektor“ klade důraz na to, že „... - na rozdíl od komerčních a ziskových organizací - jeho cílem není vytvářet zisk a rozdělovat jej mezi vlastníky“ (Frič 2000: 19). Neziskový sektor lze označit dalšími termíny, jako např. „třetí“, „dobrovolnický“, „nevládní“, „neziskový“ či „občanský“ sektor. Avšak tato další označení vždy zdůrazňují jednotlivé atributy neziskových organizací, které běžně spadají do neziskového sektoru. Definici neziskových organizací nelze proto vystavět pouze na jednom z termínů. Frič se proto opírá o „strukturálně-operacionální definici“ Lestera Salamona (Frič 2000: 19), která charakterizuje neziskový sektor jako složený z organizací, které mají tyto společné rysy:

- 1) jsou částečně institucionalizovány,
- 2) mají soukromou povahu, tj. jsou institucionálně odděleny od státní správy,
- 3) nerozdělují zisk (tzn. neslouží primárně k dosahování zisku, a tím se vylučují ze soukromého sektoru),
- 4) jsou samosprávné,
- 5) jsou dobrovolné (důležitá je přítomnost jakéhokoliv dobrovolného prvku).

Ve své práci budu používat spojení neziskový sektor.

Pro tuto bakalářskou práci je podstatné následující Fričovo (1998) dělení neziskových organizací (dále jen NO) dle jejich funkce ve společnosti:

- A) servisní funkce – NO jako dodavatelé řady služeb pro společnost. Reagují tak na nedostatky v systému služeb zabezpečovaných státem i na „bílá místa“ trhu služeb, které stojí mimo zájem soukromých ziskových organizací. *„...většina organizací nebere poskytování služeb jen jako běžnou rutinní aktivitu, ale vidí v ní své poslání.“ (Frič 1998: 30)*
- B) inovační funkce – nastolování společenských otázek, pojmenovávání problémů, hledání nových řešení. *„Tím, že se organizace snaží řešit zatím nepojmenované problémy a formulují nové způsoby jejich řešení, působí v mnoha oblastech jako pionýři.“ (Frič 1998: 32)*
- C) komunitní a demokratizační funkce – posilují pocity solidarity a komunity mezi lidmi, podporují procesy vzájemné interakce, jsou tvůrci důvěry. *„...vyplňují prostor mezi občanem a státem a umožňují mu participovat na veřejné politice i jiným způsobem než prostřednictvím voleb. Společně vytvářejí jakousi protiváhu vůči státu a vlivům tržní ekonomiky.“ (Frič 1998: 34)*

Toto dělení mi pomůže lépe popsat činnosti a funkce vybraných ženských organizací a vytvořit tak jejich přehlednou typologii.

2.1.2 Ženské či pro-žensky orientované organizace – jejich definice a dělení

Při vymezení pojmu ženská či pro-žensky orientovaná organizace použiji dvě studie Chaloupkové (2002, 2007). Podle ní lze za ženské organizace považovat takové organizace, které se takto samy vymezují nebo jejichž činnost se zaměřuje na pomoc ženám a podporu žen. *„Hlavním definičním kritériem zde není aspekt členství, tedy to, že sdružují ženy, ale to, zda usilují o určitou změnu postavení žen ať už na individuální nebo společenské úrovni.“ (Chaloupková 2002: 15)* Z toho vyplývá, že za ženské organizace nelze považovat spolky, které sdružují ženy se stejnými zálibami a koníčky. Jelikož jde o organizace, jsou nějakým způsobem institucionalizované a mají určitý formální status (např. občanské sdružení). (Chaloupková 2002)

Ve své další práci z roku 2007 Chaloupková vymezuje základní charakteristiku žensky či pro-žensky orientovaných neziskových organizací včetně jejich zaměření, popisu činností a členské základny. K výše uvedené základní definici přidává Chaloupková následující určení jejich orientace:

- a) organizace poskytující profesionální pomoc různého typu,
- b) svépomocná sdružení žen,
- c) organizace zaměřující se na prosazování ženských práv a genderové rovnosti.

Některé organizace se buď samy přímo označují za ženské nebo se vnímají jako feministické. (Chaloupková 2007)

Chaloupková dále sestavila přehled základních problémových oblastí, ve kterých se české ženské organizace angažují. Jsou to následující:

1. zdraví a zdravotnictví,
2. násilí na ženách a obchod s ženami,
3. podpora minoritních skupin žen,
4. problematika rodiny a prosazování rovných příležitostí osob pečujících o děti,
5. profesionální rozvoj žen a rovné příležitosti na pracovním trhu,
6. problematika ochrany životního prostředí,
7. postavení žen ve společnosti obecně (výzkum a zvyšování informovanosti odborné i široké veřejnosti o rovných příležitostech mužů a žen, koordinace ženských aktivit, zastřešující ženské organizace, organizace působící při politických stranách či církvích), a
8. problematika postavení žen v politice. (Chaloupková 2007)

Na deváté místo v tomto výčtu bych ráda doplnila mateřská centra, která Chaloupková ve svém výčtu neuvádí, ačkoliv jsou početně nejrozšířenějším typem organizace (Havelková 2008):

9. mateřská centra.

Mnohé z ženských organizací se nevěnují jen jedné z uvedených oblastí, ale spíše širokému spektru problémů. (Chaloupková 2007)

Pro mou práci je dále důležité dělení ženských organizací a jejich projektů dle oblasti aktivit. Opět vycházím z Chaloupkové, která v tomto směru rozlišuje čtyři oblasti:

- I. sociálně-psychologická pomoc a poradenství,
- II. vzdělávací a osvětová činnost,
- III. výzkumná a expertní činnost, monitorování postavení žen a genderové problematiky,
- IV. zprostředkování informací a kontaktů.

Také tyto oblasti se v praxi často vzájemně prolínají. (Chaloupková 2007)

2.1.3 Domácí násilí

Terminologie domácího násilí není jednotná. Zpravidla lze za domácí násilí¹ označit týrání a násilné jednání, odehrávající se mezi osobami blízkými, žijícími spolu ve společném bytě nebo domě, kdy jedna násilná osoba získává a udržuje nad druhou moc a kontrolu. V širším smyslu jde o násilí v rodině a domácnosti. (Bednářová, Macková, Prokešová 2006: 9) DN je opakované, dlouhodobé a stupňující se násilí, které se projevuje ve fyzické, psychické, sexuální a ekonomické formě. (Skrbková 2008: 9-10)

---

¹ Domácí násilí, dále v textu jen pod zkratkou DN.

Oběti DN je možné rozdělit do následujících skupin: ženy, děti, muži, senioři a zdravotně postižení. (Bednářová, Macková, Prokešová 2006: 10) Ve své bakalářské práci se hodlám zaměřit na DN páchané na ženách, jelikož by bylo příliš teoreticky složité zpracovat všechny skupiny obětí v rámci bakalářské práce. Níže uvádím další důvody své volby a další vymezení pojmů, které z mé volby vyplývají.

„Literatura uvádí, že ženy jsou nejčastějšími oběťmi domácího násilí, a to až z 92-98%.“ (Bednářová, Macková, Prokešová 2006: 10) Také z poznatků neziskových specializovaných pracovišť či z kriminologických výsledků vyplývá, že 90 procent obětí DN jsou ženy. (Voňková, Lienau 2002: 58) K případům zranění intimními partnery dochází častěji u žen než u mužů, zranění jsou u žen vážnější a *„ženy jsou také svými mužskými partnery častěji zabíjeny než muži“*. (Pavlík 2003: 256) Dle Sociologického ústavu AV ČR jen v České republice do roku 2004 zažilo 38% žen během svého života nějakou formu násilí ze strany svého partnera. (Pikálková 2004) Český statistický úřad ve své příručce z roku 2004 uvádí, že ženy se stávají častěji než muži obětí týrání osoby žijící ve společném obydlí (96,4 %). (Ženy a muži ČR v letech 2004: 90) Vzhledem k těmto uvedeným vysokým číslům se hodlám v rámci konceptu DN zaměřit výhradně na ženy jako oběti DN. Dále mne bude zajímat DN, které na ženách páchají muži, jelikož váží svá teoretická hlediska na feministickou literaturu.

Nepůjde o „násilí na ženách“ v širokém pojetí, do kterého spadá např. obchod s ženami, znásilnění mimo partnerské vztahy, obřízka genitálií, apod. Autorky Budel a Lacroix uvádějí, že DN je ve skutečnosti nejběžnější formou násilí proti ženám a z tohoto důvodu je někdy označováno jako „násilí na ženách v rodině“. (Budel, Lacroix 1999: 73) Avšak pojetí Budel a Lacroix zahrnuje mnoho kultur a tím pádem i různé dimenze DN na ženách, od preferování synů a tím pádem diskriminace holčiček již při narození, přes dětství zahrnující různé týrání dívek v rodinách, až po dospělost žen s oceňováním nevěst či například upalování manželek. Na druhou stranu tyto autorky upozorňují, že veškeré DN, jehož obětí jsou ženy, má jeden stejný základ, kterým je podřízený statut žen a jejich utiskování. (Budel, Lacroix 1999: 73-74)

Ve své bakalářské práci se soustředím na DN, jehož obětí jsou ženy, avšak půjde pouze o násilí, kterým muži, partneři ubližují ženám, svým partnerkám v dospělém věku, a to výhradně v domácím prostředí, za zavřenými dveřmi a v rámci České republiky. Pro označení žen, které zažily DN, používám spojení ženy, oběti DN.

2.2 Teoretická východiska

2.2.1 Některé poznatky o pro-ženském aktivismu v České republice po roce 1989

2.2.1.1 První období – od r.1989 až k přípravám ke vstupu ČR do EU v r. 1998

Po revoluci roku 1989 byla česká společnost v mnoha oblastech rekonstruována a v této souvislosti vzniklo mnoho desítek ženských organizací a skupin. (Vodrážka 2006: 61) „*Obnovení svobody projevu a svobody shromažďování po pádu komunistického režimu v roce 1989 vedlo téměř okamžitě ke zrodu nových, rozmanitě zaměřených ženských organizací.*“ (Havelková 2008: 217) Koncem roku 1990 bylo v České republice registrováno 27 ženských sdružení. (Marksová-Tominová 2004) V první polovině 90.let již bylo v ČR na sedmdesát ženských neziskových nestátních organizací, přičemž ženy začaly být aktivní hlavně v občanských sdruženích než ve formálně-politických sdruženích. (Hašková 2006)

Ve velké míře pomáhalo občanský, a tudíž i ženský prostor v polistopadové společnosti obnovit mnoho zahraničních skupin a organizací. Zahraniční instituce a jednotlivé zahraniční představitelky měly s tímto druhem aktivismu své zkušenosti na rozdíl od země s padesátiletou komunistickou vládou. „*Většina významných českých ženských skupin, která se utvořila po roce 1989, vznikla exogenním vlivem.*“ (Vodrážka 2006: 63) Založení ženských skupin a organizací často iniciovala žena či ženy, které již měly zkušenost ze zahraničí nebo byly západní zahraniční zkušeností inspirovány. (Hašková 2006) Dle Králíkové a Sokačové byla „*první fáze „novodobého“ českého feminismu a ženského hnutí obecně výrazně ovlivněna západním feministickým přístupem, resp. reakcí a konfrontací s ním.*“ (Králíková, Sokačová 2006: 5) Podle Havelkové je exogenní vliv jedním ze dvou základních vlivů, které formovaly současnou podobu ženského aktivismu u nás. Druhým vlivem byl proces přípravy na vstup ČR do EU. (Havelková 2008)

Členská základna těchto organizací nebyla příliš velká. Organizace měly jen malý počet aktivních členek, spíše spolupracovaly s dobrovolnicemi a dobrovolníky a využívaly neformálních sítí. Malý počet aktivních členek byl častou příčinou zániku organizace, když některá z aktivních členek z organizace odešla. (Hašková 2006) Malý počet angažovaných žen v dané době vidí jako existenciální riziko ženských organizací také Vodrážka. (Vodrážka 2006) Ženy, které byly v tehdejších organizacích aktivní, rozdělil Vodrážka na tři základní typy: ženy, které měly zkušenost se západním feministickým diskurzem (např. reemigrantky, exulantky); ženy s minulou veřejnou či politickou zkušeností (např. disidentky); a do třetice ženy, které žádnou z uvedených zkušeností neměly. První uvedená skupina aktivistek se v 90.letech díky své zkušenosti výrazně odlišovala od ostatních žen, především suverénnějším vystupováním, kritickými postoji vůči společnosti a jasnými cíli a strategiemi. Chování druhého typu žen označuje Vodrážka za občanské/ženské (oproti prvnímu typu

feministickému/ženskému) bez „velkých vizí“, i když s „konkrétními cíli“. Třetí typ spíše odmítal jakýkoliv aktivismus, feminismus a ženské hnutí. (Vodrážka 2006: 63) V současnosti se charakter a význam členství liší dle zaměření jednotlivých organizací. Avšak obecně lze říci, že většina organizací stále patří dle svého rozsahu mezi malé organizace. Větší organizace jsou zaměřeny profesně, ale větší organizací tvoří také ekologicky zaměřené sdružení Jihočeské matky, a co se týče početnosti členské základny, velkou výjimkou v ČR je Český svaz žen.² Ačkoliv některé organizace uvádějí relativně vyšší počet členů, samotnou činnost organizace zajišťuje zpravidla jen desítky osob. (Chaloupková 2007)

Většina organizací vznikajících po r.1989 se orientovala na problematiku postavení žen ve společnosti a menší část na profesní skupiny a specifické oblasti společenského života (Králíková, Sokačová 2006: 4). Dle Haškové bylo zaměření ženských neziskových organizací a skupin velmi diverzifikované, stejně jako v jiných zemích na západ i východ od českých hranic. Pokrývaly otázky postavení žen na trhu práce, problematiku násilí na ženách, obchodu se ženami, zabývaly se prostitucí, otázkami z oblasti zdraví, rodiny, problematikou menšin, ochranou životního prostředí a zvyšováním genderové senzitivity ve společnosti. Uvedená témata byla zhruba od poloviny 90. let zastoupena alespoň jednou ženskou skupinou. Avšak v uvedeném období dlouhodobě nebyly formovány skupiny, které by se zabývaly podporou žen v politice. Již od raných 90.let věnovaly organizace velkou pozornost zajištění služeb pro specifické skupiny žen, jako např. matky-samoživitelky, oběti DN, apod., čímž nahrazovaly funkce státu, který v této oblasti nepůsobil vůbec či spíše marginálně. Dále se organizace soustředily na růst informovanosti v oblasti genderové rovnosti a postavení žen ve společnosti. (Hašková, Křížková 2006) Chaloupková rozlišuje sedm základních problémových oblastí, na které se české ženské organizace soustředí a dále stanovuje čtyři oblasti aktivit těchto organizací a jejich projektů³. Nejvíce pozornosti dle Chaloupkové věnují české ženské neziskové organizace problematice násilí na ženách a problematice rovných příležitostí na trhu práce, ale také harmonizaci rodinného a profesního života. (Chaloupková 2007)

Co se týče financování, mnoho českých ženských organizací by bez zahraniční podpory (nejen finanční, ale i informační, organizační, atd.) nemohlo vzniknout. (Vodrážka 2006) Také Hašková a Křížková zmiňují, že západní finanční podpora byla klíčová pro rozvoj ženských skupin v ČR v době socio-ekonomické transformace. (Hašková, Křížková 2006) V první polovině 90. let bylo financování ženských organizací zajištěno pomocí individuálních kontaktů se soukromými zahraničními nadacemi v západní Evropě, v USA, v Kanadě a také

---

² Sdružuje více než 49 tisíc členek a dvě třetiny jeho členské základny jsou v menších městech ČR. (Chaloupková 2007) Český svaz žen existoval již před r.1989, již tehdy měl silnou členkou základnu a z toho se odvíjí současná situace. Výjimku dále tvoří také několik ženských skupin napojených na církev a politické strany. (Hašková 2006)

³ Viz kapitola 2.1 VYMEZENÍ ZÁKLADNÍCH POJMŮ v této práci.

skrze oboustrannou rozvojovou pomoc se západními nadacemi a s mezinárodními organizacemi. „Počáteční financování českých ženských NNO⁴ se vyznačovalo značnou flexibilitou v určení toho, na které aktivity je možné získané peníze použít. Nejednou bylo takové financování dlouhodobé (trvajících několik let) a pokrývalo veškeré aktivity, ...“ (Hašková 2006: web)

Jak již bylo zmíněno výše, ženské organizace existenčně ohrožoval malý počet aktivních členek. (Vodrážka 2006; Hašková 2006) Dle Vodrážky byl dalším existenčním problémem ženských organizací jejich „společenská nezakotvenost“. Tím, že byly tyto organizace v rámci moderní historie něčím novým, vnímala je společnost jako nestandardní. Pro ženské skupiny je složité vytvářet koalice a „jsou tak vystaveny permanentnímu zápasu o institucionální holé přežití.“ (Vodrážka 2006: 69-70) Hašková vidí potíže ženských organizací začátku 90. let v tom, že postrádaly zkušenosti a znalosti o managementu nezávislých organizací. Veřejnost, média, politické strany, vládní orgány, odbory či zaměstnavatelé o existenci ženských organizací většinou vůbec nevěděly. Česká politická scéna se v daném období genderovou nerovností a genderovými vztahy nezabývala a v české scéně v první polovině 90. let docházelo k růstu genderově konzervativní politiky. Obecně byla slabá také genderová senzitivita, a to v celém regionu střední a východní Evropy. Ženské organizace byly izolovány v prostoru neziskového sektoru a akademie, přičemž spjatost s akademickým prostředím odlišuje ženské skupiny a organizace od jinak orientovaných vznikajících občanských skupin. (Hašková 2006) K zániku mnoha ženských organizací přispěla ve druhé polovině 90.let česká legislativa, která dávala v rámci neziskového sektoru přednost větším formálně registrovaným organizacím. (Marksová-Tominová 1999)

„Ženská občanská participace v ženských skupinách a organizacích byla v první polovině 90. let ovlivněna zejména změnou politického režimu, který vyvolal všeobecný boom občanských aktivit. Negativně na ni působilo dědictví socialistického režimu s jeho vytěsněním ... feministického hnutí ... i tradice soukromé a veřejné podpory občanských skupin.“ (Hašková, Křížková 2006: 87)

2.2.1.2 Druhé období – od přípravy a vstupu ČR do EU k současnosti

Hašková a Křížková uvádějí, že charakter, příležitosti i bariéry ženských skupin byly formovány v době příprav ČR na vstup do EU exogenními faktory. Za exogenní faktory považují následující: tlak přístupových jednání na harmonizaci české legislativy a na vytváření institucionálního rámce v oblasti prosazování rovnosti žen a mužů, dále tlak na ustavování kanálů interakce mezi vládním a nevládním sektorem a změny ve financování občanských skupin. (Hašková, Křížková 2006: 88)

---

⁴ NNO = neziskové nevládní organizace.

Proces vyjednávání vstupu ČR do EU výrazně ovlivnil celý neziskový prostor v českém státě. V rámci procesu harmonizace byly vytvořeny státní orgány, které měly dohlížet na realizaci genderového mainstreamingu. Zároveň měly tyto vládní orgány spolupracovat s ženskými organizacemi, což mělo posílit jejich vliv a rozšířit jej na státní úroveň. Harmonizační procesy také zahrnovaly direktivy EU ohledně genderové rovnosti, které měly být implementovány do české legislativy. Ženské organizace měly legislativní úpravy komentovat a monitorovat, což bylo ženskými organizacemi hodnoceno velmi pozitivně. (Hašková 2006)

S těmito změnami souvisí profesionalizace ženských organizací. Státní instituce tlačily na ženské organizace, aby se unifikovaly a své činnosti zastřešily. Některé ženské organizace se tak neformálně staly pro státní úředníky určitými experty a poradci. (Hašková 2006) Také Králíková a Sokačová poukazují na profesionalizaci velké části ženských neziskových organizací. Podle nich došlo k profesionalizaci jak směrem dovnitř (tedy co se týče organizačního zázemí), tak směrem ven (co se týče mediální komunikace a komunikace s veřejností). *„Oba uvedené rozměry profesionality mají organizacím zajišťovat uznání jak u tvůrců politik, tak u veřejnosti a médií.“* (Králíková, Sokačová 2006: 5-6) Avšak uvedený neformální status profesionálů znamenal mnohdy kromě expertních posudků, přednášek pro státní úředníky, apod., také *„často i neplacenou práci v dané oblasti“* (Hašková, Křížková 2006: 91). Marksová-Tominová se ve Stínové zprávě v oblasti rovného zacházení a rovných příležitostí žen a mužů z roku 2004 zmiňuje, že *„stát využívá know how a kapacitu ženských nevládních neziskových organizací, aniž by je za tuto pomoc jakkoli honoroval; ...“* (Marksová-Tominová 2004: 114) Pro mnohé představitelky ženských organizací pak tato situace vedla ke zklamání z nové spolupráce mezi vládní a nevládní sférou v dané oblasti. *„Některé z nich hovořily dokonce o zneužívání ženských nevládních neziskových organizací vládními strukturami, ...“* (Hašková, Křížková 2006: 92) Vodrážka říká: *„Existence ženských skupin na jedné straně donutila státní instituce více akceptovat jejich zaměření, protože se tím vylepšil obraz přistupující země (do EU – pozn. autorky), na druhé straně některé skupiny byly ze strany státních institucí administrativně vytěžovány.“* (Vodrážka 2006: 65) Organizace, které se přizpůsobily procesu profesionalizace, získaly větší možnost politického lobování za prosazování genderové rovnosti a také mohly více pronikat do rozhodovacích struktur. (Hašková, Křížková 2006)

Financování ženských organizací se v dané době změnilo, jelikož se stalo závislé na grantových projektech vypsanych v rámci rozpočtu EU. Zahraniční nadace se začaly posouvat více na východ neboť také EU rozšiřovala své hranice. (Hašková 2006) Dle Králíkové a Sokačové již byly země střední a východní Evropy brány jako vyspělé demokracie, které jsou soběstačné v podpoře občanského sektoru. (Králíková, Sokačová 2006) Původní způsob financování byl pružný a dlouhodobý, naopak od projektového (či

grantového) financování, které je „časově a tematicky limitované a soustředěné převážně na podporu těch procesů, které vedou přímo k projektovým výsledkům, a nikoliv na pokrytí provozních nákladů organizace:...” (Hašková 2006: web) Významným zdrojem financování se staly evropské strukturální fondy, které však byly relativně úzce omezeny na problematiku týkající se trhu práce. Podání žádosti o tyto granty bylo velmi administrativně náročné. (Králíková, Sokačová 2006) Z toho plynula potřeba vysokých manažerských schopností, ale také administrativního, organizačního i finančního zázemí, která byla těžce splnitelná pro malé organizace. (Hašková 2006) Organizace musely měnit svá zaměření, ale i způsob fungování, aktivity, strategii a svá partnerství⁵. (Havelková 2008) Tato situace vedla k tomu, že aktivity ženských organizací mimo hlavní politický proud EU byly marginalizovány. (Hašková, Křížková 2006) „Scéna ženského občanského aktivismu se začala výrazně proměňovat od zahájení vyjednávání o vstupu ČR do EU.“ (Havelková 2008: 225) Hašková a Křížková nazývají uvedené změny, kterými ženský aktivismus procházel, za *mainstreamové*. (Hašková, Křížková 2006: 96)

V ČR existovaly další ženské organizace, které nebyly (cíleně či bez možnosti prostředků) takto formalizovány. Ty většinou nežádaly o finanční prostředky na dlouhodobé grantové projekty neboť takové dlouhodobé projekty ani neměly, stejně jako se nestaly poradními orgány pro státní správu v dané problematice. Jde o malé ženské neregistrované iniciativy, které vznikají a opět na nějaký čas či nastálo zanikají. (Hašková, Křížková 2006)

Financování se tedy v této době radikálně změnilo. Na jedné straně byl k dispozici větší objem peněz, avšak na druhou stranu se zvýšila soutěž mezi neziskovými organizacemi o tyto finance. (Hašková, Křížková 2006) Rozšířily se vypisované grantové soutěže a zároveň se tak zvětšilo pole aktérů, kteří chtěly realizovat genderově zaměřené projekty. (Chaloupková 2007) Zvýšil se také tlak na projektovou orientaci organizací a došlo k posunu tematického zaměření neboť se organizace snažily vyhovět tématům vypisovaným v grantových soutěžích. (Chaloupková 2007) Vstup do EU, respektive změna financování, také znamenala určitá strategická projektová partnerství nejen s vládními organizacemi, ale také mezi samotnými ženskými neziskovými organizacemi. (Hašková, Křížková 2006) O těchto partnerstvích uvádím více v následující kapitole.

Některé organizace využívají také financí, které získaly vlastní činností, avšak tato položka u většiny z nich pokrývá jen velmi malou část příjmů. (Králíková, Sokačová 2006)

2.2.1.3 Nástin vývoje spolupráce mezi ženskými organizacemi v ČR a na mezinárodní úrovni

Podle Vaňkové vytváří ženské organizace v ČR „mezi sebou mnohostranné sítě interakcí, jsou spojeny řadou vazeb, vzájemně se podporují a koordinují činnosti, byť

---

⁵ Vývoj partnerství mezi ženskými organizacemi je popsán v samostatné kapitole, viz níže.

neformálními způsoby.“ (Vaňková 2004: 72) Podle ní však ženské organizace nevytváří výrazné formální zastřešující struktury a naopak klíčové je podle ní napojení českých ženských organizací do mezinárodních sítí ženských organizací. (Vaňková 2004) V první polovině 90.let vytvářely ženské organizace dočasné koalice, především kolem témat společného zájmu vždy pouze několika z nich. Zároveň se však jednotlivé organizace napojovaly na mezinárodní sítě podpory. Postupně se vytvářely sítě mezi aktivistkami východoevropského bloku. (Hašková, Křížková 2006)

V období před vstupem ČR do EU a po jejím vstupu zapříčinily změny ve financování proměnu v uzavírání koalic mezi ženskými organizacemi. Náročnost grantových soutěží, která si vyžadovala početné řešitelské týmy, vedla k vytváření extenzivních projektových partnerství napříč sektory i organizacemi. Takže slabší organizace se mohly připojit k organizacím silnějším či tematicky bližším k vypisovaným grantovým soutěžím a zvýšit tak své šance na úspěch. Dle Haškové není ještě jasné, zda budou výsledky těchto partnerství jen pozitivní. Na jedné straně mohou silnější organizace tímto způsobem přispět k podpoře skupin s tématy mimo hlavní proud a k zájmu o genderovou problematiku i v oblastech, které by jinak nebyly viditelné. Na druhou stranu může jít pouze o formální partnerství, trvajících dočasně, se strategickým cílem bez dalšího budoucího potenciálu. (Hašková 2006: web) Podle Vodrážky i přes změny, které zasáhly organizace v rámci vstupu ČR do EU, stále chybí hlubší spolupráce a širší „ženská solidarita“. Na druhou stranu uvádí, že *„...jsou témata, která spojují méně a jiná více, například domácí násilí.“* (Vodrážka 2006: 67) Hašková s Křížkovou nepopírají vzájemnou kritiku mezi ženskými neziskovými organizacemi a ženskými neformálními iniciativami. Zároveň však poukazují na silné individuální přátelské vztahy a vzájemnou podporu mezi těmito skupinami. Dále uvádějí, že formalizované organizace se naučily v procesu příprav na vstup do EU využívat strategická spojení. Bližší jim je spojení nadnárodní, v rámci střední a východní Evropy, i když spojení v rámci EU také využívají. (Hašková, Křížková 2006) Podle Chaloupkové je možné sledovat největší snahy o prohlubování spolupráce a koordinaci projektů mezi jednotlivými organizacemi právě v oblasti násilí na ženách, rovných příležitostí na trhu práce a harmonizace rodinného a profesního života. (Chaloupková 2007)

Králíková uvádí, že dlouhodobá spolupráce českých ženských organizací se v současnosti rozvíjí dvěma směry. Jedním je členství v sítích či v koordinačních skupinách, druhým je spolupráce či aktivní zapojení či členství v sítích organizací, které se nezaměřují na ženskou problematiku přímo, ale zohledňují ji. (Králíková 2006)

Co se týče spolupráce se zahraničními organizacemi, řada českých ženských organizací se v průběhu 90.let stala zakládajícími členkami mezinárodních sítí nebo vstoupila do sítí stávajících, aby tak zastupovaly svou zemi jako demokratizující se společnost. (Králíková 2006) Zahraniční a nadnárodní organizace měly důležitý vliv na rozvoj

českých ženských organizací. (Hašková, Křížková 2006) České ženské organizace jsou členkami mezinárodních sítí, které se zaměřují na rovnost příležitostí žen a mužů, postavení žen ve společnosti a lidská práva žen, případně mají konkrétnější cíle, jako např. domácí násilí. Často jsou také představitelkami těchto nadnárodních organizací. (Králíková 2006) Na druhou stranu se většina ženských organizací v ČR přiklání k tomu, aby se pozornost věnovala aktivitám především na národní úrovni. Zřejmě je tomu tak i proto, že „*změny, kterých dosáhnou na národní úrovni mají bezprostřednější vliv na životy českých žen než změny, kterých je dosahováno na úrovni nadnárodní.*“ (Hašková, Křížková 2006: 98)

2.2.1.4 Stručný přehled spolupráce českých ženských či pro-žensky zaměřených neziskových organizací, které se zabývají DN

Níže uvádím stručný přehled hlavních projektů, které se snažily pomoci ženám, obětem DN, a do kterých se zapojily více jak tři ženské či pro-žensky zaměřené neziskové organizace. Zároveň uvádím ke každému projektu rok jeho vzniku a informaci, zda projekt stále probíhá nebo zda již skončil, případně v kterém roce.

- Koordinační kruh prevence násilí na ženách – volné sdružení, vznik v roce 1995 (www.profem.cz), přesný rok ukončení aktivity kruhu nebylo možné dohledat,
- Kampaň proti domácímu násilí na ženách – vznik v roce 2003, ukončena v roce 2005 (www.stopnasili.cz), aktivity této kampaně přerostly do sdružení Koordona (viz níže) (www.profem.cz),
- volné sdružení Koordona (Koalice neziskových organizací proti DN) – volné sdružení, vznik v roce 2004, aktivní v současnosti (www.koordona.cz).

2.2.2 Formy pomoci ženám obětem DN

Pro vytvoření přehledu forem pomoci ženám obětem DN využívám práci Skrbkové, která ve své práci vytvořila model ideální neziskové organizace zabývající se DN. Skrbková vycházela z charakteristiky jevu DN, ze které vyplývají určitá kritéria komplexnosti péče ideální nevládní neziskové organizace. Komplexní péče by zahrnovala tyto formy pomoci:

- I. krizová linka umožňující získání okamžité pomoci, zprostředkování kontaktu na další instituce,
- II. krizová intervence – spočívá v poskytnutí podpory a vyslechnutí odborníkem,
- III. krizový plán skládající se z jednotlivých kroků, které oběť realizuje při odchodu od agresora,
- IV. zajištění pobytu v azylovém domě s utajenou adresou,
- V. psychologická pomoc,

- VI. právní pomoc včetně doprovodů na úřady, policii, k soudu,
- VII. podpůrné programy v podobě volnočasových aktivit, programů pro děti,
- VIII. osvěta a medializace problematiky DN – včetně publikační činnosti, pořádání odborných konferencí a seminářů, pořádání informačních akcí a kampaní, spolupráce s médii, politického lobování, školení pomáhajících profesí i odborníků,
- IX. spolupráce s ostatními subjekty, které působí v dané oblasti, tj. spolupráce s intervenčními centry⁶,
- X. programy pro agresory.

(Skrbková 2008)

Skrbková jako další kritéria komplexnosti péče ideální neziskové organizace uvádí její dostupnost, dále je to potřebná kvalifikace pracovníků organizace a také diskrétnost a bezplatnost při poskytování pomoci. (Skrbková 2008) Tato kritéria použiji k hodnocení rozsahu uvedených forem pomoci.

Na základě předběžného seznámení s dokumenty organizací, které se zabývají DN, jsem zjistila, že „rejstřík“ forem pomoci je širší. Proto k předchozím formám pomoci přidávám další níže uvedené, abych tak vytvořila baterii znaků, které budu sledovat u všech organizací:

- XI. internetové poradenství,
- XII. pedagogické poradenství,
- XIII. svépomocná skupina,
- XIV. terénní služba.

---

⁶ Intervenční centra jsou jednou ze služeb sociální prevence podle §60a zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách. V intervenčních centrech je na základě vykazání ze společného obydlí nabídnuta pomoc osobám ohroženým násilným chováním vykázané osoby nejpozději do 48 hodin od doručení kopie úředního záznamu o vykazání. Pomoc intervenčního centra může být poskytnuta rovněž na základě žádosti osoby ohrožené násilným chováním jiné osoby obývající s ní společné obydlí nebo i bez takového podnětu, a to bezodkladně poté, co se intervenční centrum o ohrožení osoby násilným chováním dozví. Sociální služby v intervenčním centru jsou poskytovány jako služby ambulantní, terénní nebo pobytové. Služby intervenčních center jsou poskytovány bezplatně. Součástí služby je zajištění spolupráce a vzájemné informovanosti mezi intervenčními centry, poskytovateli jiných sociálních služeb, orgány sociálně-právní ochrany dětí, obcemi, útvary Policie České republiky a obecní policie, jakož i ostatními orgány veřejné správy (tvoří interdisciplinární tým). (www.mpsv.cz)

2.3 Shrnutí teoretické části

Hlavními teoretickými východisky bakalářské práce je Fričova definice neziskových organizací (2000) a jejich dělení (1998), dále definice a dělení ženských či pro-žensky orientovaných organizací dle Chaloupkové (2002, 2007), vymezení jevu DN (Bednářová, Macková, Prokešová) a formy pomoci týraným ženám, které DN zažily či zažívají (Skrbková 2008). Dále budu vycházet z obecnějších poznatků o pro-ženském aktivismu v České republice po roce 1989. Tyto poznatky mi pomohou v lepší orientaci ve vývoji ženské scény v naší zemi.

Na základě výše uvedených definicí a výchozích teorií jsem formulovala výzkumné otázky, které mi poslouží při zkoumání šesti neziskových organizací zabývajících se DN, respektive pomocí ženám, obětem DN. Obecně půjde o jakési zmapování terénu v uvedeném segmentu neziskového sektoru. Mé výzkumné otázky zní následovně:

- 1) **Jaká je typologie těchto organizací?** Tzn. jakou mají funkci, v jakých problémových oblastech se angažují a jaké je pole jejich aktivit? Jaké formy pomoci nabízejí ženám, obětem DN?
- 2) **Jak se v České republice rozvíjel aktivismus, jehož cílem je pomoc ženám, obětem DN?** Tzn. jak vznikly zkoumané organizace? Jaký byl počet aktivních členek v době vzniku organizací a do jaké skupiny dle Vodrážkovy typologie, lze tyto aktivní členky zařadit? Z jakých zdrojů byly při svém vzniku organizace financovány? Jaké potíže provázely jejich vznik? Jak ovlivnily chod organizací přípravy na vstup České republiky do EU a samotný vstup do EU? Jak spolu tyto organizace spolupracují? Jak spolupracují se státními institucemi, s médii, případně s veřejností? Jaké nejzásadnější problémy provázejí tyto organizace v současnosti?
- 3) Poslední výzkumná část se týká kvalitativního výzkumu reflexe respondentek. Pokusím se proniknout do způsobu uvažování žen, které jsou v daných organizacích aktivní. Jak vnímají situaci týraných žen, obětí DN v České republice? Jaké je jejich osobní zakoušení a základní zkušenost z působení v organizaci? Cítí se ženy působící ve vybraných organizacích jako feministky? Jaké mají názory na feminismus? **Lze vybrané organizace označit za ženské či pro-žensky orientované? Označují se samy tyto organizace za ženské či pro-žensky orientované, případně feministické organizace?**

Je zapotřebí zdůraznit, že mým cílem není studium a rozbor jevu DN. DN jako živý fenomén naší společnosti je v mé bakalářské práci jedním z určujících prvků výběru výzkumného vzorku organizací, avšak nejde mi o tento jev samotný.

3. ANALYTICKÁ ČÁST

3.1 Výzkumná strategie - metodologie

Dle tématu bakalářské práce jsem jako výzkumnou strategii zvolila kvalitativní výzkum. Vzhledem k mým počátečním otázkám mi kvalitativní výzkum umožnil lépe porozumět jednotlivým vybraným organizacím a jejich vývoji, prozkoumat jejich záměry a podněty jejich aktérek. Pomocí kvalitativního výzkumu budu moci lépe objasnit způsoby jednání aktérek v prostředí organizací, jejich aktivity, interakce, pochopení dění, apod. Skrze interpretace aktérek budu moci rekonstruovat realitu. Kvalitativní výzkum mi nabídl možnost delšího zkoumání vzhledem ke sběru dat a jejich analýze a také jsem mohla data zároveň sbírat a analyzovat. Vybraný způsob výzkumu se ukázal být pružný neboť mi umožnil modifikaci výzkumného plánu, domněnek a závěrů vzhledem k aktuálním zjištěním při sběru a analýze dat. Dále se kvalitativní výzkum projevil jako vhodný vzhledem k menšímu počtu zkoumaných organizací.

Předmětem mého výzkumu bylo šest nevládních neziskových organizací působících v České republice, zaměřujících se na pomoc ženám, obětem DN. Nejdříve bylo zapotřebí přistoupit ke sběru dat. Na základě studia dokumentů jednotlivých organizací jsem generovala otázky pro rozhovory se zástupkyněmi organizací a připravila si strukturu rozhovorů. Tímto způsobem jsem získala silnou základnu znalostí pro kvalitní průběh jednotlivých interview. Rozhovory jsem prováděla technikou rozhovor pomocí návodu (Hendl, 2005, str.174-175) – viz samostatná kapitola níže. Jako metodu vyhodnocování a interpretace získaných dat jsem zvolila otevřené a axiální kódování dle Corbin a Strauss (1999) – také viz samostatná kapitola níže.

3.1.1 Výzkumný vzorek

Předmětem výzkumu, tedy výzkumným vzorkem, je šest následujících organizací: **Rosa, Acorus, Magdalenium, Persefona, proFem a Bílý kruh bezpečí.**

Hlavním kritériem výběru organizací bylo, že se zaměřují především na pomoc ženám, obětem DN. Dalším kritériem bylo, že všechny tyto organizace jsou nevládní a neziskové a žádná z uvedených organizací není církevní. Církevní organizace, které se věnují pomoci ženám, obětem DN, mají odlišnou povahu. Jsou součástí většího církevního celku a jejich aktivity vychází z jiných základů než aktivity necírkevních organizací.

Všechny organizace ve výzkumném vzorku (kromě Bílého kruhu bezpečí) splňují kritéria definice ženských či pro-žensky zaměřených organizací podle Chaloupkové (2002, 2007). Tzn. zaměřují se na podporu a pomoc ženám a usilují o změnu postavení žen. Jsou institucionalizované a mají formální status.

Čtyři z těchto organizací (Rosa, Acorus, Persefona, proFem) jsou vedeny v seznamu ženských organizací, který je volně přístupný na webových stránkách www.feminismus.cz⁷. Na těchto webových stránkách jsem také získala kontaktní informace na tyto organizace. Zbylé dvě organizace (Magdalenium a Bílý kruh bezpečí) jsem připojila v průběhu prvotního zkoumání a vyhledávání informací pro bakalářskou práci. Kontakty na Magdalenium a Bílý kruh bezpečí jsem získala na webových stránkách těchto organizací. Organizace Bílý kruh bezpečí se nezaměřuje především na pomoc ženám, obětem DN, ale na pomoc obětem trestných činů obecně. Avšak organizace se výrazně profiluje v problematice DN a podniká v této oblasti mnoho činností na různých úrovních. Sehrála významnou roli v neziskovém sektoru vzhledem k problematice DN v posledním desetiletí, především co se týče legislativních změn. S některými dalšími organizacemi v mém výzkumném vzorku se Bílý kruh bezpečí sdružil v druhé polovině 90.let do *Koordinačního kruhu prevence násilí na ženách*. Více k organizaci Bílého kruhu bezpečí uvádím níže v části práci, která se věnuje představení jednotlivých organizací.

Co se týče organizace proFem, nejdříve jsem ji nezahrnula do svého výzkumného vzorku neboť na stránkách www.feminismus.cz je označena jako „konzultační středisko pro ženské projekty“ (www.feminismus.cz). Avšak v průběhu výzkumu jsem na tuto organizaci stále více narážela, jak v různých dokumentech o DN, tak při podrobnějším zkoumání spolupráce mezi organizacemi soustředícími se na ženy, oběti DN. Navíc k organizaci proFem odkazovaly v různých souvislostech některé respondentky přímo pro rozhovorech. Rozhodla jsem se tedy proFem zařadit do výzkumného vzorku, což se později potvrdilo jako důležitá volba.

Na stránkách www.feminismus.cz se také objevuje organizace nazvaná Nadace Růže. Základní informace o této organizaci zní: „*Pomoc ženám v nouzi, poradenská činnost, provoz krizového centra pro matku a dítě Hluboká nad Vltavou, projekt občůdků otevřené srdce-distribuce výrobků mentálně postižených.*“ (www.feminismus.cz) Nadaci Růže jsem se pokoušela opakovaně kontaktovat, avšak neúspěšně. Vyřadila jsem ji tedy z výzkumného vzorku.

3.1.2 Výzkumná otázka a témata rozhovoru

Výzkumná otázka: Jak se v České republice rozvíjel aktivismus, jehož cílem je pomoc ženám, obětem DN?

Rozhovory jsem prováděla technikou *rozhovor pomocí návodu* (Hendl 2005: 174-175). Nejdříve jsem si zvolila obecné téma rozhovoru, tedy výzkumnou otázku uvedenou výše. Poté jsem vybrala vedlejší témata a okruhy otázek. První čtyři témata jsem přebrala

---

⁷ Tyto stránky vlastní a spravuje Gender Studies, o.p.s.

z práce Chaloupkové⁸ (2002). Témata a okruhy témat bylo zapotřebí uspořádat ve vhodném pořadí podle jejich logiky a důležitosti. Z tohoto důvodu jsem původní uspořádání témat Chaloupkové pozměnila neboť v nové podobě lépe vyhovují zaměření této práce. Hendl doporučuje zařadit nejdůležitější a citlivá témata ke konci rozhovoru. (Hendl 2005: 175) Proto jsem jako poslední, tedy páté téma rozhovoru, zvolila sebereflexi. Pojmenování pátého tématu jsem přebrala od Černé (2006). Všech pět témat rozhovoru jsem shrnula v Příloze č. 1 této práce.

Hendl uvádí, že je vhodné promyslet si vhodné prohlubující a sondážní otázky. (Hendl 2005: 175) Tyto typy otázek jsem měla částečně připraveny předem, avšak většinou jsem je přesně formulovala až při daném rozhovoru v závislosti na situaci, ze které vycházely a k jaké události (či k jakému faktu) se vztahovaly. Souhrn konkrétních otázek neuvádím neboť tyto otázky nebyly obecné a měnily se u každého jednotlivého rozhovoru.

Výše uvedená strategie rozhovoru se nejlépe hodila k mým výzkumným otázkám a k záměru bakalářské práce. Umožnila mi soustředit se na témata, která jsou podstatná vzhledem k hlavní výzkumné otázce, získat informace v určitém daném pořadí a jednotlivé rozhovory dobře porovnat. Dále mi technika umožnila upravit formulaci otázek dle situace a přitom udržet zaměření rozhovoru. Měla jsem možnost ptát se na témata týkající se dalších výzkumných otázek uvedených výše v závěru teoretické části.

3.1.3 Rozhovory – provedení v terénu

Některé z organizací jsem kontaktovala prostřednictvím emailu již v roce 2008, když jsem sbírala základní dokumenty jednotlivých organizací. Začátkem roku 2009 jsem organizace kontaktovala znovu, buď emailem nebo telefonicky, tentokrát již s přímou žádostí o rozhovor. Ve svém emailu jsem se představila a uvedla základní informace o své bakalářské práci. Uvedla jsem také, kolik času bude přibližně zapotřebí na provedení rozhovoru. Respondentky měly možnost výběru místa, kde se rozhovor odehraje a také si mohly zvolit, zda bude odpovídat pouze jedna nebo více zástupkyň organizace. Organizace jsem požádala, zda by respondentka mohla být pokud možno služebně v dané organizaci co nejstarší. Kromě jedné výjimky odpověděly všechny organizace na mou žádost o rozhovor kladně. Výjimkou byla organizace Bílý kruh bezpečí. Prezidentka Bílého kruhu bezpečí mou emailovou žádost o rozhovor odmítla s odůvodněním, že organizace je administrativně příliš vytížená.

Rozhovory se uskutečnily v průběhu dvou týdnů v lednu 2009. Jejich doba trvání se pohybovala v rozmezí 40 až 75 minut. Až na jednu výjimku zvolily organizace možnost pouze jedné své zástupkyně. Pouze v případě organizace Rosa jsem prováděla rozhovor

---

⁸ Tématické okruhy Chaloupkové (2002) jsem porovnávala s okruhy Kateřiny Černé (2006), která z Chaloupkové vycházela ve své práci na téma ekofeministického hnutí.

se dvěma zástupkyněmi. Z pěti rozhovorů jsem tři prováděla v Praze a dva v Brně. Ve čtyřech případech jsem se s respondentkami setkala na jejich pracovišti, z toho v jednom případě přímo v azylovém domě. Pouze jedna organizace vybrala místo mimo své pracoviště z důvodu potřeby utajení adresy azylového domu, kde má organizace svou kancelář a proto rozhovor proběhl ve veřejné kavárně. Každý rozhovor jsem nahrávala na diktafon, s čímž všechny respondentky souhlasily.

Rozhovory jsem poté převedla do písemné podoby, tedy provedla jsem doslovnou transkripci na základě doporučení Hendla (2005: 208). Přepsané rozhovory jsem upravila povoleným způsobem. Jelikož jsem se soustředila na obsahově-tematickou rovinu, převedla jsem text do spisovného jazyka, přičemž jsem vypustila vycpávková slova a text očistila od chyb ve větné skladbě. (Hendl 2005) Ve dvou případech jsem na základě požadavku respondentek zaslala text k autorizaci. Jelikož jsem chtěla respondentkám vyhovět, souhlasila jsem s tím, že v těchto dvou případech respondentky do přepsaného rozhovoru zasáhnou a to tak, že upraví pouze formu textu, ale nebudou měnit obsah svých odpovědí.

Ve všech případech jsem dodržela zásadu anonymity respondentek.

3.1.4 Analýza rozhovorů

Pro potřebu analýzy rozhovorů a v rámci zachování anonymity respondentek jsem všechny rozhovory spojila do jednoho textu a očíslovala jsem jednotlivé odstavce⁹. Zároveň jsem však části textu rozlišila barevně (jedna barva náležela vždy jedné organizaci), abych se mohla orientovat ve výrocích jednotlivých organizací. Dále jsem v textu rozhovorů vybrala popisné pasáže, které jsem použila v části své práce nazvané *Představení organizací*. Poté jsem v rozhovorech vybrala pasáže vhodné ke kódování pro část práce nazvanou *Kvalitativní analýza některých pasáží rozhovorů*¹⁰. Ke všem použitým výroky vždy odkazuji číslem odstavce. Přepisy rozhovorů k této práci nepřikládám, především z důvodu etických závazků vůči organizacím.

3.1.4.1 Metodologie: kódování

V části své práce, kterou jsem nazvala *Kvalitativní analýza některých pasáží rozhovorů*, používám metodologii založenou na kvalitativním výzkumu dle Corbin a Strauss (1999). V této části bakalářské práce se zaměřuji na otázky identifikace organizací a jejich zástupkyň s ženskými organizacemi, s feminismem či s významy ženství ve společnosti.

---

⁹ Číselná řada začíná číslem 001.

¹⁰ Použitou metodologii kódování popisují níže v této práci.

Východiskem analýzy dat – tedy rozhovorů – je otevřené a axiální kódování dle Corbin a Strauss (1999).

Nejdříve jsem použila tzv. **otevřené kódování**, pomocí něž jsem se pokusila dojít ke konceptualizaci a kategorizaci údajů. Z rozhovorů jsem vybrala pasáže vhodné ke kódování. Vybírala jsem pasáže úvahového charakteru, kde respondentky vyjadřují osobní názory, myšlenky a pocity. Jde o části rozhovorů, ve kterých respondentky odhalovaly své postoje vůči problematice DN, feminismu, apod. V těchto pasážích jsem postupovala po jednotlivých větách a odstavcích a přiřazovala k nim určité pojmy¹¹. Při hledání pojmů jsem musela neustále pátrat, porovnávat a ptát se, co která věta, výrok či odstavec znamená, co reprezentuje, o čem vypovídá. Poté jsem pojmy porovnávala a vytvořila z nich kategorie¹², tedy posunula jsem pojmy do vyššího řádu. Dá se říci, že kategorie tvořily jakési „nadpisy“ pojmů. Při tvorbě kategorií jsem vycházela z teoretických východisek této práce a snažila jsem se určit vlastnosti a dimenze kategorií.

Následně jsem použila **axiální kódování**, při němž jsem porovnávala vzniklé kategorie, hledala jsem mezi nimi vztahy a znovu je spojovala. Snažila jsem se nalézt další charakteristiky a dimenze kategorií. Tzn. zaměřila jsem se na příčinné podmínky nalezených kategorií či jevů. Hledala jsem vlastnosti, které jevům náležejí, strategie jednání a interakce v návaznosti na jev a následky těchto jednání a interakcí. Cílem bylo nalézt nová spojení mezi kategoriemi.

Výsledkem kódování je určení kategorií, které vypovídají o určitých jevech ve společnosti, které se pojí se zkoumanými příčinami. Pátrala jsem po některých příčinách těchto jevů, snažila jsem se popsat jejich vlastnosti a souvislosti. Dále jsem se pokusila pomocí kódování proniknout do uvažování žen aktivních ve vybraných organizacích, o jejich vnímání feminismu a jejich postojích vůči němu.

---

¹¹ Pojmy jako označení jednotlivých událostí, jevů, apod. Srv. Strauss a Corbin (1999, s.42).

¹² Kategorie jako třídy pojmů náležejících stejnému jevu. Srv. Strauss a Corbin (1999, tamtéž).

3.2 Představení organizací

V této části bych ráda představila jednotlivé organizace, co se týče jejich faktických údajů. Mým cílem je vytvořit přehlednou historiografii jednotlivých organizací, jakousi rekonstrukci jejich vývoje, ze které budu vycházet v závěrech této práce. Profily jednotlivých organizací jsem sestavila z informací, které jsem získala z dokumentů organizací, z jejich webových stránek a z rozhovorů, které jsem provedla se zástupkyněmi jednotlivých organizací. Při tvorbě struktury této části jsem se inspirovala v práci Kateřiny Černé (2006).

3.2.1 ROSA

Představení organizace - její vznik a náplň činnosti:

ROSA byla nejdříve registrována jako nadace dne 07.07.1993. (materiál organizace ROSA, Patnáct let pomoci ženám – obětem domácího násilí, bez uvedení data) Později se nadace změnila v občanské sdružení, které bylo registrováno Ministerstvem vnitra ČR dne 30.10.1998. (www.mvcr.cz)

„Občanské sdružení ROSA se specializuje na poskytování bezplatné, komplexní psychosociální pomoci ženám, obětem domácího násilí.“ (www.rosa-os.cz) Cílem sdružení je uznání DN jakožto závažného celospolečenského problému a zlepšení systému pomoci ženám, obětem DN a jejich dětem. (www.rosa-os.cz) V dalších materiálech své cíle ROSA ještě rozvádí. Cílem je pomáhat obětem DN, poskytovat krizovou intervenci ženám, poskytovat odborné konzultace, socioterapeutickou péči, podpůrnou péči, azylové ubytování týraným ženám, dále spolupracovat se státními orgány v případech DN a pořádat vzdělávací a preventivní aktivity. (Výroční zpráva ROSA 2007)

Název ROSA vznikl následovně:

„Když jsme nad tím přemýšlely, tak jsme si říkaly, jak bychom se měly jmenovat? A Rosa vznikla, protože jsme si říkaly, RO jako rozvedená, SA jako samostatná a hrály jsme si s tím a říkaly jsme si, že to je hezké. Rosa jako něco osvěžujícího a zároveň je to pro ženy. Jiřina Šiklová pak vždycky dodávala, a my jsme si říkaly, že má pravdu, že rozvedená - samostatná, osamělá - samostatná. Rosa takto vznikla a líbilo se nám, že i název má působnost jako rosa v trávě. Takže i znak Rosy, který máme, je složen z kapek rosy. Takto to tehdy vzniklo.“ (004)

Cílovou skupinou ROSY jsou týrané a osamělé ženy. (materiál organizace ROSA, Patnáct let pomoci ženám – obětem domácího násilí, bez uvedení data)

V současnosti organizace poskytuje tři základní sociální služby¹³, které má registrovány Ministerstvem práce a sociálních věcí ČR: odborné sociální poradenství (Informační a poradenské centrum ROSA), azylové domy (ROSA-azylové ubytování s utajenou adresou pro ženy, oběti DN a jejich děti) a telefonická krizová pomoc (SOS telefonní linka a internetové poradenství). (Výroční zpráva ROSA 2007)

V rámci odborného poradenství ROSA zajišťuje jednorázové i dlouhodobé psychologické poradenství, sociální poradenství, právní poradenství, zprostředkování psychiatrické pomoci a podporu v náročné životní situaci (jde o skupinovou i individuální práci). Internetové poradenství je poskytováno těmto základním cílovým skupinám: oběti DN, příbuzní a známí obětí DN, odborná veřejnost, pracovníci NO a pracovníci státních institucí. Vedle těchto činností se ROSA zaměřuje také na prevenci DN. Tzn. vedle přímé pomoci ženám, obětem DN a jejich dětem organizuje také přednášky, semináře či konference k DN pro odbornou i širší veřejnost, nedílnou součástí aktivit je vydávání informačních letáků, brožur a publikací. (www.rosa-os.cz)

Specifikum své organizace ve srovnání s dalšími organizacemi, které se zabývají stejnou problematikou, vidí respondentky v následující oblasti:

„Myslím si, že v ČR ... já neznám přesně všechny ty organizace, ale když bych vzala tady tu pražskou, tak Rosa jasně pojmenovala, že je pro ženy, oběti domácího násilí.“ (047)

„...věděly jsme, že musíme mít nějakou linku (telefonní linku-poznámka LV), aby se na nás někdo dovolal. Takže takto linka začala, já jsem ji nosila stále s sebou. Rarita je v tom, že jim mám stále já, těch 10 let nebo tedy jedenáctým rokem. Z počátku to nebylo vůbec placené, teď poslední rok už jsme na to dostaly nějaké peníze. Před tím jsem to měla u sebe a říkala jsem si, no tak zavolají ... těch telefonů bylo zpočátku hodně, do současné doby jich je asi 8500, co jsem hovořila s lidmi, sama, to je velké číslo.“ (024)

„A pak se mi zdá, že Rosa má trošku prvenství, dá-li se to tak říct... poskytujeme nejen komplexní pomoc ženám, dlouhodobou, i formou skupin, ale máme i dětskou psycholožku, která se věnuje

---

¹³ Na základě zákona č.108/2006 Sb., o sociálních službách, s účinností od 01.01.2007 je zřízen Registr poskytovatelů sociálních služeb. Smyslem tohoto zákona je chránit práva a oprávněné zájmy lidí, kteří jsou oslabeni v jejich prosazování, a to z různých důvodů jako je věk, zdravotní postižení, nedostatečně podnětné sociální prostředí, krizová životní situace a mnoho dalších příčin. Zákon vymezuje vedle práv a povinností jednotlivců také práva a povinnosti obcí, krajů, státu a samozřejmě také poskytovatelů sociálních služeb. V zákoně je také upravena oblast týkající se podmínek výkonu sociální práce, a to ve všech společenských systémech, kde sociální pracovníci působí. (www.mpsv.cz)

dětem. Běží tady dětské skupiny, na zpracování traumat dětí, které viděly a zažily doma násilí. Ted' se připravuje skupina pro teenagery, což se mi zdá dost záslužné, protože prozatím, pokud jde o děti, to nikdo neumí tak pojmenovat, formou her, tak jako naše psycholožky.“ (029)

Nadaci předcházela klub ROSA, který v roce 1993 založily dvě sociální pracovnice pražské Rodinné poradny. Klub ROSA byl určen pro osamělé ženy po rozvodu. Postupně se ukázalo, že členky klubu trápí závažný problém, problém násilí ve vztahu. (materiál organizace ROSA, Patnáct let pomoci ženám – obětem domácího násilí, bez uvedení data)

„Původně jsme obě byly sociální pracovnice rodinné poradny, kde jsme vedly klub pro osamělé ženy po rozvodu, kde se ženy svěřovaly se svými pocity osamění, pocity selhání v rodině a jedna třetina toho bylo právě násilí v rodině, vlastně jev do té doby nepojmenovaný. Proto jsme hledaly cesty, jak tento problém, který jsme do té doby taktéž neznaly, studovat, jak těmto ženám pomoci.“ (001)

Proto vznikla výše uvedená nadace. Její zakladatelky byly proškoleny v holandské škole sociální práce Hogeschool De Horst v Utrechtu, kde se seznamovaly s problematikou DN a s formou komunitní práce. (materiál organizace ROSA, Patnáct let pomoci ženám – obětem domácího násilí, bez uvedení data) Respondentky k tomu uvedly:

„Ještě před tím, než jsme Rosu založily, tak takovým impulsem pro nás bylo, že sem přijely Holanďanky, se kterými jsme se setkaly v Riapsu (Centrum sociálních služeb v Praze-poznámka LV) a zúčastnily jsme se komunitního výcviku, kde jsme hovořily právě o ženské problematice a ony nás ženy, které pracovaly v sociálních službách vysoké školy De Horst, podpořily, tak abychom něco zkusily dělat. I jejich vedení pak začalo podporovat podobné akce. Jely jsme do Holandska, kde jsme to viděly. Požádaly jsme si o možnost tam jet a byly jsme tam díky grantu na dvou týdenních pobytech a to nás tak trochu nastartovalo.“ (002) „Bylo to pro nás nesmírně důležité, pro začátky naší práce to byla velká pomoc, že jsme se dostaly do Holandska.“ (016) „Takže jsme pak v roce 1993, myslím že to bylo 07.07., zaregistrovaly naši organizaci – nejprve jako nadaci, protože tenkrát nám Holanďanky řekly: „Udělejte nadaci a získáte peníze a budete pracovat“. Takže jsme byly nejprve nadace se stejným cílem jako později občanské sdružení.“ (002)

„...už jsme tak byly nabuzené z Holandska, už jsme to tak cítily jako důležité, to, co nám ženy v Holandsku říkaly, na Magistrát, kde jsme se ucházely o projekt vybudování utajeného azylového domu, v podstatě mi tenkrát bylo řečeno, že to je problém západu, co já to sem tahám. Doslova. A jestli o tom vůbec ví ředitel poradny, kde pracuji, co já dělám. Řekla jsem, že ve svém volnu mohu vyvíjet aktivitu, jakou chci. Jen chci říct, že začátky byly skutečně složité.“ (010)

K prvním projektům ROSY se řadí sociologická sonda mezi rozvedenými ženami, „Neúplná rodina na sídlišti“. Pokračoval komunitní klub ROSA, byly poskytovány specializované konzultace ženám, obětem DN. V roce 1995 ROSA uspořádala akci „Násilí

na ženách, první seminář k DN s mezinárodní účastí v Česku“ a byla provedena první orientační sonda v rodinných poradnách v Praze. Pracovnice ROSY vystupovaly stále častěji jako lektorky na různých seminářích a školeních, zaměřovaly se na změnu legislativy. Byly aktivní také v publikační činnosti. V roce 1996 vydala ROSA publikaci „Dneska tě ještě nezabiju“, první publikaci v ČR o násilí na ženách. Prioritami ROSY se stal program prevence DN, přímá pomoc obětem a publikační činnost. (materiál organizace ROSA, Patnáct let pomoci ženám – obětem domácího násilí, bez uvedení data) Jedna z respondentek říká:

„...nadace Rosa měla jako cíl ten současný, tzn. pomoc ženám, osamělým ženám po rozvodu a ženám, které zažívaly domácí násilí, dlouhodobým cílem bylo vybudování utajeného azylového domu. To už jsme si daly i do úvodních letáčků, to už je hodně staré. Byla to práce se ženami, proto jsme dál pokračovaly i v klubu Rosa, protože to bylo i pro ženy po rozvodu, které byly osamělé a proto také i ta organizace si dala název Rosa.,, (004)

V roce 1998 (už jako občanské sdružení) ROSA otevřela „Informační a poradenské centru pro osamělé ženy po rozvodu a oběti DN“ a získala jedno patro činžovního domu v Praze, ve kterém zrekonstruovala 4 pokoje jako azyl pro ženy, oběti DN. Také začala vydávat svůj bulletin a pokračovala v osvětové činnosti a zviditelnění jevu DN. Zástupkyně ROSY přednášely na semináři v Senátu Parlamentu ČR. (materiál organizace ROSA, Patnáct let pomoci ženám – obětem domácího násilí, bez uvedení data) Získání prvního azylového místa jedna z respondentek komentovala takto:

„Azylový dům byl splněním dlouhodobého cíle, ale nezískaly jsme ho celý ... bylo to dost složité...,, (006)

Ve svých aktivitách pokračovala ROSA i nadále, začala připravovat webové stránky a více se zaměřovat na otázku dětí, svědků DN. Začala pořádat přednášky také pro studenty gymnázií, zdravotních škol, ale i pracovnice krizových center a zdravotníky. V roce 2001 byla z časových a kapacitních důvodů dočasně ukončena činnost klubu ROSA. V roce 2002 vydaly pracovnice ROSY publikaci „Domácí násilí a jak se proti němu bránit“, v roce 2003 další publikaci s názvem „...přežila jsem“, také skripta pro zdravotníky a Policii ČR a publikaci na CD „Azylový dům není jen střecha nad hlavou“ pro starosty a pracovnice azylových domů. Byl realizován projekt „Tiché svědkyně“, kdy byly v budově Parlamentu ČR vystaveny červené sochy jako připomenutí žen zabitých svými partnery. (materiál organizace ROSA, Patnáct let pomoci ženám – obětem domácího násilí, bez uvedení data) K tomuto projektu ROSA uvádí:

„Tiché svědkyně například. K tomu projektu jsme se přihlásily v roce 2003 ... asi jako 21. země ... umírají ženy a mělo by se udělat všechno pro to, aby neumíraly. Tato iniciativa vznikla v Americe, do roku 2010 by se mělo apelovat, aby se to nedělo. ... K této iniciativě jsme se přihlásily, vyrobily jsme sochy, tedy nechaly si vyrobit červené siluety zavražděných žen. V roce 2003 byla výstava v Parlamentu a tehdy to mělo vliv, že se skutečně přijal zákon 215a¹⁴. Byl tam tlak i z naší organizace, udělaly jsme poměrně velkou mediální kampaň ... a každým rokem k Mezinárodnímu dni proti násilí na ženách 25. listopadu tuto akci opakujeme.“ (026)

V roce 2004 získala ROSA do pronájmu postupně celý třípatrový azylový dům a jeden byt v centru Prahy. Pokračoval projekt „Tiché svědkyně“. V dalších letech ROSA pokračovala v poradenství, v přednáškové činnosti, oslovovala veřejnost, účastnila se charitativních akcí. Více se zaměřovala na vztahy mladých lidí a v této věci vytvořila v roce 2006 projekt „To si dovolit nesmíš“. (materiál organizace ROSA, Patnáct let pomoci ženám – obětem domácího násilí, bez uvedení data) Na otázku o rozšíření své cílové skupiny odpověděla jedna z respondentek:

„Ze začátku jsme neměly odvahu do toho jít. Jednak nás tolik nebylo, a přece jenom ta práce, ve skupině, a to, s čím jsme se setkávaly, jak ženy přicházely od soudu, protože to byly ženy s posttraumatickou stresovou poruchou, některé přicházely o děti, těžce nesly situaci, chtěly být dobré matky a viděly změny i u svých dětí. Měly jsme pocit, že musíme sehnat někoho, kdo by se jejich dětem věnoval. Naše psycholožka se zaměřila právě na děti, protože jsme to cítily v azylovém domě, když dítě dostane hračky, televizi ... to je trochu málo ...“ (030)

Dále v roce 2006 vytvořila novou podobu webových stránek své organizace a spustila internetovou poradnu. V roce 2007 byla ROSA registrována Ministerstvem práce a sociálních věcí ČR jako poskytovatel tří sociálních služeb (viz výše, 1.odstavec této části). Pokračovaly některé předchozí projekty, byly zahájeny nové, např. „Finanční řízení“ za účelem zvýšení kvality finančního řízení organizace. Byl zahájen provoz nových webových stránek www.stopnasilí.cz. (Výroční zpráva ROSA 2007) ROSA začala vydávat zpravodaj zaměřený na problematiku DN, který je distribuován státním organizacím a sociálním odborům městských částí hl. m. Prahy. (materiál organizace ROSA, Patnáct let pomoci ženám – obětem domácího násilí, bez uvedení data)

Organizační zázemí¹⁵, financování, hlavní problémy organizace (minulé i současné):

---

¹⁴ Jde o paragraf 215 tr. z., jehož část tehdy zněla „týrání osoby svěřené do péče“. ROSA se snažila o změnu ve znění „týrání osoby svěřené a osoby blízké“. (materiál organizace ROSA, Patnáct let pomoci ženám – obětem domácího násilí, bez uvedení data)

¹⁵ Od o.s. ROSA se mi nepodařilo získat stanovky.

ROSA má hlavní kancelář ve svém poradenském centru. Dále provozuje azylový dům v Praze s utajenou adresou. Dům má kapacitu 21 lůžek, pokoje jsou vybavené kuchyňskými kouty s lednicí, v domě je také společenská místnost, herna pro děti, studovna a prádelna. Dále ROSA spravuje 2 byty (2+kk a 3+1), taktéž v Praze na utajeném místě. (www.rosa-os.cz)

Ve svých začátcích fungovala ROSA výhradně na dobrovolnické bázi dvou zakladatelek organizace. Postupem času ROSA získávala ke své spolupráci odborníky z různých oblastí. V roce 2000 se dobrovolný tým ROSY rozšířil o socioterapeutky, zdravotní sestry, psychologičky, psychiatricky, právničky, kriminalisty, ale i novinářky a socioložky. Tým byl průběžně proškolen. Na dobrovolné bázi fungovala ROSA až do roku 2003, přestože objem práce narůstal. (materiál organizace ROSA, Patnáct let pomoci ženám – obětem domácího násilí, bez uvedení data) Respondentky uvedly:

„Tuto činnost jsme v podstatě dlouho dělaly po své práci, pracovaly jsme jako sociální pracovníce v rodinné poradně a odpoledne, po večerech jsme se věnovaly nadaci.“ (005) Druhá respondentka doplnila: „Věděla jsem, že bez toho to nepůjde, že budu celodenně tady, proto od roku 2001, nebo 2002, jsem kvůli tomu odešla do předčasného důchodu, abych mohla začít vyvíjet naplno činnost v Rose. Trvalo asi 2 roky než jsem sehnala peníze, abych mohla přijmout pracovníce a tak se to postupně rozvíjelo. Dnes už máme devět placených pracovníků.“ (013) „V podstatě jsme to dělaly 8 let zadarmo.“ (007)

V roce 2003 se organizace profesionalizovala. Díky grantům, které z různých zdrojů získala (viz níže) mohla poprvé zaměstnat 3 pracovníce. (materiál organizace ROSA, Patnáct let pomoci ženám – obětem domácího násilí, bez uvedení data) V současnosti jsou pracovníci ROSA zkušené socioterapeutky se zahraničními výcviky, psychologička, sociální pracovníce. S ROSOU spolupracuje právnička, psychiatricka, dětská psychologička, zdravotní sestra. (Výroční zpráva ROSA 2007)

„Některé pracovníce tu pracují na malé úvazky, takže přepočteno tu máme 7 celých pracovních úvazků a nějaké lidi na krátké dohody o provedení práce... ale je pravda, že máme třeba spolupracující právničku, která nám a klientkám poskytuje bezplatné právní poradenství, nebo psychiatricku, kriminalistu, když potřebujeme. Někdy sem dochází studentky na praxi. Ale u nás jsou ty prostory tak malé ... „ (074)

Co se týče financování chodu organizace v začátcích, respondentky uvedly:

„V podstatě jsme dlouho finanční prostředky neměly, spíše takové menší granty. Třeba jsme dělaly malou sociologickou sondu ... Bylo to k roku rodiny, získaly jsme třeba 2 psací stroje, byly to takové

drobnosti, byla to spíše sisyfovská práce. První peníze, kdy se dá říct, že z nich byly placené pracovnice, přišly snad až v roce 2003, protože to spíš byly vždy menší granty, například dohody o provedení práce, kdy se nám podařilo něco zajistit. Dlouhou dobu stát tento problém nezajímal. Trvalo to opravdu snad až do roku 2001. Finance, které jsme chtěly třeba na poradenské centrum, které vzniklo tuším na podzim 1998, jsme dostaly až v roce 2000, kdy jsme dostaly 16 tisíc. Za to těžko najmete síly a pracovníky. Musím říci, že odhodlání, kdy jsme cítily tento problém jako tak závažný, byl tou hybnou silou.“ (005) „Peníze na to nebyly, stát na to peníze nedávala a my jsme věděly, že tento problém je a že je nutno s tím něco dělat. Říkaly jsme si, nedá se nic dělat, prostě jsme to dělaly zadarmo.“ (009)

V roce 1998 ROSA uvádí, že se jí nepodařilo získat peníze na provoz. Získala alespoň menší prostředky na vybavení svého centra a azylových pokojů. Přispělo například Nizozemské velvyslanectví či Výbor dobré vůle. Také v roce 1999 získávala malé peněžní částky (např. grant od Open Society Fund), které byly opět využity na vybavení či zajištění terapeutických skupin.

„Pak se nám podařilo, že jsme navázaly kontakt s holandským velvyslanectvím, tehdy tam byl rada Frantisek Wiechers, který zde měl české předky a v podstatě díky němu, když jsme žádaly o podporu, jsme získaly menší grant, a tehdy vyšla publikace „Dneska tě ještě nezabiju“, zpráva o stavu domácího násilí v ČR.“ (016) „Na vydání této publikace nám holandské velvyslanectví poskytlo peníze formou grantu a pak jsme ještě od velvyslanectví získaly další prostředky na počítače a na vybavení.“ (018) „...například vybavení jednoho bytu bylo díky kanadské vládě, a pak další jeden pokoj toho druhého bytu, který máme v centru, zase byl vybaven díky rakouské aktivistce Rose Logar, která ze svého, protože nás zná ... tak viděla, v jaké jsme tísní, máme byt, ale musely jsme ho celý rekonstruovat, že jsme ho dostaly po nějakém feťákoví, celý zničený ... tak nám taky přispěla na vybavení jednoho pokoje, dala nám asi tak 20 nebo 30 tisíc Kč.“ (022)

V roce 2001 byl zajištěn provoz centra sponzorsky od několika firem, organizací a dárců, Městská část Praha 4 poskytla finance na činnost azylového domu, Open Society Fund finančně podpořil školení ROSY. Pomocí grantů ROSU podpořily v roce 2002 Magistrát hl. m. Prahy, Městský úřad Prahy 4, Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR a Kanadské velvyslanectví. V dalších letech se přidaly další sponzorské organizace, pořádaly se charitativní akce v rámci určitých projektů. Výše zmiňovaný projekt „Finanční řízení“ byl spolufinancován Evropským sociálním fondem a státním rozpočtem ČR. (materiál organizace ROSA, Patnáct let pomoci ženám – obětem domácího násilí, bez uvedení data)

Co se týče grantových projektů EU, respondentky řekly:

„To bylo asi v roce 2003 ... asi 20 tisíc, to bylo směšné na organizaci. Na platy to není, to je evidentní.“ (068) Dále uvedly: „Měly jsme jeden evropský grant, z NROS, a to bylo na finanční řízení

organizace. Díky němu se organizace přeci jen profesionalizovala, máme teď finanční manažerku, ale jinak jsme žádný grant z EU nedostaly. Evropské peníze totiž nejsou pro Prahu, že bychom měly třeba peníze na azyl nebo na poradenství. Je to hodně směřované k podpoře zaměstnanosti, aby se ženy mohly začlenit na trh práce. ... A my tím, že máme množství klientek, tak nemůžeme. Víme, že bychom z těchto grantů získaly peníze, protože také třeba učíme klientky, jak si zažádat, jak napsat životopis, co s počítačem, mohly bychom si na to dát projekt, ale na druhou stranu, nás už by to strašně vysilovalo. Potřebovaly bychom mít větší zázemí, aby to nebyly suterénní prostory a to se nám nedaří. Na Magistrátu, když jsme se ptaly, tak nebytové prostory nejsou, a přesto vznikají různé poradny ... to je složité. ... Ale je to lepší, než to bylo.“ (069)

V návaznosti na výše uvedenou tématiku grantových projektů EU respondentky uvedly:

„... my jsme si řekly, že my to nebudeme měnit.“ (070) „My to neděláme, my děláme pořád to samé.“ (071) „Ale víme, že kdybychom projekty nějak upravily, že bychom třeba peníze získaly. Nebo nám třeba nabízeli, ať tuto činnost jdeme dělat do Plzně, do Liberce, že nám dají dům ... už dřív ... ale prostě žijeme tady ... a nakonec i těch klientek je tolik, tak proč to měnit.“ (072)

Ve své publikaci ROSA píše, že v roce 1997 se projevila řada překážek komplikujících činnost nadace. Nedařilo se získat podporu ze strany státu. Dále tu byl problém s vlastními prostory. Odborná veřejnost nedůvěřovala problematice DN. Tyto problémy přetrvávaly delší dobu a pojily se s problémy financování. (materiál organizace ROSA, Patnáct let pomoci ženám – obětem domácího násilí, bez uvedení data) Finanční potíže jsou aktuálním problémem také v současnosti. Respondentky sledují tendenci snižování financí, které mají plynout do neziskového sektoru ze státu:

„V současné době, já to teď neřeknu přesně, ale jestliže třeba budeme žádat na MPSV třeba 2 miliony, tak my peníze dostaneme, ale třeba o 400 tisíc míň. Takže snižování. Je tendence, a nejen u nás, je to všude, že se ukrajuje, hlavně u neziskových organizací. Snažíme se, pochopitelně, prostředky shánět různě.“ (067)

Avšak aktuální jsou v dnešní době i další potíže jako je stalking vůči organizaci (052, rozhovor) a zvyšující se agresivita násilníků (061, rozhovor). Tyto problémy se pojí s budoucí snahou ROSY:

„Do budoucna mám pocit, že pro nás bude důležité shánět ... bezpečné i větší prostory. A určitě vidíme budoucnost v prevenci, i jak jsme zmínily, v práci s veřejností. Nemyslíme si, že problémy, se kterými se teď potýkáme, nás srazí na kolena a že to zavřeme. Už jsme takové „matadorky“, že i kdyby jsme peníze nedostaly, tak to klidně budeme dělat, ale v omezeném množství. To jsme ale jenom my dvě.“ (078)

„...dost možná, kdybychom získaly prostory, kdybychom měly dům, lidi, peníze, tak bychom třeba i dělaly preventivní akce, do budoucna třeba i terapeutické skupiny, pro násilníky, co my víme, kam by to šlo. V Rakousku to je třeba také, ale tam stát ty peníze ... tam si jich stát vážil.“ (048)

Vytváření interakcí s jinými organizacemi, se státními institucemi, s médii

a s veřejností:

ROSA uvádí jako zásadní moment ve své činnosti spolupráci s dalšími neziskovými organizacemi, která vznikla v roce 1995, a kterou iniciovala ROSA s organizací proFem. *Koordinační kruh prevence násilí na ženách* jako volné sdružení sdružoval uvedené dvě organizace, dále organizaci Gender studies, Elektru a Bílý kruh bezpečí, který později vystoupil a naopak se přidala organizace La Strada. Ve stejném roce uspořádal Koordinační kruh první tiskovou konferenci. (materiál organizace ROSA, Patnáct let pomoci ženám – obětem domácího násilí, bez uvedení data)

„První aktivita, jako sdružování podobných organizací, byl Koordinační kruh prevence proti násilí na ženách. A ten vznikl v roce 1995, kdy jsme se daly dohromady Rosa s proFemem, kdy jsme se seznámily na nějakém výcviku sebeobranu žen. Takže jsme se daly dohromady Rosa, proFem, Gender Studies, La Strada, tenkrát i Bílý kruh bezpečí a Elektra. To byl první kruh, když jsme si řekly, že nás zajímá tato problematika, a že bychom se měly scházet, abychom byly silnější. Asi po roce vystoupil Bílý kruh bezpečí, kterému připadlo, že jsme příliš feministické nebo ženské, oni pracují s muži a tak.“ (033)

Další aktivitou Koordinačního kruhu bylo podání Petice za zákonné ošetření problému násilí na ženách v české společnosti v roce 1998. (materiál organizace ROSA, Patnáct let pomoci ženám – obětem domácího násilí, bez uvedení data)

„Koordinační kruh dál fungoval, ale asi toho lidí měli moc, najednou to vyšumělo, nebyl čas, takže zanikl.“ (033)

Mezitím byly vydány některé publikace a uspořádány konference ve spolupráci s jinými organizacemi (s organizací proFem brožurka „DN-jak se bránit“ a konference „DN-záležitost nikoli soukromá“, a další). V roce 2001 ROSA spoluorganizovala opět s proFem a nadací Fridricha Eberta mezinárodní konference na téma DN, která byla pod záštitou tehdejšího místopředsedy vlády. Jako svou nejdůležitější aktivitu v roce 2003 ROSA uvádí celostátní mediální *Kampaň proti DN na ženách*, která byla uspořádána za podpory Nadace Open Society Praha. Účastnilo se jí 10 neziskových organizací z různých regionů ČR a ROSA byla koordinátorem kampaně. Šlo zároveň o spolupráci s médii neboť hlavním cílem kampaně bylo zvýšit obecné povědomí o jevu DN. V roce 2004 vznikl v rámci kampaně film

„To všechno z lásky“ a v roce 2005 film „Jen se dívej“. (materiál organizace ROSA, Patnáct let pomoci ženám – obětem domácího násilí, bez uvedení data)

„Proto jsme se v roce 2003 zase daly dohromady, že bychom měly něco dělat, vznikla kampaň a pak v roce 2004 z toho vznikla Koordona.“ (033)

Výše uvedená kampaň přerostla ve volné sdružení Koordona (www.koordona.cz), jehož je ROSA členkou do současnosti. Respondentky k tomu členství řekly:

„Je to volné sdružení, kde na to nejsou peníze. Možná, že byly někdy před dvěma roky. Je to volné sdružení, které nikdo moc nevede. Takže teď je to tak, že po měsíci se vždycky střídá nějaká organizace, která má svolat všechny kolegyně, sejít se po 2 měsících, co zase bude nového, jestli nějaké společné akce. Ale vzhledem k tomu, že na to nejsou peníze, na nějakého koordinátora, tak jak říkám, je to takové ... nekoordinované.“ (035) Dodávají: „Já si myslím, že to je dané tím, že všechny organizace jsou přetíženy prací. Když vezmeme my, že v Rose za loňský rok bylo 230 klientek, není nás zase tolik, že práce je tolik, člověk dělá tolik věcí, teď se třeba máme sejít, nehodí se to a to, práce kolik máme my, mají zřejmě i jiné organizace. Takže je to dané i tím, že není třeba osoba navíc, která by se tomu věnovala, protože Rosa je i členkou České ženské lobby, ... Nicméně také vím, jak je to těžké se setkávat, pravidelně, sama se leckdy omlouvám, protože u nás na prvním místě jsou vždy klientky.“ (036) „Prostě Koordona funguje tak, alespoň jsme se snažily ... naposledy bylo setkání v Brně, teď to mělo být v Trutnově, ale protože je sněhová kalamita, tak jsme to zrušily ... teď bude setkání někdy v únoru v Praze .... organizace se setkají, dávají si navzájem vědět, co dělají, co která ta organizace nebo když jsou nějaké aktivity. Poslední společnou aktivitu jsme měly myslím v roce 2007 v Parlamentu ...“ (037) „Koordona jako taková ... my jsme nejprve byly v meziresortní komisi při Ministerstvu vnitra ... vlastně tam byla Rosa s proFemem, už v roce 2004 nebo 2005 ...“ (039)

Při otázce, zda respondentky hodnotí spolupráci s ostatními organizacemi jako užitečnou a důležitou, odpověděly:

„Já myslím že ano, ale musím tam být spolupráce, člověk sám nemůže nic zařídit. To jsme věděly už od toho roku 1994. Proto jsme hledaly a byly jsme iniciátorkami už tenkrát toho Koordinačního kruhu.“ (045)

„Ale k tomu musím říct, že to vždycky stojí na pár lidech, že vesměs řada organizací je spíše pasivních a že vždy v podstatě je to na někom, kdo to třeba táhne.“ (034)

ROSA se dále angažuje v Asociaci pro rovné příležitosti, ve SKOKu a v České ženské lobby. Na mezinárodní úrovni je kontaktní organizací sítě WAVE (Women against Violence Europe) pro ČR. Spolupracuje také s dalšími organizacemi z Evropy a z USA. (Výroční zpráva ROSA 2007)

ROSA se snažila spolupracovat se státními institucemi již od svých začátků. Ne vždy se však setkala s pochopením. V roce 1998 ROSA přednášela na semináři v Senátu Parlamentu ČR s cílem přitáhnout pozornost k nedostatečné legislativní ochraně obětí DN. V roce 1999 se uskutečnila mezinárodní konference k problematice DN v Muzeu policie, kterou zorganizovala ROSA ve spolupráci s Městským centrem sociálních služeb pod záštitou náměstka primátora hl. m. Prahy. V dubnu 2004 ROSA spolupracovala na další akci v Senátu, tentokrát na panelové diskusi, spolu s velvyslanectvím USA. Velkým projektem je stávající spolupráce s policií a Magistrátem hl. m. Prahy na dlouhodobé akci Partnerství proti násilí. ROSA se dále podílí na projektu prevence kriminality, který podporuje Magistrát hl. m. Prahy. Zaměřuje se na školení pro učitele pražských základních škol. (materiál organizace ROSA, Patnáct let pomoci ženám – obětem domácího násilí, bez uvedení data)
Respondentky k této tématice uvedly:

„Teď vznikla aktivita v loňském roce, když byla paní ministryně Džamila Stehlíková, oslovila různé neziskové organizace, svolala nás, takže při Radě vlády, byla za Koordonu v Radě naše kolegyně, odsud z Rosy, ... , byla dokonce jmenována předsedkyní Rady vlády pro rovné příležitosti žen a mužů. A pod touto Radou vznikl výbor pro prevenci domácího násilí, ten funguje a my tam docházíme. Pokud jde o aktivitu ... měly jsme tam, že se bude řešit národní akční plán proti násilí nebo domácímu násilí ... ono o „násilí na ženách“ moc lidí nechce slyšet, spíš se v radě a ve výboru pořád používá „domácí násilí“, bohužel to genderové z toho trošku vypadlo. Samozřejmě Koordona dostávala zprávy, spolupráce tu byla ... a vlastně ve výboru jsou i další členky Koordony.“ (041)

V roce 2006 také došlo k vytvoření interdisciplinárního týmu expertů z různých státních i nestátních organizací. ROSA je členkou tohoto týmu na Praze 4, kam dále patří expertní zástupci Policie ČR Prahy 4, městské policie, odborníci jako psychiatrická, právnická a zástupce z oddělení péče o dítě, dále ředitelka místní základní školy, apod. Hlavním cílem je zajištění efektivní pomoci obětem DN na základě spolupráce různých institucí. (materiál organizace ROSA, Patnáct let pomoci ženám – obětem domácího násilí, bez uvedení data)

Hlavní spolupráce s médii byla popsána již výše (viz Kampaň proti DN na ženách). Dále k tomuto tématu respondentky uvedly:

*„Oni říkají, že jsou objektivní, ale je zvláštní, že 3 měsíce natáčí násilníka, který se ukazuje, že on je strašně hodný, ale přitom ženu odvezl za Prahu, tam ji vysvlékl do naha, bylo tam sexuální násilí, mlátil manželky v minulých vztazích, samozřejmě s tím on se nebude chlubit, bude líčit, že on je báječný a ona bohužel v posudcích vyšla špatně.“ (064) „A Česká televize mu na to skočí. Nejdřív jsme s nimi nechtěly vůbec mluvit, ale je vidět, že je to cíl, nejen poškodit organizaci, ...“ (063)
„S médii spolupracujeme od roku 1995, kdy byla první tisková konference s proFemem, kde jsme*

hovořily. A od té doby poskytujeme informace průběžně ... nemáme s tím žádný problém ... samozřejmě ozývali se nám novináři, my jim posíláme tiskové zprávy, když se dělají nějaké akce, tak je zveme. Ale oni se novináři také hodně mění, nejsou to stále ti samí, kteří pravidelně dochází, mezitím se to obmění. Také jsme měly řadu televizních vystoupení.“ (077)

Závěrečné poznatky:

Typologie o.s. ROSA dle Friče (1998):

- ROSA má ve společnosti funkci servisní a inovační. Svou servisní funkcí reaguje na nedostatek služeb v oblasti pomoci ženám, obětem DN ze strany státu či ze strany soukromých ziskových organizací. V minulosti i v současnosti zároveň plní funkci inovační neboť problematika DN zde nebyla v minulosti vůbec pojmenována, jak dokazuje zákon na ochranu před DN, který byl v ČR schválen teprve v roce 2006.¹⁶ V současné době inovační funkci organizace ROSA dokazují pokračující úpravy uvedeného zákona. ROSA naplňuje také komunitní funkci ve společnosti, především svou službou azylového domu a skupinovou práci s ženami i dětmi. Dále tato organizace naplňuje komunitní funkci co se týče dobrovolníků. Nabízí totiž občanům možnost participovat na veřejné politice jinak než pouze prostřednictvím voleb.

Typologie neziskové organizace ROSA dle Chaloupkové (2007):

- ROSA je organizací poskytující ženám profesionální pomoc a zaměřující se na prosazování ženských práv a genderové rovnosti. Angažuje se v problematice *násilí na ženách*. Vzhledem k tomu, že cílovou skupinou jsou také matky, oběti DN a jejich děti, patří ROSA k organizacím zabývajícím se oblastí *problematiky rodiny a prosazování rovných příležitostí osob pečujících o děti* (cílovou skupinou jsou také matky, oběti DN, případně otcové). Vzhledem ke své osvětové činnosti lze ROSU zařadit také mezi organizace, které se zabývají problematikou *postavení žen ve společnosti obecně*. Hlavní oblastí aktivity ROSY je *sociálně-psychologická pomoc a poradenství*. Ve vedlejších aktivitách se dotýkají zbylých tří oblastí, které definovala Chaloupková (2007).

Další poznatky-shrnutí:

---

¹⁶ Parlament ČR schválil předložený zákon na ochranu před domácím násilím v ČR dne 14.03.2006 a 31.03.2006 byl podepsán prezidentem republiky. Pod číslem 135/2006 Sb. nabyl účinnosti dnem 01.01.2007.

- ROSA je nejstarší sledovanou organizací.¹⁷ Ačkoliv nevznikla exogenním způsobem, její zakladatelky byly inspirovány a v začátcích ideově podpořeny představitelkami západní vysoké školy. Členskou základnu tvořily po dlouhou dobu pouze dvě členky (zakladatelky), avšak nelze je zařadit ani do jednoho typu ze tří možných základních typů českých aktivistek, které rozlišuje Vodrážka. Hlavní potíží organizace při vzniku byl především nedostatek informací o problematice DN a nezájem státu i široké veřejnosti o toto téma. Problémem obecně bylo také finanční zajištění činnosti ROSY, nedostatek personálních kapacit, ale i problémy s administrativním zázemím. Rok 1997 až 1998 byl pro ROSU problematický neboť se jí nedařilo získat peníze na svůj provoz, měla potíže s prostory a setkávala se s nedůvěrou veřejnosti. Důležitý byl pro ROSU rok 1998, kdy získala prostor pro zřízení azylového bydlení a zároveň otevřela své poradenské centrum.
- ROSA se profesionalizovala v roce 2003 díky grantům z různých zdrojů (státních i nestátních). Již nemusela fungovat pouze na základě dobrovolnické práce, mohla zaměstnat pracovnice. Co se týče financování organizace v době přípravy a vstupu ČR do EU, ROSA získala pouze jeden grantový projekt vypsáný v rámci rozpočtu EU. Z evropských strukturálních fondů ROSA nečerpala neboť se nezabývá problematikou trhu práce, na kterou byly tyto fondy omezeny. ROSA nechtěla měnit své zaměření. ROSA se od svých začátků snažila prosadit legislativní změny v oblasti DN, z čehož plynula (a stále plyne) její spolupráce se státními institucemi na různých úrovních, přičemž si její zástupkyně postupně získávaly statut určitého experta v dané oblasti. ROSA spolupracuje s Interdisciplinárním týmem Prahy 4. V současnosti je největším problémem činnosti ROSY nedostatek financí, ale chod sdružení ROSA výrazně narušuje také stalking¹⁸ vůči této organizaci. Výdělky z vlastní činnosti ROSY nestačí na zajištění chodu organizace. V poslední době se ROSA více zaměřuje na prevenci mládeže.
- ROSA iniciovala vznik *Koordináčního kruhu prvence násilí na ženách*, jednoho ze dvou volných sdružení v ČR, zabývajících se touto problematikou. Také stála u vzniku druhého volného sdružení Koordona, ve kterém je i v současnosti jednou z členských organizací. Na konkrétních projektech spolupracovala také s dalšími jednotlivými organizacemi, které se angažují v problematice DN i v dalších oblastech neziskového sektoru. Byla koordinátorem velké celostátní mediální kampaně proti DN v roce 2003. ROSA je členkou dalších sdružení neziskového sektoru na národní úrovni, která se však nespécializují pouze na problematiku DN. Je také členkou

¹⁷ Jde o celkovou dobu existence organizace, tzn. včetně jejího prvotního období jako nadace.

¹⁸ Neboli pronásledování, tzn. situace, kdy se pozornost mění v soustavné sledování, slídění či dlouhodobý teror jednoho, při němž může jít dokonce o život. (www.bkb.cz)

a kontaktní organizací mezinárodní sítě ženských organizací, které bojují proti násilí na ženách.

3.2.2 Acorus

Představení organizace - její vznik a náplň činnosti:

Občanské sdružení Acorus bylo zaregistrováno Ministerstvem vnitra dne 10.09.1997. (www.mvcr.cz) Sdružení Acorus sídlí v Praze a zaměřuje se na pomoc ženám a jejich dětem, obětem DN a to v oblasti sociální práce, psychoterapie, prevence a edukace. (Stanovy o.s. Acorus 2001)

Acorus je latinský název pro puškvorec, tedy vodní rostlinu, která pomáhá pročistit tělo. „*V přeneseném slova smyslu pomáhá pročistit mezilidské vztahy, zejména nezdravé vztahy v rodině a podává pomocnou ruku všem ženám, které se ocitly v krizové situaci.*“ (Výroční zpráva o.s. Acorus za rok 2007: 2)

V současnosti je Acorus registrován Ministerstvem práce a sociálních věcí ČR jako poskytovatel tří registrovaných sociálních služeb: odborné sociální poradenství, krizová pomoc a azylové domy. Odborné sociální poradenství je určeno osobám ohroženým DN. Jde o sociálně terapeutickou činnost, pomoc při prosazování práv a oprávněných zájmů a zprostředkování kontaktu se společenským prostředím. Tato služba je poskytována formou ambulantní a terénní služby a pomocí internetového poradenství. Uživatelky služby krizová pomoc jsou ženy nebo ženy s dětmi, které jsou aktuálně ohrožené DN a ocitly se v situaci, kdy se z důvodu ohrožení nebo akutního krizového psychického stavu nemohou dočasně vrátit do bytu nebo domu, kde dosud bydlely. Tato služba zahrnuje poskytnutí ubytování, sociálně terapeutickou činnost, pomoc při zajištění stravy, základní sociální poradenství a pomoc při prosazování práv a oprávněných zájmů. Služby jsou poskytovány formou pobytu v Psychosociálním centru Acorus. Poslední služba azylový dům je poskytována ženám nebo ženám s dětmi, které jsou ohrožené DN. Rozsah služeb se kryje se službami poskytovanými v rámci krizové pomoci a dále k nim patří speciální programy pro ženy, pro děti a matky s dětmi. (Výroční zpráva o.s. Acorus za rok 2007) Acorus se kromě těchto služeb zabývá vzdělávacími aktivitami pro ženy, děti, studenty, odbornou veřejnost a osvětovou činností obecně, dále poskytuje školení a publikuje.

Co se týče cílové skupiny v azylovém domě, respondentka (kromě dalších podmínek přijetí do azylu) uvádí:

„V každé té službě je cílová skupina trochu jiná. Ve službě azylový dům je cílová skupina vymezena jednak pohlavím, ubytováváme jen ženy. Jsme malý azylový dům a jsou tu společná sociální zařízení, kuchyně, zkrátka jde o velmi intimní soužití. Službu azylový dům můžeme podle standardů kvality poskytnout ženám, které jsou ohrožené domácím násilím a potřebují se ukrýt před násilnou osobou. Musí být plnoleté - pokud by k nám na pobyt chtělo dítě, které utíká před násilím rodičů, ubytovat bychom jej nemohli. Takže klientka musí být plnoletá, může nastoupit sama nebo s dětmi. Acorus jako jedna z mála organizací poskytuje ubytování v azylovém domě i ženám bez dětí.“ (100)

Specifikum své organizace ve srovnání s dalšími organizacemi, které se zabývají stejnou problematikou, vidí respondentky v následující oblasti:

„Pokud vím, osoby ohrožené domácím násilím najdou komplexní pomoc jen u nás, v Rose nebo v Magdaleniu. Ostatní organizace poskytují vždy jen část toho, co oběti násilí potřebují. Některé organizace deklarují, že jednou z jejich cílových skupin jsou osoby ohrožené domácím násilím, ale zároveň ubytovávají i bezdomovce, ženy bez domova, neplatiče. Takže nemají specificky vypracované postupy, jak jednat s ženou ohroženou domácím násilím a ona se dostává do zařízení, kde jsou ženy ještě s jinými problémy. Tohle je podle mne legislativní chyba, měla být vytvořena specifická sociální služba utajený azylový dům pro osoby ohrožené domácím násilím. ... Ale ono když se chce a čím víc se chce, tím více lidí se dá označit za oběti násilí. Někdo pak označí za oběť domácího násilí ženu, která se pohádá s partnerem a on jí kvůli tomu vyhodí z bytu. My definujeme násilí jako dlouhodobou záležitost, kdy se brutalita útoků stupňuje a kdy jeden z partnerů uplatňuje nad druhým moc a kontrolu. Takže v tomhle myslím, že se lišíme od zbytku těch, kdo deklarují, že pomáhají obětem domácího násilí. ... Ale je potom zpráva pro Evropskou unii za ČR, že je tady 50 azylových domů pro oběti domácího násilí a není to pravda, protože tady je cílová skupina ještě jiná.“ (126)

K podnětu, ze kterého vznikla organizace Acorus, respondentka uvedla (nebyla přímo u vzniku sdružení):

„Byla to skupina osob. Byli to psychoterapeuti, někteří z nich byli psychologové a někteří speciální pedagogové. Zpočátku byla práce s klientkami především terapeutická, to bylo „gro“ práce. V roce 1998 byly přijaty dvě sociální pracovnice, s tím, že budou zajišťovat v podstatě jenom poradenství okolo sociálních dávek a víceméně administrativní záležitosti. Terapeutickou práci, což bylo všechno ostatní, měli dělat terapeuti.“ (087)

Původní účel Acorusu byl podle respondentky následující:

„Kam až moje vzpomínky sahají, tak se mluvilo o tom, že účelem založení občanského sdružení Acorus bylo pomoci ženám, které se setkaly ve svém životě s domácím násilím a nedokáží si s tím pomoci samy. Hlavní myšlenka byla pomoci ženám v krizi obecně a speciálně s domácím násilím

a zároveň v rámci pobytového programu pomáhat ženám navracajícím se z ústavní výchovy do života.“ (086)

Acorus měl v podstatě od svého začátku v roce 1997 prostory pro provozování centra pro ženy v krizi, oběti DN a tento objekt zrekonstruoval. V následujícím roce jej vybavil, zpracoval koncepce a metodiky a zahájil ambulantní provoz a pobytový program. Své služby postupně rozšiřoval, byla zprovozněna krizová lůžka, vznikly podpůrné programy pro ženy a děti a začaly se odvíjet aktivity Acorusu v oblasti školení sociálních pracovníků úřadů. Sdružení v roce 2000 a 2001 dále rozšířilo své služby (např. zavedením videotréninku interakcí). V roce 2002 koncipovalo následnou pomoc pro uživatelky služeb, byla zahájena práce svépomocné skupiny uživatelky služeb Acorusu, zástupci Acorusu se účastnili konference k tématu DN v Polsku a odstartoval čtvrtletní zpravodaj Acorusu s názvem „Úsměv“. V roce 2002 také Acorus zprovoznil detašované pracoviště pro ambulantní programy a zahájil právní poradenství. (Výroční zpráva o.s. Acorus za rok 2007)

Činnost Acorusu v roce 2003 zahrnovala realizaci vzdělávacích kurzů v problematice DN pro pedagogy středních a vyšších škol sociálně-právních, pedagogických a zdravotnických, ale také pro sociální pracovníky neziskových organizací a veřejného sektoru. Dále Acorus vydal „Manuál o DN“ a zajistil následnou pomoc pro své klienty v podobě sociálního bytu. V roce 2004 Acorus zavedl internetové poradenství. V roce 2005 zahájil projekt „Mosty pro ženy“ (modelový pilotní předrekvalifikační kurz pro ženy, které jsou poznamenány některou z forem násilí), vydal publikaci „Průvodce trestním řízením pro oběti DN“, zahájil pilotní kontaktní terénní práci a činnost poradny pro oběti DN v jedné z pražských městských částí a v Neratovicích. (Výroční zpráva o.s. Acorus za rok 2007)

V roce 2006 sdružení pokračovalo ve školení sociálních pracovníků a ve vzdělávacích kurzech pro ženy („Pomoc osamělým a sociálně znevýhodněným matkám v uplatnění na trhu práce“), vydalo další publikaci „Studijní materiál o problematice DN pro pracovnice a pracovníky orgánů sociálně-právní ochrany“. (Výroční zpráva o.s. Acorus za rok 2007)

V roce 2007 si Acorus nechal Ministerstvem práce a sociálních věcí zaregistrovat 3 sociální služby, které v současnosti poskytuje (viz výše, začátek této části). Ve stejném roce zajistil další vzdělávací kurzy pro ženy, školení pro studenty různých škol i pro pracovníky neziskových organizací (např. z Ázerbájdžánu). (Výroční zpráva o.s. Acorus za rok 2007) Acorus se také ve spolupráci s organizací proFem podílel na projektu „Join The Net“, který byl zaměřen na rozšiřování informací týkajících se postraumatické stresové poruchy mezi pracovníky a pracovnice pomáhajících profesí. (www.acorus.cz)

V závislosti na získaných finančních prostředcích od sponzorů a dalších donátorů realizuje Acorus také podpůrné programy pro ženy, které zažily DN. Programy jsou zaměřeny na volnočasové, vzdělávací, kulturní a rekondiční aktivity, které jsou modifikovány podle složení a zájmu žen bydlících v azylovém domě Acorusu (mezi nabízené aktivity patří např. výuka práce na počítači, výuka angličtiny, atd.). V rámci azylového domu jsou realizovány specifické programy pro děti. Cílovou skupinou těchto aktivit jsou děti ubytované spolu s matkami v azylovém domě, děti žen, které zde bydlely v minulosti nebo děti rodičů, kteří dochází ambulantně do poradny Acorusu. (www.acorus.cz)

Organizační zázemí, financování, hlavní problémy organizace (minulé i současné):

Acorus provozuje Psychosociální centrum Acorus v Praze na utajené adrese. V tomto centru poskytuje veškeré své registrované sociální služby, odehrává se zde i většina dalších aktivit Acorusu a toto místo zároveň slouží jako kancelář sdružení. Dále Acorus provozuje detašovanou kancelář v centru Prahy (adresa je volně dostupná), kde provozuje především ambulantní službu odborného sociálního poradenství. (www.acorus.cz)

Orgány sdružení Acorus jsou výroční shromáždění členů, rada sdružení, předseda sdružení a kontrolní komise. (Stanovy o.s. Acorus, 2001) V současnosti pracuje v Acorusu 5 lidí na plný pracovní úvazek a přibližně 15 lidí na další úvazky a s různými typy pracovních smluv. (z rozhovoru s Acorusem, 20) Co se týče počtu zaměstnanců v začátcích sdružení, respondentka uvedla:

„Všichni, kdo byli u zrodu sdružení, byli externisti, to znamená, že pracovali na živnostenský list a nebo na dohody a dělali jenom terapeutickou práci. Nikdy nebyli zaměstnání jako pracovníci na HPP. Měli na starosti terapeutickou práci a v počátku i koncepci, ale pak když byla přijata ředitelka, tak tyto starosti a pravomoci převzala ona. Pokusila jsem se to spočítat a mám dojem, že sdružení zakládalo 5 lidí, 3 ženy a 2 muži. Někteří z nich pracovali s narkomany v komunitách a měli představu komunitního života i v tomhle zařízení. Práce s klientkami v azylovém domě vycházela z principů terapeutické komunity pro závislé.“ (090) „V tuhle chvíli se ve sdružení angažuje jen jedna psycholožka, která byla u jeho zrodu.“ (089)

Respondentka k tomuto tématu dále uvedla:

„Lidé, kteří jsou ve sdružení, mají právo rozhodovat o důležitých věcech, hlasovat, volit radu. V současné době není členem sdružení nikdo, kdo by tu zároveň nepracoval. V současné době je ve sdružení asi deset lidí. Dříve to ale tak nebylo, byli tam někteří lidé jen papírově, na činnosti organizace se nepodíleli. Neměli na to čas a nevěnovali se tomu. Nakonec jsme museli některé vyloučit, protože s námi dlouho nebyli v kontaktu, vůbec jsme nevěděli, co s nimi je.“ (104) „...je trošku rozdíl mezi sdružením a azylovým domem. I když personálně je to hodně propojené. Třeba teď paní

ředitelka je předsedkyně a je zároveň ředitelka. Já jsem místopředsedkyně a zároveň jsem zástupce ředitelky. Dříve to tak nebylo. Třeba byli někteří lidé, kteří byli ve sdružení a nepracovali tu a naopak třeba pracovali a nebyli ve sdružení. Teď se má za to, že pokud ti lidé tady pracují, že by měli mít největší zájem podílet se zároveň na činnosti a mít možnost ovlivnit zásadní rozhodování sdružení.“ (105)

Financování v začátcích organizace komentuje respondentka následovně:

„Zpočátku dotace byly především z obce - rekonstrukci (současného psychosociálního centra – poznámka LV) platil místní úřad, v jehož obvodu se nachází zařízení. Potom tak jako každé občanské sdružení jsme se obraceli na všechny možné strany, získávali prostředky. Já si nepamatuji strukturu financování přesně, ale určitě tam spadá grant z MPSV, Magistrátu hl. m. Prahy, pak granty z jednotlivých městských částí, ze kterých přicházejí klientky a potom nadace jako je Nadace rozvoje občanské společnosti a Open Society Fund.“ (091)

S financováním, které zabezpečovala příslušná městská část, je spojen dle respondentky také počátek celé organizace:

„Na základě předložení této myšlenky představitelům městské části, v jejímž obvodu tento azylový dům je, byli ochotni financovat rekonstrukci prostor, ve kterých azylový dům je. Takže vlastně díky zafinancování rekonstrukce domu, kde byly původně kanceláře, se podařilo rozjet provoz azylového domu.“ (086)

Ze začátku byl tedy provoz organizace spojen s financemi, které plynuly z příslušné městské části. Vícezdrojové financování zahájila organizace v roce 1999. V tomto roce také zahájila spolupráci se sponzory. Postupně sdružení získalo ke své spolupráci některé soukromé organizace a nadace (např. klub Zonta, obchodní dům Tesco, nadace NROS nebo Slovak-Czech Women's Fund nebo Nadace naše dítě, atd.) Získalo také menší prostředky od dobrovolných dárců a vlastní činností, ačkoliv tyto výnosy jsou a vždy byly minimální. (Výroční zpráva o.s. Acorus 2007)

Struktura financování se příliš nezměnila. Nejvíce prostředků plynulo po celou dobu trvání sdružení i v současnosti z Ministerstva práce a sociálních věcí ČR, část také z Magistrátu hl. m. Prahy. (Výroční zpráva o.s. Acorus 2007)

Co se týče prostředků z fondů EU, respondentka uvedla:

„My jsme příliš prostředků z evropských fondů nikdy nečerpali. My jsme měli původně jako cíl pomoc ženám v krizi, pak jsme to specifikovali na ženy, oběti domácího násilí, pak jsme přidali ještě děti, přestože jsme s nimi vždy pracovali, ale nebylo to tam přímo napsáno. A pak tam se ještě dostalo to, že organizujeme i nějaké vzdělávací aktivity. Takže tohle bylo také nutné zakomponovat. Takže určitě

se to měnilo a rozšiřovalo se to. “ (106) „Pokud jsme právě z toho evropského třeba sociálního fondu čerpali, tak to bylo většinou na projekty, které tak úplně nesouviseli s hlavním posláním organizace, bylo to třeba na vzdělávání žen, které se vrací na trh práce po mateřské dovolené a tam třeba jednou tou cílovou specifictější cílovou skupinou byly ženy ohrožené domácím násilím.“ (109)

Co se týče profesionalizace, respondentka si myslí:

„...zpočátku byla spousta organizací nebo občanských sdružení opravdu zdola vzniklých, byli to aktivisté, kteří často neměli příslušné vzdělání, ale potřebovali nějak vyjádřit, že za něco bojují, a nebo chtěli nějaké aktivity realizovat, ale u nás to bylo vždycky profesionální. My jsme nikdy nezaměstnávali nikoho bez příslušné kvalifikace, vlastně i díky tomu nemáme moc dobrovolníků. Naše přesvědčení je, že by i v rámci občanských sdružení měli pracovat kvalifikovaní lidé. Takže nemáme nikoho, kdo by neměl kvalifikaci. Stejnou cestou se ubíral zákon, který platí od roku 2007. Od účinnosti tohoto zákona o sociálních službách je podmínkou pro výkon funkce sociálního pracovníka, že ti lidé musí mít buď vzdělání minimálně VOŠ. Ale u nás to bylo vždycky plně profesionální, u nás v podstatě dobrovolníci skoro nepracovali a to hlavně proto, že to nebyli lidé, na které bychom mohli převést zodpovědnost za tu práci.“ (107)

Financování je dle respondentky největším problémem Acorusu. Respondentka uvádí následující:

„...ty dotační řízení už jsou teď tak komplikovaná a je tak obrovská konkurence, že třeba letos když jsme se dozvěděli, což je asi tak týden nebo 14 dní, kolik peněz jsme dostali na letošní rok od MPSV, tak jsme o milion níž než minulý rok. Což bude znamenat hledat rezervy. Je riziko, že budeme muset propouštět lidi a že budeme muset snižovat osobní ohodnocení lidem, atd. a hledat jiné zdroje.“ (110)

„Překážkou jsou určitě peníze, respektive jejich nedostatek. To považuji za největší ohrožení, a toho já bych se velmi bála, pokud by peníze šli ještě dolů, že to může mít opravdu devastující vliv na tým. Protože jakmile ty lidi dojdou na hranici, kdy nebudou moci uživit sebe a svoje rodiny a zaplatit si nájem, tak prostě začnou odcházet. Na toto myslím není moc brán zřetel. Bála bych se toho, že nebudou peníze na lidi a že začnou odcházet zkušené lidi s mnohaletou praxí a že můžeme být v situaci, kdy budeme muset brát čerstvé lidi po škole, protože těm můžeme dát nižší plat. Ale i jim se bude za chvíli zdát, že mají málo peněz a odejdou zase jinam. A sníží se tím kvalita.“ (122)

„Já si myslím, že to je zároveň neochotou státu tyto aktivity financovat. Letos se všichni odvolávají na celosvětovou finanční krizi, takže se dost dobře dá odůvodnit, proč nejsou peníze na sociální služby v takovém objemu jako v minulých letech. Taky náklady stoupají, protože stoupají mzdy lidí. Naši zaměstnanci nedosáhnou ani na průměrnou mzdu, přestože jsou tady kvalifikovaní vysokoškoláci, kteří dělají opravdu zodpovědnou a náročnou práci. V roce 2006 jsme od pražského magistrátu dostali milion a v roce 2007 už jen 100 tisíc, takže to bylo o řád níž. V roce 2008 se to docela zlepšilo, přežili jsme docela dobře, ale teď se zdá, že rok 2009 bude znovu boj o přežití.“ (111)

Co se týče budoucího vývoje organizace, respondentka si myslí:

„Já si myslím, že určitě bude podpora sociálních služeb klesat obecně. Já si myslím, že bude stále míň peněz. A myslím si, že konkurence nebo konkurenční boj bude čím dál větší. To mě na tom mrzí. Že není cesta spolupráce, ale cesta konkurence. Ale jinak do budoucna já pořád věřím tomu, že když jsme 10 let dokázali fungovat dobře, tak že ještě nějakou dobu budeme fungovat a opravdu ta finanční stránka věci je hrozně důležitá. Bez peněz se nedá dělat. A je to takový tlak na ty lidi, že opravdu, to co se chce po nás, za jaké peníze abychom dělali, tak to by si nedovolili na úřadech na úředníky. Ale my, protože jsme to vybudovali a máme s tím spojených 10 let života, tak se nám nechce říct, „my nemáme peníze, tak odcházíme“. Jsme ochotni obětovat nějakou část svojí mzdy, ale musí to mít nějaké hranice. Takže já myslím, že fungovat budeme, ale v jakém složení a jako jak ještě budeme mít energii si utrhávat od úst, tak to nevím.“ (132)

Vytváření interakcí s jinými organizacemi, se státními institucemi, s médii a s veřejností:

V roce 2003 se stal Acorus jednou z deseti organizací účastnících se celostátní mediální *Kampaně proti DN na ženách* a v roce 2004 byl u založení volného sdružení Koordona. (Výroční zpráva o.s. Acorus 2007) V jiné střešní organizaci Acorus není členem. (123, rozhovor) Na mnoha projektech spolupracoval a stále spolupracuje s dalšími různými neziskovými organizacemi, často např. s organizací proFem. Byl to např. projekt „Mosty pro ženy“ v roce 2005, další vzdělávací kurzy pro ženy, které zažívaly násilí ve vztahu, ženy ve věku okolo 50 let nebo matky na rodičovské dovolené, atd. (Výroční zpráva o.s. Acorus 2007) Ke spolupráci s jinými organizacemi respondentka říká:

„Na konkrétních případech spolupracujeme se spoustou organizací, ale že bychom vytvářeli nějakou síť a snažili se něco třeba legislativně změnit, tak to je vlastně jen Koordona. Díky tomu, že lidské kapacity nejsou velké, nemáme tolik času něco dalšího budovat.“ (125)

„Já si myslím, že spolupráce v ČR obecně moc jako nefunguje, jako v ničem. Třeba zkušenosti z Rakouska jsou úplně jiné, tam organizace velmi úzce spolupracují. Otázka je, čím to je. Já si myslím, že to je i historická zkušenost. Tam ty organizace spolupracují, netají před sebou nic, jsou provázané, sdělují si zkušenosti, a když to řeknu nadneseně, tak se mají rádi. Což u nás, mám pocit, je to nastavené jako velká konkurence, a na tom může váznout spolupráce, že organizace svoje know-how nikomu moc nechťejí dávat. V Rakousku je to opravdu tak, že tam si sdělují všechno, podporují se, co vymyslí jeden, hned má druhý, vůbec to neberou jako konkurenci, ale je to i otázka financování, protože u nás je to postavené takhle, kdo napíše lepší grant, tak má více peněz. Takže myslím, že systém není úplně v pořádku, ale i nějaký zároveň náš pocit, dělat si na svém písčičku tam taky hraje roli. Ale jako určitě se dá leccos v tom změnit a my se v té Koordoně snažíme být trošičku otevřenější a sdělovat si, jak pracujeme s klienty a jaká máme pravidla, jak je vymáháme, protože

spousta organizací si není jistá, jestli to dělají dobře, takže chtějí konfrontovat své zkušenosti. Takže se snažíme, ale je to ještě bych řekla i po těch 10 letech, začátek.“ (127)

Dále respondentka hodnotí: „... My se známe takhle z těch jednotlivých organizací a máme osobní vazby na proFem třeba ... známe se a máme se rádi, ale máme různé názory. Jako v Koordoně třeba napsat nějakou tiskovou zprávu, aby s tím všichni souhlasili, to je hodně těžké. Formulace, intenzita ...“ (139)

Acorus se v roce 2000 stal partnerem polské organizace Stowarzyszenie „B-4“. Organizace nepatří do žádné mezinárodní zastřešující sítě organizací, ačkoliv se její zástupci účastnili některých zahraničních konferencí a poskytovali školení zahraničním odborníkům. (Výroční zpráva o.s. Acorus 2007) Tuto situaci komentuje respondentka následovně:

„Myslím, že to je dané do jisté míry i tím, že jednak se v otázkách domácího násilí angažují opravdu ve světě jenom ženské organizace. A tam my, mám dojem, že jsme se o to nějak zajímali, ale ani se tam dostat nemůžeme, protože mají podmínku, že organizace může zaměstnávat jen ženy. A druhá věc, my jsme se o to až tak nezajímali a nebo nepovažovali jsme to za úplně nutné taky proto, že už nemáme kapacitu ani se ničeho zúčastňovat a za třetí a to myslím, že je jedna z těch důležitých věcí, i když to dávám naposled, že naše jazykové znalosti jsou špatné. Takže my ani tu spolupráci z tohoto důvodu nejsme schopni navázat. Navázali jsme v Polsku něco, v rámci evropských fondů jsme se podíleli na jednom grantu, ale to byla otázka 2 nebo 3 let. A od té doby taky nic.“ (128)

Acorus od svých začátků spolupracuje s příslušnou městskou částí hl. m. Prahy. V roce 2000 byl Acorus vybrán jako modelový projekt do skupiny specialistů pro sociální politiku ve městech při Radě Evropy. V roce 2002 došlo ke spolupráci s Probační a mediační službou města Prahy v oblasti výkonu obecně prospěšných prací. Ve stejném roce byl ve spolupráci s Městským centrem sociálních služeb uspořádán seminář pro pražské sociální pracovníky oddělení péče o rodinu a děti. V roce 2005 a 2006 probíhala spolupráce Acorusu s příslušnou městskou částí hl. m. Prahy na projektu vzdělávacích kurzů pro matky na rodičovské dovolené. V roce 2006 realizoval Acorus spolu s Ministerstvem práce a sociálních věcí ČR školení pracovníků a pracovníc sociálně-právní ochrany ve všech krajích ČR. K tomuto školení také Acorus vydal publikaci. V roce 2007 spolupracoval Acorus opět s příslušnou městskou částí hl. m. Prahy na vzdělávacích kurzech pro ženy a zahájil spolupráci s Intervenčním centrem Praha. (Výroční zpráva o.s. Acorus 2007)

„Pokud se bavíme o tom, že čerpáme nejvíce prostředků ze státního rozpočtu, resp. z rozpočtu MPSV, tak to neznamená, že s nimi máme nejlepší zkušenosti. ...“ (110)

„Pokud žádáme finanční prostředky, tak tam jsou jasná pravidla, napíše se grant a členové grantových komisí rozhodují, komu peníze dají nebo nedají a to my už nijak dál ovlivnit nemůžeme. Tam záleží na kvalitě grantu. A co se týká spolupráce ve smyslu s klienty a nebo o klientech, tak tam si myslím, že spolupráce je dobrá. Určitě se to zlepšilo. Povědomí o tom, co je domácí násilí a i legislativa v této oblasti se hodně změnila ve prospěch ohrožených osob, takže úředníci, kteří násilí dříve bagatelizovali, přistupují k této věci už docela vážně. Vždy je co zlepšovat, ale zlepšilo se to.“ (112)

Nejvýraznější mediální aktivitou Acorusu byla výše uvedená Kampaň proti DN na ženách v roce 2003. Aktuálním velkým projektem je spolupráce s Avon Cosmetics na mediální kampani *Avon proti domácímu násilí (Mluvme spolu o domácím násilí)*.
(www.avonprotidomacimunasili.cz)

„Zkušenosti s médii máme různé. My se vždycky zlobíme, že se ozve někdo z televize nebo i z novin a chtějí všechno hned. Takže to je pro nás vždycky problém, my máme vůbec co dělat, abychom zajistili provoz azylového domu a taky máme vnitřními předpisy určeno, kdo může jednat s médii, nemůže s nimi jednat každý. ... A pokud my jsme někde mimo zařízení nebo není možné se s námi setkat do několika hodin, tak pak zájem médií v podstatě zhasne. Což mi připadá škoda, ale pokud čas máme, tak tyto nabídky využíváme. ... Takže my se snažíme využívat určitě těch možností, aktivně to příliš nevyhledáváme, že bychom oslovovali. ... Snažíme se využívat možností, aktivně média příliš nevyhledáváme. Pokud nás někdo osloví, tak pokud můžeme, tak poskytneme rozhovor. Dost často to narazí na problém, že média zajímá tvář ženy, která prožila domácí násilí. Někdy ani ne tak úplně tvář, ale příběh. My ale nechceme být chrlíči příběhů a snažíme se chránit naše klientky, protože zájem médií vždy není úplně příjemný.“ (113)

Závěrečné poznatky:

Typologie o.s. Acorus dle Friče (1998):

- Acorus má ve společnosti funkci servisní, inovační a komunitní a to ze stejných důvodů jako výše uvedené o.s. ROSA.

Typologie o.s. Acorus dle Chaloupkové (2007):

- Acorus je organizací poskytující ženám profesionální pomoc a zaměřující se na prosazování ženských práv a genderové rovnosti. Angažuje se v problematice *násilí na ženách*, v oblasti *problematiky rodiny a prosazování rovných příležitostí osob pečujících o děti* (cílovou skupinou jsou také matky, oběti DN, případně otcové). Acorus se věnuje také problematice *profesionálního rozvoje žen a rovným příležitostem na pracovním trhu*. Vzhledem ke své osvětové činnosti spadá Acorus mezi organizace, které se zabývají problematikou *postavení žen ve společnosti*

obecně. Hlavní oblastí aktivity Acorusu je *sociálně-psychologická pomoc a poradenství*. Ve vedlejších aktivitách se dotýkají zbylých tří oblastí, které definovala Chaloupková (2007).

Další poznatky-shrnutí:

- Acorus vznikl z podnětu skupiny odborníků a odbornic různého zaměření s cílem terapeutické pomoci ženám v krizi a s představou života v určité komunitě. Členskou základnu tvořilo v začátcích Acorusu asi 10 žen a mužů, kteří pro sdružení pracovali jako externí terapeutky a terapeuti. Bohužel podrobnější informace o vzniku sdružení a další informace k původním členům sdružení jsem neměla k dispozici. Finance zajišťující chod organizace plynuly v počátečních letech především ze státních zdrojů.
- Acorus postupně zvyšoval počet svých zaměstnanců, vždy kvalifikovaných v daném oboru. Co se týče financování organizace v době přípravy a vstupu ČR do EU, Acorus ze zdrojů EU čerpal jen minimálně. I v současnosti pochází největší příjem peněz organizace ze státních zdrojů. Výdělky z vlastní činnosti Acorusu nestačí na zajištění chodu organizace. Acorus spolupracuje se státem na různých úrovních, především však na úrovni úřadu příslušné městské části hl. m. Prahy. Acorus má v této spolupráci statut určitého experta v dané problematice. V současnosti je největším problémem činnosti Acorusu nedostatek financí.
- Acorus je členem volného sdružení Koordona, na jehož vzniku se podílel. Na konkrétních projektech Acorus spolupracoval a stále spolupracuje s dalšími jednotlivými organizacemi, které se angažují v problematice DN i v dalších oblastech neziskového sektoru. Výrazná je spolupráce s organizací proFem. Acorus se účastnil velké celostátní mediální kampaně proti DN 2003 a v současnosti se účastní velké mediální kampaně se ziskovou společností. Acorus není členem žádné mezinárodní sítě ženských organizací.

3.2.3 Magdalenium

Představení organizace - její vznik a náplň činnosti:

Občanské sdružení Magdalenium bylo zaregistrováno Ministerstvem vnitra dne 10.04.1997. (www.mvcr.cz) Sdružení sídlí v Brně. Jeho cílem je pomáhat obětem domácího násilí, obětem obchodování s lidmi včetně pomoci všem těm, kteří jsou k prostituci nuceni a nejsou sami schopni svou situaci změnit. (Stanovy o.s. Magdalenium, 2002)

V současnosti má Magdalenium Ministerstvem práce a sociálních věcí ČR registrovanou jednu sociální službu: azylové domy. Tato služba je pokrývána zařízením Helena, kde je poskytováno ženám, obětem DN a jejich dětem azylové ubytování s následným psychologickým, sociálním a právním poradenstvím. Tento azylový dům je jediný v Brně s utajenou adresou. Magdalenium provozuje dále nonstop krizovou linku, internetové poradenství, poskytuje kontaktní práci v terénu, krizová i přechodná lůžka ve svém azylovém domě a právní, sociální a psychologické poradenství. Jako doplňkovou činnost pořádá Magdalenium různé mediální akce, přednášky a semináře. (www.magdalenium.cz) Dalším cílem Magdalenia je zprostředkování kontaktu mezi veřejností laickou, odbornou a cílovými skupinami organizace. (Výroční zpráva o.s. Magdalenium 2007)

„Jako hlavní činnost máme azylový dům se skrytou adresou pro ženy a matky s dětmi, které jsou oběti DN. Druhou skupinu nám tvoří oběti obchodování se ženami, ale ty máme spíše externě.“ (150)

Cílovou skupinou, na které se zaměřuje zařízení Helena, jsou ženy, oběti DN, bezdětné i s dětmi a dále ženy, oběti obchodování se ženami, bezdětné i s dětmi. V zařízení Helena nabízí Magdalenium svým interním klientkám kromě výše uvedených služeb také pobytový program, video trénink interakcí, volnočasové aktivity, materiální výpomoc s ošacením, doprovody klientek, hlídání dětí, podpůrné aktivity při integraci žen do běžného života, skupinovou psychoterapii a chráněné bydlení. Externím klientkám slouží krizová telefonní linka, kontaktní práce v terénu, krizová pomoc, pobytový program, veškeré uvedené typy poradenství, výpomoc s ošacením a skupinová psychoterapie. (Výroční zpráva o.s. Magdalenium 2008) V zařízení Helena sdružení provozuje také canisterapii, tedy léčebný kontakt psa a člověka. (www.magdalenium.cz)

„My máme víceméně kampaň postavenou opravdu pro ženy, oběti DN ... „ (151)

Při otázce, jak se liší služby Magdalenium od jiných organizací v oblasti DN, respondentka odpověděla:

„Těch azylových domů je velmi málo v republice a v jihomoravském kraji jsme jediní. To je naše specifikum.“ (177)

Ke vzniku organizace respondentka řekla:

„Organizaci založila paní XXX (jméno z důvodu anonymity neuvádím-poznámka LV), která je dodnes v Magdaleniu činná a dostala se k tomu jako kurátorka. ... přicházela (zakladatelka-poznámka LV) do styku s klientelou a cítila potřebu, že zde chybí tato služba, takže ji dotvořila ještě s ostatními kurátory.

*Zakládali neziskové organizace, které měli zaštitit chybějící služby jak v Brně, tak v širším okolí.“ (143)
„Ze začátku to dělala sama, postupně přibývali jednotliví spolupracovníci, podle potřeby.“ (144)*

Magdalenium zahájilo svou činnost v roce 1998 projektem „Chráněné bydlení pro oběti obchodování se ženami“. Tento projekt skončil ještě téhož roku. Azylové dům-zařízení Helena začalo fungovat v roce 2001. V roce 2006 začalo Magdalenium s dalším projektem, „Dejte nám šanci“ (skupinové psychoterapie pro oběti DN). Tento projekt ve stejném roce skončil a jeho druhé pokračování proběhlo v roce 2007. V roce 2006 také proběhl projekt „Chráněné bydlení pro oběti DN“. (Výroční zpráva o.s. Magdalenium 2007)

V současnosti Magdalenium pracuje na projektu nového azylového domu s kapacitou 27 lůžek. Realizace tohoto projektu se předpokládá v období 01.04.2009 až 28.02.2011. (www.magdalenium.cz)

K vývoji činnosti organizace respondentka uvedla:

„Sdružení vzniklo v roce 1997 a vzniklo původně jako pomoc obětem prostituce a obchodování se ženami a vlastně až v roce 2001 si jako hlavní prioritu stanovilo oběti DN a ve stejném roce vznikl azylový dům a tato činnost od té doby nebyla přerušena. Takže od roku 1997 byl pouze chráněný byt, který fungoval pro prostitutky, které chtěly odejít a začít nový život.“ (141) „Byla cítit potřeba pomoci právě této cílové skupině a víceméně zde chyběla služba, která by toto poskytla.“ (142)

K budoucímu zaměření organizace respondentka uvedla:

„V posledních letech se snažíme získat prostor pro nový azylový dům, abychom mohly rozšířit kapacitu, která je značně nedostatečná.“ (178)

Organizační zázemí, financování, hlavní problémy organizace (minulé i současné):

Magdalenium provozuje výše uvedený azylový dům v Brně na utajené adrese. V tomto domě se nachází také administrativní zázemí Magdalenia. (159, Rozhovor)

Orgány sdružení organizace tvoří valná hromada, rada sdružení, tajemník, dozorcí komise a předseda sdružení. (Stanovy o.s. Magdalenium, 2002) Sdružení má 5 zaměstnankyň na hlavní pracovní poměr, kolem 10 pracovníků zaměstnaných formou dohody o provedení práce a provedení činnosti a dále jednu dobrovolnici (canisterapeutku). (Výroční zpráva o.s. Magdalenium 2007)

„Je to tak, že přímo v zařízení je 5 pracovníků na hlavní pracovní poměr, dále máme koordinátora, který pracuje mimo azylový dům na poloviční pracovní úvazek a má na starosti fundraising

a koordinaci projektů a pak máme externí zaměstnance, jako psychologa, právníka, supervisora.“
(156)

Magdalenium je z největší části již od zahájení své činnosti finančně podporováno státními institucemi. Konkrétně jde o Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR, Odbor sociálních služeb Jihomoravský kraj, Magistrát města Brna (odbor sociální péče) a Koordinační centrum prevence kriminality. Dále Magdalenium podporuje Nadační fond J&T a Diplomatic Ladies Association. Malá část financí plyne také z činnosti samotného sdružení a někteří jednotlivci či soukromé firmy věnovali Magdalenu věcné dary. (Výroční zpráva o.s. Magdalenium 2006, 2007) Finančním partnerem pro nový projekt Mgdalenia (viz níže) je v současnosti také Slovak-Czech Women's Fund. (www.magdalenium.cz)

„Ze začátku byly hlavní zdroje financí z magistrátu města Brna, ... V současné době funguje vícezdrojové financování, letos dochází k zásadnějším změnám, takže bych vám řekla spíš, jak to bylo v loňském roce, kde hlavním zdrojem byl Magistrát města Brna, Krajský úřad, dále Ministerstvo práce a sociálních věcí, dále nadační fond J&T a další nadace.“ (145) *„Na Krajském úřadu jsme zařazeni v dlouhodobém financování.“* (146)

Co se týče strukturálních fondů z EU, respondentka uvedla:

„Tam máme zažádáno o peníze na nový projekt.“ (147)

Co se týče zdrojů z dalších evropských fondů, respondentka doplnila:

„Nebyla to hlavní část peněz. Teď mám pocit, že se to mění, na krajský úřad společně dávají žádosti organizace pracující ve stejné oblasti a budou čerpat z evropských peněz.“ (149)

Za problém chodu organizace označila respondentka finance:

„Jsou to zejména finance, jako u většiny neziskových organizací, protože většina programů je závislá na tom, zda se podaří sehnat finance.“ (165)

Vytváření interakcí s jinými organizacemi, se státními institucemi, s médii a s veřejností:

Magdalenium se společně s hnutím NESEHNUTÍ (Brno) a sdružením Persefona (Brno) podílí na každoročních akcích spojených s mezinárodním dnem proti násilí na ženách. Od roku 2004 je také členem volného sdružení Koordona. Od roku 2006 je členem neformální platformy neziskových organizací z brněnského regionu Ženská platforma. (Výroční zpráva o.s. Magdalenium za rok 2007)

„Ze začátku fungování organizace, pokud organizace byla zaměřena na oběti obchodování se ženami, byla spolupráce užší spíše s organizacemi typu Rozkoš bez rizika a organizacemi kolem prostituce. Od toho roku 2001 je to spíše spolupráce s organizacemi zabývajícími se DN, takže jsme členy Koordony, ... „ (172) „Koordona je pro nás velmi přínosná, už kvůli možnosti setkávat se s dalšími organizacemi, které se zabývají podobnou problematikou, určitě je dobrá výměna zkušeností, možnost porovnat si, co kdo dělá, jaké jsou možnosti, popřípadě poradit se s organizacemi, které mají zkušenosti v nějaké oblasti déle než my a porovnání podnětů, legislativních změn.“ (174)

Co se týče spolupráce se zahraničními organizacemi, respondentka uvedla:

„Ze začátku při fungování jsme se hodně inspirovaly rakouskými azylovými domy, protože v ČR organizace pomáhající obětem DN nemají takovou tradici. Takže většina organizací se zaměřila na tento rakouský model, kde již organizace fungují desítky let a mají zkušenosti. Hlavně ze začátku byla intenzivní spolupráce na vytvoření nějakých modelů práce, přijímání zkušeností, apod. Je pravda, že v posledních letech je spolupráce menší, spíše na dálku, už nejezdíme tak často do Rakouska, jako v původních letech.“ (154) „Ze začátku byla spolupráce s Vídní a vídeňskými azylovými domy, teď už je spolupráce spíše okrajovější.“ (173)

Ke spolupráci se státními institucemi respondentka uvedla:

„Ze státních institucí spolupracujeme zejména s různými sociálními odbory, spolupráce je různá, záleží od konkrétního člověka, někdy je pozitivní a někdy problematictější.“ (166) „Zejména v minulých letech byl problém s tím, že některé klientky, pokud se přestěhují z jiného města, ... veškeré sociální dávky a podobné úřady jsou vázány striktně s trvalým pobytem a úředníci jsou vázáni na to, že některé formuláře musí klientka podepisovat přímo před nimi osobně a pak záleží na každém pracovníkovi, zda je ochotný vyjít klientce vstříc, ... „ (167)

Od roku 2005 patří Magdalenium do Interdisciplinárního týmu města Brna. (Výroční zpráva o.s. Magdalenium za rok 2007)

„Děláme přednášky pro policii i pro Interdisciplinární tým v Brně, ... „ (162) K další spolupráci s Interdisciplinárním týmem respondentka řekla: „Jsme vlastně jednou stranou, stejně jako nezávislé organizace, které působí v této sféře v Brně, policie, magistrát.“ (163)

Ke vztahu s veřejností respondentka uvedla:

„Veřejnost se dělí na dva tábory. Jedni o nás tvrdí, že je to pozitivní, že je to dobře, že se tato práce dělá a pak je druhá skupina, která v tom vidí rozbírávání rodin a podobné „hlášky“, které většinou zavání.“ (169)

Závěrečné poznatky:

Typologie o.s. Magdalenium dle Friče (1998):

- Magdalenium má ve společnosti funkci servisní a komunitní (stejně jako o.s. ROSA a Acorus viz výše). Co se týče inovační funkce, plní ji taktéž. Je jediným poskytovatelem registrované sociální služby azylový dům v Jihomoravském kraji a tímto způsobem se dá označit za „pionýra“ v dané lokalitě v problematice DN. Jako jednu ze svých doplňkových služeb nabízí canestterapii, kterou další organizace v nabídce svých služeb nemají. Magdalenium formuluje doplňkový nový způsob přístupu k terapii žen, obětí DN a tím opět naplňuje svou inovační funkci. Vzhledem k azylovému domu, skupinovým terapiím a k možnosti participace dobrovolníků v organizaci splňuje Magdalenium také funkci komunitní.

Typologie o.s. Magdalenium dle Chaloupkové (2007):

- Magdalenium je organizací poskytující ženám profesionální pomoc a zaměřující se na prosazování ženských práv a genderové rovnosti. Angažuje se v problematice *násilí na ženách a obchod s ženami*, v oblasti *problematiky rodiny a prosazování rovných příležitostí osob pečujících o děti* (cílovou skupinou jsou také matky, oběti DN, případně otcové). Hlavní oblastí aktivity Magdalenia je *sociálně-psychologická pomoc a poradenství*. Ve vedlejších aktivitách se dotýkají zbylých tří oblastí, které definovala Chaloupková (2007).

Další poznatky-shrnutí:

- Magdalenium vzniklo z podnětu ženy, kurátorky pracující s ženami, oběťmi prostituce a obchodování se ženami, která chtěla doplnit chybějící služby v oblasti problematiky násilí na ženách. Bohužel podrobnější informace o vzniku sdružení a další informace k původním členům sdružení jsem neměla k dispozici. Finance zajišťující chod organizace plynuly v počátečních letech především ze státních zdrojů.
- Co se týče financování organizace v době přípravy a vstupu ČR do EU, Magdalenium z těchto zdrojů prozatím nečerpalo, i v současnosti jde největší příjem organizace ze státních zdrojů. Výdělků z vlastní činnosti Magdalenia na zajištění chodu organizace nestačí. Magdalenium spolupracuje se státem především na úrovni úřadu Magistrátu města Brna a Jihomoravského kraje, přičemž má v tomto týmu postavení experta především v oblasti poskytování služby azylový dům. Magdalenium je členem

Interdisciplinárního týmu města Brna. V současnosti je největším problémem činnosti Magdalena nedostatek financí.

- Magdalenium je členem volného sdružení Koordona, na jehož vzniku se také podílelo. Magdalenium je členem neformální platformy neziskových organizací z brněnského regionu, není členem žádné mezinárodní sítě ženských organizací.

3.2.4 Persefona

Představení organizace - její vznik a náplň činnosti:

Brněnské občanské sdružení Persefona bylo zaregistrováno Ministerstvem vnitra ČR dne 01.03.2007. (www.mvcr.cz) „*Posláním sdružení je působit ve společnosti tak, aby páchané násilí ve všech jeho formách a projevech bylo vnímáno a hodnoceno jako společensky neakceptovatelné, nezávisle na tom, mezi kým a kde je pácháno. Sdružení usiluje o ochranu práv osob, které mohou být takovým násilím dotčeny.*“ (Stanovy o.s. Persefona 2007) Persefona je u Ministerstva práce a sociálních věcí ČR registrovaným poskytovatelem služby odborné sociální poradenství. Dále je Persefona akreditována u Ministerstva práce a sociálních věcí ČR jako vzdělávací instituce pro pracovníky pomáhajících profesí podle zákona o sociálních službách. (Výroční zpráva o.s. Persefona 2007)

V rámci odborného sociálního poradenství Persefona nabízí právní a psychologické poradenství, psychoterapii a sociální asistenci. Dále sdružení organizuje jako doplňkovou službu svépomocnou skupinu pro oběti DN. Také poskytuje telefonické poradenství a doplňkově internetové poradenství. Ve vzdělávání se Persefona zaměřuje na obory a profese, které se setkávají s DN. Osvětu zaměřuje Persefona na širokou veřejnost a snaží se o prevenci DN a zvýšení informovanosti. Persefona také vyvíjí expertní aktivity, pomocí nichž chce upozorňovat na tzv. bílá místa a nedokonalosti systému a právního řádu ve vztahu k problematice DN, ale také znásilnění a sexuálního zneužívání. (Výroční zpráva o.s. Persefona 2007) Při otázce, jak se liší služby Persefony od jiných organizací v oblasti DN, respondentka odpověděla:

„ ... naše služby mají asi tu výhodu oproti ostatním, že mohou být dlouhodobě poskytované, že jednak je tam dlouhodobější právní poradenství, že můžeme poskytnout klientkám sepsání třeba právních podání, ... Takže my se o ty naše klientky snažíme pečovat dlouhodobě, protože ten problém není takový, že by klientka mohla jednou přijít a tím se to vyřešilo. Většinou to má širší souvislosti. Tak se snažíme je provázet, pokud je zájem ze strany klientky, po celou dobu.“ (191)

„ ... máme akreditovaný program, kurz na pomoc obětem domácího násilí. Takže děláme školení, různé přednášky pro veřejnost širší i odbornou a publikace ... to by bylo spojeno spíše s projekty, bohužel ty kapacity nejsou na to, abychom vydali nějakou knihu.“ (199)

Cílová skupina odborného sociálního poradenství není omezena. Persefona se soustředí na konkrétní případy DN, znásilnění a sexuálního zneužívání. (Výroční zpráva o.s. Persefona 2007)

„Jsou to ženy, oběti domácího násilí, ale i jejich blízcí, kteří se jim snaží pomoci. A především tedy dospělí, protože i registraci sociálních služeb, to odborné poradenství, máme pro dospělé jedince.“ (200)

Persefona se roku 2007 oddělila od občanského sdružení Liga lidských práv (Brno), aby založila samostatné sdružení, které se bude zabývat výhradně pomocí obětem domácího násilí, sexuálního zneužívání a znásilnění. (Výroční zpráva o.s. Persefona 2007) Persefona je tedy *„kontinuálním nástupcem programu proti domácímu násilí Ligy lidských práv, jehož veškerou agendu, cíle a poslání přebrala k 01. 06. 2007.“ (www.persefona.cz)*

„ ... v té organizaci nastal takový vývoj, že bylo vhodné přemýšlet o jiném způsobu existování programu pomoci obětem domácího násilí. Je to spíš, řekla bych, nějaká ideová organizační otázka. Takže to nebylo přímo o té práci s klientkami, ale o vývoji organizace. ... šly jsme do toho s přesvědčením, že to má smysl, protože jsme viděly, že tady pomoc není pokrytá, jak by měla být. Taky tu naši historii a osvědčenost té práce jsme nechtěly zahodit jen tak. Takže my jsme tímto vlastně projevíly přesvědčení, že to je prostě potřebné. A k tomu nás vedlo to, že jsme viděly, že to je potřebné z té zkušenosti a praxe.“ (194)

K vývoji služeb po odchodu z Ligy lidských práv respondentka říká:

„Já si myslím, že služby, jejich charakter, to se samozřejmě vyvíjí, ale ta idea zůstává pořád stejná.“ (190)

V roce 2007 začala Persefona se svou činností a téhož roku měla v oblasti poradenství více než 1200 klientek a klientů. Dále sdružení realizovalo školení pro odborné pracovníky z různých oblastí v Brně, v Ostravě i pro studenty několika škol. V zimním semestru 2007/2008 zajišťovalo sdružení předmět Sociální práce s oběťmi DN pro studenty bakalářského studia sociální práce a politiky Fakulty sociálních studií Masarykovy univerzity. Dále zástupkyně Persefony v roce 2007 organizačně zajišťovaly konferenci „Bílá místa“ a přednášku na téma „Výkon rozhodnutí v případech DN“. (Výroční zpráva o.s. Persefona 2007)

Pro upřesnění Liga lidských práv vznikla v roce 2002. (www.llp.cz) Oddělila se od Ekologického právního servisu, který vznikl v roce 1995 jako studentské dobrovolnické centrum při Hnutí Brontosaurus. Již v roce 1998 vznikla při Ekologickém právním servisu Poradna pro ženy v tísní. (www.eps.cz)

K budoucímu zaměření organizace respondentka uvedla:

„Doufáme, že se nám víc podaří zaměřit kromě domácího násilí na problematiku sexuálního zneužívání a znásilnění. My bychom rády ještě jedno z dalších témat, to jsme měly ještě pod Ligou, konferenci bezpečné soužití, na terapii pachatelů domácího násilí. Terapie pachatelů tady není stále ošetřená, v podstatě systémově to podchytit, tam se nám nabízí prostor.“ (228)

Organizační zázemí, financování, hlavní problémy organizace (minulé i současné):

Persefona má kancelář a administrativní zázemí v bytovém prostoru v Brně. Zde také provozuje svou poradnu.

Orgány sdružení Persefona jsou členské shromáždění a správní rada. (Stanovy o.s. Persefona 2007)

Persefona zaměstnává 7 pracovníků a za rok 2007 uvádí 9 dobrovolnic/íků. (Výroční zpráva o.s. Persefona 2007)

„Zaměstnanců máme v současné době pět, přičemž máme v důsledku současné krize snížené úvazky, takže třeba nemůžeme pracovat v takovém rozsahu jako před 2 lety. Dobrovolníků máme nebo v loňském roce jsme měly sedm. Přičemž někteří jsou už kvalifikovaní, tzn. vystudovaní a někteří jsou studenti, co nám pomáhají s administrativní prací. A je tu dobrovolník jeden muž.“ (203)

Financování Persefony bylo v roce 2007 zajištěno ze státních zdrojů. Největší částka přišla v podobě dotací z Ministerstva práce a sociálních věcí ČR, dále finance poskytl Magistrát města Brna a Úřad městské části Brno-Židenice. Persefona získala také menší částku formou sponzorských darů a nejmenší částí výnosů za rok 2007 byla položka z prodeje vlastních služeb. (Výroční zpráva o.s. Persefona 2007) K financování zástupkyně Persefony uvedla:

„Státní peníze jsou vždycky buď z Ministerstva práce a sociálních věcí, z kraje a města. A to zajištění z těchto tří složek je bohužel vzhledem k našim potřebám nedostatečné, takže v loňském roce jsme čekaly jako na smilování na strukturální fondy, které měly zpoždění rok, takže se vypsalý až na podzim, takže se psaly divoce projekty. Tak na to čekáme. Takže ten loňský rok jsme v podstatě byli financováni z těch státních peněz v rámci těch tří složek plus nějaké menší dílčí individuální dary

a třeba to, co jsme z těch přednáškových činností vydělaly. Ale třeba to individuální dárcovství, to se nám nedaří rozvinout, teď je ten silný argument, že nikdo peníze nemá, že je hospodářská krize. Takže tady z toho moc neplyne. Ještě přemýšlím ... kdo Vám dá peníze? Z nějakého menšího projektu jsme psaly projekt Víze 97. Nadace Vodafone a Telefónica, ale tam to nakonec dopadlo, že jsme nic nedostaly. Tam byla blesková pomoc od Vodafone pro neziskové organizace, tak se to jmenovalo, ale my jsme na to nedosáhli.“ (205)

K zaměření vypisovaných grantů z různých zdrojů respondentka uvedla:

„Jsou věci, které odpovídají. Ono se obecně špatně shání peníze na služby. Na služby nikdo moc peněz nedává, takže se to vždycky musí udělat tak, aby v tom byla nějaká jiná činnost. Třeba výzkumná nebo monitorovací nebo vzdělávací nebo něco takového.“ (208)

Jako zásadní problém pro chod organizace respondentka vidí finance:

Takže dost komplikované je to, že člověk neví dost dlouhou dobu, kolik vlastně dostane, s čím bude hospodařit a jak se má podle toho zachovat. To třeba neví tři, čtyři měsíce, pak se to dozví a musí se podle toho nějak zařídit, stáhnout si opasky. A to je situace, která je stresová, zaměstnanci prostě nevědí, co bude a nebude, jestli si mají hledat nebo nemají hledat práci. Teď se moc nedá plánovat činnost do budoucna. Člověk sice může chtít něco plánovat a dělat, ale když neví, jestli na to bude mít peníze, tak to je vlastně uzavřená záležitost.“ (210) „A pak ten fakt, že když člověk pracuje s klienty, kteří sami zpracovávají nějaké pocity bezmoci, jsou v ohrožení života nebo prostě v nějaké obtížné životní situaci, tak pracovník přichází, aby jim pomohl. Tudíž by se očekávalo, že takový pracovník bude mít dostatečné zázemí proto, aby mohl fungovat ... „ (211)

Respondentka sleduje tendenci snižování dotací od státu:

„My třeba od státu peníze dostaneme, ale je to třeba čtvrtina toho, co žádáme, možná ještě méně. Ono se to dá dělat, ale ten stres, brát někde tu motivaci, to je těžké.“ (211) „Otázka vůbec přidělování peněz. Jejich dostupnost. Na letošní rok, jestli to bylo o 4 nebo 5 miliard míň ve strukturálních fondech než loni. Takže když jsme loni dostaly 400 tisíc, tak letos jsme dostali 300 tisíc. Což je dobré, ale to je na 3 měsíce fungování. Takže stát se rozhodl, že bude decentralizovat sociální služby. A současná situace je taková, že se nastavil konkurenční boj mezi „neziskovkama“. On byl vždycky, ale teď je to ještě ve větší míře, ...“ (212)

Vytváření interakcí s jinými organizacemi, se státními institucemi, s médii a s veřejností:

Persefona je členkou neformální platformy neziskových organizací z brněnského regionu Ženská platforma a dále je členkou volného sdružení Koordona. (Výroční zpráva o.s. Persefona 2007) Respondentka k členství uvedla:

„Pokud jde o Koordonu, tak si myslím, že tam potenciál je, ideově. Ale problém je ten, že tam je více organizací, nikdo nemá kapacitu to koordinovat, vlastně se koordinace předává na jednotlivých setkáních, takže tam není, abych tak řekla, zacílené nějaké ohnisko, nejde se k ničemu přímo. Takže z mého pohledu se úplně nečerpají ty možnosti, které to nese, ale to taky souvisí s celkovou krizí neziskových organizací, která se táhne prostě již delší dobu. Každý samozřejmě hledí zachránit svojí vlastní existenci, než aby dopyoval ještě energií nějaké volné sdružení.“ (197) „... co funguje, je předávání informací, což je cenné, protože podle toho se můžeme orientovat navzájem.“ (198)

Persefona je členkou Výboru pro prevenci DN při Radě vlády pro lidská práva. (Výroční zpráva o.s. Persefona 2007)

„Takže jsme členy výboru pro prevenci domácího násilí. Tam je třeba pro mě otázka, zda bude výbor existovat, jak to bude po odvolání paní Džamily Stehlíkové, na kolik to bylo vázáno touto persónou nebo jestli to bude mít kontinuitu i nadále.“ (196)

Také je členkou Interdisciplinárního týmu města Brna. (Výroční zpráva o.s. Persefona 2007)

„To je taková citlivá otázka. Určitě vnímáme, že se naše postavení změnilo tím, že tady vzniklo intervenční centrum, které má zkrátka prioritu.“ (214)

„Proto má vlastně tu prioritu. Protože vychází ze zákona a je podporované krajem. Ale teď je třeba otázka, na kolik se tady podporuje možnost vzniku druhého intervenčního centra. Což je zatím vlastně úplně uzavřená věc. Takže proto podmínky nejsou.“ (215)

Ke vztahu k médiím respondentka uvedla:

„S médii máme zkušenosti, když se pořádají různé akce, tak je v podstatě poměrně složité někoho na ně dostat, aby je to zajímalo. Co já vidím jako problém, že se domácí násilí často prezentuje v té podobě fyzického napadání a vytváří se tím obraz oběti. ... pak vzniká představa, že domácí násilí je o tom psychickém, ale že jde hlavně o to fyzické. Ale to nebývá pravda. I klientky říkají, že to psychické násilí je to nejhorší na tom všem. ... A jinak, co jsem pozorovala, takový ten zájem o senzační případy, protože to je dobře medializovatelné.“ (218) „Rozhodně je ta situace lepší. Jen máme obavu, že už to začalo být vyčpělé téma, ... Víím, že i ve městě Brně se objevily názory, že pro domácí násilí už se udělalo hodně a teď se budou zaměřovat na něco jiného. Což sice je potřeba, ale na druhou stranu to není problém, který by byl vyřešený.“ (219)

Závěrečné poznatky:

Typologie o.s. Persefona dle Friče (1998):

- Persefona má ve společnosti funkci servisní. Svou servisní funkcí reaguje na nedostatek služeb v oblasti pomoci obětem DN ze strany státu či ze strany soukromých ziskových organizací. Dále plní funkci inovační vzhledem ke své doplňkové službě svépomocné skupiny pro oběti DN. Vzhledem k možnosti participace dobrovolníků v organizaci splňuje Persefona také funkci komunitní.

Typologie o.s. Persefona dle Chaloupkové (2007):

- Persefona je organizací poskytující ženám profesionální pomoc a zaměřující se na prosazování ženských práv a genderové rovnosti. Angažuje se v problematice *násilí na ženách*, v oblasti *problematiky rodiny a prosazování rovných příležitostí osob pečujících o děti* (cílovou skupinou jsou také matky, oběti DN, případně otcové). Vzhledem ke své osvětové činnosti spadá Persefona mezi organizace, které se zabývají problematikou *postavení žen ve společnosti obecně*. Hlavní oblastí aktivity Persefony je *sociálně-psychologická pomoc a poradenství*. Na rozdíl od ROSY, Acorusu a Magdalena je hlavní aktivitou Persefony (kromě *sociálně-psychologické pomoci a poradenství*) také oblast *vzdělávacích projektů* a dále *expertní činnost* neboť je akreditovanou vzdělávací institucí.

Další poznatky-shrnutí:

- Persefona vznikla oddělením se od občanského sdružení Liga lidských práv, aby samostatně pokračovala v jednom z programů původního sdružení, konkrétně v programu proti DN. Persefona vznikla v roce 2007, tzn. že na tuto organizaci nelze uplatňovat teorie týkající se období od r.1989 ke vstupu ČR do EU. Persefona je nejmladší organizací ze všech sledovaných.
- Financování Persefony je zajištěno především ze státních zdrojů. Výdělky z vlastní činnosti Persefony nestačí na zajištění chodu organizace. Persefona spolupracuje se státem především na úrovni výkonné moci (Rada vlády), ale také na úrovni úřadu Magistrátu města Brna a Jihomoravského kraje (Interdisciplinární tým). V současnosti je největším problémem činnosti Persefony nedostatek financí.
- Persefona je členkou volného sdružení Koordona a členkou neformální platformy neziskových organizací z brněnského regionu, není členem žádné mezinárodní sítě ženských organizací.

3.2.5 proFem

Představení organizace - její vznik a náplň činnosti:

Organizace profem vznikla jako Nadace proFem, Středoevropské středisko pro ženské projekty a byla registrována Obvodním úřadem pro Prahu 1 dne 18.01.1994. Nadace rozhodla dne 13.06.1998 o své přeměně na obecně prospěšnou společnost. (Zakládací smlouva o.p.s. proFem 1998)

proFem Konzultační středisko pro ženské projekty byla jako obecně prospěšná společnost zapsána v rejstříku obecně prospěšných společností Ministerstvem spravedlnosti ČR dne 02.06.1999. Poskytuje konzultační činnost pro nevýdělečně zaměřené nestátní ženské skupiny, organizace a projekty ve střední Evropě, poradenství pro právnické osoby zabývající se problematikou žen a působící v oblastech zdravotní, sociální, v oblasti pracovního trhu, kulturního, vzdělávacího, politického a právního postavení žen, dále provozuje informační centrum s cílem soustředování a výměny informací o činnosti a působnosti ženských organizací, dále zprostředkovává kontakty a využívá zkušenosti obdobných organizací v západní Evropě. Provádí školicí a vzdělávací činnost a vydavatelskou činnost (vydávání publikací ke speciálním tématům v češtině a jiných jazycích. (www.justice.cz) K současné činnosti proFem respondentka mimo jiné uvedla:

„Po čtyřech letech jsme se vrátily k projektu psycho-pragmatického posilování žen na trhu práce. Jeho smyslem bylo, aby ženy uměly vstoupit na trh práce, uměly si najít zaměstnání a hlavně se vzdělaly v nových informačních technologiích. Tímto se proFem zabýval hodně ve svých začátcích a k tomu jsme se vrátily, ale v souvislosti s problematikou DN. Za léta, co jsme se s kolegyněmi zabývaly domácím násilím, nám bylo jasné, že i když těm ženám pomůžeme po právní stránce, ony se rozvedou, opustí azylový dům, dokonce si najdou bydlení, tak všechna ostatní problematika zůstává.“
(248)

proFem o.p.s. se již od roku 1993 zaměřuje na poskytování poradenských služeb a konzultací ženským projektům a organizacím. V oblasti ženských lidských práv a násilí na ženách se věnuje politickému lobbyingu, vydávání publikací a bezplatnému právnímu poradenství obětem domácího násilí. (www.profem.cz)

V současné době realizuje proFem hlavní AdvoCats (zajišťující poradenství ženám, které se staly obětí dlouhodobého násilí) a počítačové kurzy pro ženy. Nezávislým projektem v rámci proFem je informační agentura gitA. (www.profem.cz)

Nadace proFem se zabývala konzultačními aktivitami v oblasti vzdělávání a kvalifikace žen z neziskových organizací a v české společnosti aktivně podporovala (jak organizačně, tak politicky) témata jako je násilí na ženách. Také rozvíjela činnost v oblasti prevence obchodu se ženami. Na základě této činnosti vznikla v roce 1998 samostatná

organizace La Strada ČR, prevence obchodu se ženami o.p.s. (Výroční zpráva o.p.s. proFem 2001)

Respondentka ke svému původnímu vývoji a k cílové skupině proFem uvedla:

„proFem nevznikla jako organizace, která se od začátku zaměřovala na problematiku domácího násilí. Ten pojem domácí násilí v té době, když jsme vznikly, tady vůbec nebyl. ... proFem vznikla hlavně z podnětu německé nadace, která se jmenovala Frauen-Anstiftung. Tato nadace, která byla kdysi v okolí strany zelených, se pak sjednotila s jinými organizacemi do jedné nadace Heinricha Bulla a tato nadace začala financovat a podporovat po převratu takové spřátelená organizace. Tady v ČR toho moc nebylo, takže kromě Gender Studies, které začala podporovat, nadace doporučila, abychom udělaly nejprve malou pobočku Frauen-Anstiftung v Čechách, ale velice rychle se tato organizace osamostatnila a během roku bylo jasné, že to nebude žádná pobočka, ale samostatná záležitost. ... V ČR byla malá tradice ženských organizací, byly známy jen předrepublikové spolky, které měly jiné zaměření. Takže jsme se poměrně rychle dostaly k západním tématům, která definovaly i zahraniční organizace. ... a zabývaly se také tím nejpálčivějším problémem, právě násilí na ženách, a velice rychle se tak dostaneme k tématu násilí v rodině. To úzce souvisí.“ (240) „organizace Heinricha Bölla vyžadovala, aby se proFem uzavřela, aby mohli financovat jen jednu organizaci a proFem se stala něčím takovým jako koordinátorkou pro střední a východní Evropu. Avšak po těch letech činnosti to již nešlo zavřít, proFem měla své jméno a tak jsme se rozešli, což byla vlastně první krize naší organizace a to nejen finanční. I smyslu.“ (244)

„La Strada od začátku pracovala v mezinárodním formátu, to bylo něco jiného a zabývala se problémem obchodování se ženami a dnes se přeorientovala na obchodování s lidmi, takže už není ženská organizace.“ (246)

Při otázce, jak se liší služby proFem od jiných organizací v oblasti DN, respondentka odpověděla:

„Jsme ojedinělý projekt, protože většina projektů, které pracují s DN, mají širokou škálu aktivit a k tomu si většinou přiberou právníčku, protože právní problémy jsou vždycky, při rozvodech, o majetek, o děti. My poskytujeme právní pomoc, proto jsme jedineční. To považujeme za jednu z centrálních věcí.“ (247)

K cílové skupině proFem respondentka uvedla:

„Pomoc je poskytována ne převážně, ale skoro výhradně ženám. Úplně výjimečné případy, že se na nás obrátil muž a když byla jeho situace jasná (že zažívá DN-poznámka LV), naše Advocats ho přijaly, ale jen na poradenskou pomoc, advokátky ho nezastupovaly.“ (247)

V roce 1998 zahájila proFem projekt AdvoCats for Woman, program tréninků pro právničky, týkající se ženských práv v rámci lidských práv. Tento projekt pokračuje až do současnosti. (Výroční zpráva o.p.s. proFem 2001) V rámci tohoto projektu vznikla Síť právního zastupování, tzn. tři poradenská místa v Praze, Brně a v Mostě. Od roku 2001 provozuje proFem také pravidelnou telefonní linku právní pomoci ženám, obětem DN. Ve stejném roce založila proFem (ve spolupráci s dalšími neziskovými organizacemi) Fond právní pomoci ženám-obětem DN. (Výroční zpráva o.p.s. proFem 2004)

V roce 2005 zahájila proFem (ve spolupráci s organizací Acorus) obsahově nový projekt „Mosty pro ženy“. Šlo o rekvalifikační pilotní projekt pro ženy, které zažily dlouhodobé násilí, což vede k jejich problémům v uplatnění na pracovním trhu. Kurzy byly zaměřeny na psychosociální podporu žen a rozvíjení jejich dovedností s počítači a internetem. (Výroční zpráva o.p.s. proFem 2005) Projekt pokračoval i v roce 2006 a byl ukončen v roce 2007. (Výroční zpráva o.p.s. proFem 2006, 2007)

Od září 2005 se proFem věnovala v rámci programu Globálního grantu po dobu jednoho roku realizaci projektu s názvem „Mluvme o tom, mluvme spolu“. Cílem bylo vybudování sítě integrovaného přístupu jak v akutní intervenci v případech domácího násilí v hl. m. Praze, tak v jeho dlouhodobější prevenci. Projekt zahrnoval i další posilování vnitřní organizační struktury projektu AdvoCats for Women. (www.profem.cz)

V roce 2006 proFem zorganizovala mediální kampaň Praha proti DN 2006. Šlo o soutěž dvou grafických škol na téma DN. Z návrhů škol byla uspořádána výstava na Magistrátu hl.m. Prahy a v nákupních střediscích. Ve stejném roce proFem uspořádala kongres Právem proti DN, tří-denní mezinárodní pracovní kongres a veřejná konference. Jednalo se o odbornou problematiku násilí na ženách a DN. Kongresem vrcholila spolupráce s právníčkami a právníky z neziskového a státního sektoru z několika zemí EU. Dále se odehrál projekt Slavné osobnosti proti DN. Dalším projektem proFem v roce 2006 byla gitA - genderová informační a tisková agentur. Jde o nezávislý projekt zaměřený na bezplatné poskytování informačního servisu novinářské obci, občanskému sektoru a široké veřejnosti prostřednictvím agenturního portálu. (Výroční zpráva o.p.s. proFem 2006)

V roce 2007 zahájila proFem činnost právní internetové poradny. Konal se další kongres Právem proti DN. Uskutečnila se také akce „Kavárna kde se mluví: tentokrát k DN“, setkání s Evou Hurychovou. (Výroční zpráva o.p.s. proFem 2007) Od září 2007 až do března 2008 nepřetržitě pořádala proFem (společně s organizací Acorus) dvouměsíční kurzy pro ženy, které chtějí uspět na pracovním trhu. Kurzy byly určeny ženám ve věku kolem 50-ti let, rodičům na rodičovské dovolené a ženám, které ve svém životě zažily dlouhodobé násilí. Ve

všech kurzech se jednalo o výuku práce s počítačem, komunikačních a prezentačních dovedností, dále bylo vyučováno pracovní právo, studentům byly poskytovány rady ohledně vizáže a obecně další rady, které žena potřebuje vědět, když si hledá práci. (www.profem.cz) Od června 2007 pracovala proFem na projektu Join The Net. Cílem tohoto projektu bylo vybudovat celoevropskou síť organizací, angažujících se proti násilí na ženách. Projekt se snažil zvýšit vnímavost lékařů, sester a sociálních pracovníků k možnosti, že duševní a psychosomatické poruchy žen mohou být důsledkem násilí. (Výroční zpráva o.p.s. proFem 2007)

V současnosti proFem pořádá od ledna 2009 v nepravidelných intervalech počítačové kurzy pro ženy. (www.profem.cz) Každý rok také proFem vydávala diář Slavné ženy střední Evropy. Diář na letošní rok kvůli nedostatku finančních prostředků nevyšel. (www.profem.cz)

Po celou dobu své existence proFem pracuje na publikační činnosti. Jelikož publikací je velké množství, není možné je v této práci kompletně vyjmenovat. Jsou k nalezení na webových stránkách www.profem.cz.

K budoucí činnosti proFem respondentka uvedla:

„Hledáme cesty ke skupinovému rozhodování a vedení. Když se to povede, bude i jiná forma existence této organizace, více zodpovědnosti jednotlivých projektů na udržení prostor, apod. To si myslím, že dává šanci.“ (280) „My se momentálně snažíme prosadit kurzy, které si ženy platí. Já tomu říkám IT univerzita pro ženy, kterou chceme budovat dál. Z toho bychom chtěly získat prostředky, abychom si nemusely lámat hlavu, jestli z těch projektů stačíme udržet kancelář nebo ne.“ (283)

Organizace v současnosti není v registru poskytovatelů sociálních služeb Ministerstva práce a sociálních věcí ČR.

„Organizace, které pracují jiným způsobem, jako třeba Rosa nebo Acorus, jsou uznané jako sociální zařízení a žádosti podávají na vícero nohách, takže si můžou dovolit konkrétní finanční tým, který jde i mimo ty „tak zvané projekty“. Ale oni mají jistotu, že to dostanou. I když jim krátí prostředky. Já jsem s nimi včera mluvila, obzvláště s Acorusem máme velmi dobré vztahy, tak to také vím. Acorus byl také na hranici, že nevěděli, jestli vůbec budou existovat dál, i když jsou sociální zařízení. Jak říkám, my to zkusíme také, hlavně aby se AdvoCats udržely.“ (282)

Organizační zázemí, financování, hlavní problémy organizace (minulé i současné):

Orgány proFemu o.p.s. jsou správní rada, dozorčí rada a ředitelka. (Zakládací smlouva o.p.s. proFem 1998) Organizace má své administrativní sídlo v bytovém domě

v Praze, kde také provozuje právní telefonickou linku, internetové poradenství a velkou část školicích aktivit.

Organizace v současnosti zaměstnává 3 pracovnice na částečné úvazky. S organizací spolupracuje mnoho specialistek z různých oborů, přičemž mají různé úvazky, velká většina poskytuje svou práci organizaci na dobročinné bázi. (282, Rozhovor)

V začátcích proFem jako obecně prospěšné společnosti měla organizace zajištěnu většinu příjmu z německé nadace Frauen-Anstiftung (později Heinrich-Böll-Stiftung). Část peněz pro jednotlivé projekty získala také z dalších zahraničních i českých nadací. (Výroční zpráva o.p.s. proFem 2001) Od roku 2002 probíhalo financování činností organizace především prostřednictvím fondů EU, ale přispělo také Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR (od roku 2002 za postupného snižování až do roku 2005). (Výroční zpráva o.p.s. proFem 2002) Tento způsob financování pokračoval s tím, že v průběhu let proFem získávala prostředky pro jednotlivé projekty od dalších českých i zahraničních fondů a nadací, od Ministerstva zdravotnictví ČR, apod. Malou část peněz získala proFem také vlastní publikační a další činností či od soukromých dárců. (Výroční zprávy o.p.s. proFem 2001 až 2007)

K zaměření vypisovaných grantů z EU respondentka uvedla:

„V současné době je velký problém v dělení evropských fondů na oblast Prahy a mimo Prahu. Takže když jsme dělaly kurzy pro mimo-pražské ženy, musely jsme si dát obrovský pozor, aby se přestěhovaly do Prahy. Když potom vezmete tu úzkou specializovanou skupinu žen, které zažily DN, o kterých víme, ten potenciál se velice rychle vyčerpá. Milion jich v Praze není, abychom mohly jet pořád dál. Takže jsme přidaly skupinu žen kolem padesátky, které trpí podobnými psychologickými problémy, i když z jiného důvodu, a teď jsme také z části zaměřeny na romské ženy v jedné oblasti.“ (248)

„Do teď to fungovalo dobře. My jsme získaly tři obrovské projekty z evropských fondů. To se nám dokonce překrývalo, takže to bylo docela náročné na správu. A nyní při těch změnách, protože ty fondy jsou nastavené trochu jinak, když jsme s tím stoprocentně počítaly, tak jsme z toho zkrátka vypadly. ... Kromě pracovního trhu zkrátka tyhle fondy nic nedají. Nemáte šanci podpořit něco jiného. I kolegyně, které dělají celou ideologii zavedení gender politiky, musí z 50% dělat něco takového jako školení. Jinak to vůbec nejde.“ (251)

K aktuálním problémům organizace, které souvisí s financováním, respondentka uvedla:

„Je to velký problém, protože jakmile ztratíte veškeré možnosti udržet kancelář, neustále aktualizovat a dokupovat software, tak to můžete zavřít. Takže jsme v takové krizi. Jestli se nám teď nezadaří v tom dalším projektu, tak dokonce uvažujeme o tom, že proFem v této formaci po patnácti letech uzavřeme. ... Já si myslím, že je to velký problém. Právě proto, že nejsme úplně schopné nebo možná ani ochotné se tak strašně přizpůsobit udělat cokoli, jsme někde na hranici.“ (252)

„My také zatím máme peníze z vlastní činnosti, proto se ještě držíme. Je to také trochu současná vláda, se kterou je těžké spolupracovat, která naprosto vymezuje a vyřazuje určité oblasti z fondů. Nevím, jestli víte, co se stalo při vypsání fondů mimo Prahu, teď z evropského sociálního fondu. To se jmenuje OPLLZ (Operační program lidské zdroje a zaměstnanost – poznámka LV). Je to aféra a je neuvěřitelné, že je to možné. Ministerstvo práce a sociálních věcí, které tyto fondy spravuje, vypsalo fondy speciálně pro genderovou problematiku a vyloučilo z nich feministické organizace. Před vypsáním Ministerstvo předeslalo, že projekty, které budou feministické a maskulinní ideologie nebudou podporovány. ... Z ženských organizací získaly peníze v adaptabilitě jenom dvě hraniční organizace. Hraniční ve smyslu s těmi projekty, které už nejsou, dovolte to slovo, tak feministické. Jsou to organizace, které pracují pro jinou politiku, což je vládní směr.“ (253) „To je ten největší problém, který vidíme. Kdyby se změnila vládní politika, myslím, že máme zase jiné možnosti. Tu práci, kterou děláme, děláme už patnáct let a má svoje zakotvení v této společnosti a má smysl. O tom jsem hluboce přesvědčená...“ (255)

Vytváření interakcí s jinými organizacemi, se státními institucemi, s médii a s veřejností:

ProFem iniciovala v roce 1995 spolu s organizací ROSA vznik Koordinačního kruhu prevence násilí na ženách.¹⁹

„My dvě (ROSA a proFem-poznámka LV), protože jsme se dobře znaly a v té oblasti skoro nikdo jiný nepracoval, jsme zahájily diskuzi, první veřejné konference a tiskovky. Pak jsme daly dohromady 5 organizací, které se v tom angažovaly.“ (261)

Také se spolu s dalšími organizacemi účastnila v roce 2003 celostátní mediální Kampaně proti DN na ženách a v roce 2004 se připojila k síti neziskových organizací Koordona.²⁰ V Koordoně proFem vedla v roce 2006 projekt „KOORDONA: silný společný hlas proti DN“, v jehož rámci se uskutečnily dva veřejné semináře, tři tiskové konference směřované do vrcholné politiky v ČR i na odbornou veřejnost. (Výroční zpráva o.p.s. proFem 2006)

---

¹⁹ Viz výše, podkapitola 3.2.1 ROSA, část Vytváření interakcí s jinými organizacemi, se státními institucemi, s médii a s veřejností, kde jsou popsány akce Koordinačního kruhu prevence proti násilí na ženách.

²⁰ Tamtéž.

„Koordona si vybojovala akceptaci státem i přes to, že nemáme nic formálního, máme jen webové stránky a říkáme, kdo jsme.“ (264) „Pravidelné schůzky byly třikrát až čtyřikrát do roka, někdy byly svolány i akutně k určitému problému a to fungovalo. Ono to funguje do dneška, i když teď všichni dělají, že jsou strašně frustrovaní. Momentálně je to taková fáze celkové únavy, vyčerpání, pocit, že jsme toho moc nedosáhly, i když to podle kritérií není pravda.“ (265) „Víme o tom spojení, určitým způsobem to funguje, ale ty ad hoc věci jsou silnější.“ (267)

Organizace proFem je také členkou volného sdružení neziskových organizací Asociace pro rovné příležitosti žen a mužů. (Výroční zprávy o.p.s. proFem 2001 až 2005) V roce 2006 se proFem stala členkou uskupení České ženské lobby. (Výroční zprávy o.p.s. proFem 2006)

Mimo uvedená členství spolupracovala proFem s různými jednotlivými neziskovými organizacemi z oblasti DN na konkrétních projektech (např. s organizací ROSA či Acorus), ale spolupracuje také s dalšími neziskovými organizacemi s odlišných oblastí. (Výroční zprávy o.p.s. proFem 2001 až 2007)

Organizace proFem udržuje již od svého vzniku mnoho kontaktů s různými zahraničními nadacemi a organizacemi. Spolupracuje s nimi na různých projektech, přičemž příkladem může být projekt AdcoCats for Women, na kterém participovala slovenská ženská organizace Aliancia žien Slovenska a německá ženská organizace Amnesty for Women. (Tento projekt také podpořily finančně zahraniční nadace). Jako zásadní uvádí proFem své kontakty s německým intervenčním projektem BIG a s rakouskými ženskými organizacemi. Dále je členskou organizací skupiny WAVE. (Výroční zprávy o.p.s. proFem 2001 až 2007)

„Problém je v tom, že WAVE byla založena jako zastřešení organizací a musí si sama hledat finanční prostředky a nemá prostředky na to, aby dokázala organizace podpořit tak dalece, abychom se mohly třeba zúčastnit nějaké konference v jižní Itálii. To není tak jednoduché, to si musíme všichni hledat sami. Pro nás je to naprosto centrální, kolegyně znají tu problematiku, dostáváme dobré informace, dobré nové impulzy. Konference WAVE je jednou do roka, ale jinak si aktivně e-mailujeme, vyměňujeme si informace. Úzce spolupracují s organizacemi v Bruselu, takže mají dobré informace z EU a to si myslím, že je jedna z nejdůležitějších věcí. S nadšením jsme členkami WAWU. Nic nás to také nestojí, nechtějí po nás žádné poplatky.“ (271)

Spolupráce se státními institucemi je rozsáhlá. V roce 2001 se v rámci Koordinačního kruhu prevence proti násilí na ženách zástupkyně proFem účastnily Kulatých stolů, které pořádalo Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR. Později se Kulaté stoly proti DN přesunuly do činnosti Ministerstva vnitra ČR. Iniciativu ke zřízení těchto stolů při Ministerstvu vnitra ČR vnesla zástupkyně proFem. Dále proFem spolupracovala s Radou vlády pro lidská práva²¹

---

²¹ Konkrétně v Radě pro rovné příležitosti. Jde o současný název této rady. Poznámka LV.

od roku 2001. Dále měla proFem zastoupení v meziresortní komisi proti DN při Ministerstvu vnitra ČR (2003-2004). (Výroční zprávy o.p.s. proFem 2001 až 2007) Ke spolupráci se státem respondentka uvedla:

„Od samého začátku se proFem stejně jako jiné sítě, které jsme spolu zakládaly a v nich působily, vždycky snažila o spolupráci se státním sektorem. A tuhle problematiku jsme v podstatě vnesly do diskuze společnosti a zasloužily jsme se o to, že se státní sektor začal o tento problém, který je hluboký a dlouhodobý, zajímat. Bohužel se nám to vymklo z rukou, těm neziskovým organizacím. My jsme kdysi zahájily přímo s proFem pro státní sektor všeobecnou diskuzi, tzv. diskuzi Kulatých stolů. Podařilo se nám to vnést do pracovní skupiny při Ministerstvu vnitra, které to pak přebralo. To bylo koncipováno u nás, psaly jsme to na našich stolech, to je skoro neuvěřitelné. Ale bohužel je to dnes v rukou Ministerstva vnitra a dokonce to přebrala šéfka odboru prevence kriminality osobně, paní Ďuričová, což je velký problém, protože ta spolupracuje výhradně s Bílým kruhem bezpečí. Tato práce vyřadila v podstatě všechny ostatní „neziskovky“. A pak došlo k tomu, že skutečně věci, které jsme vždy prosazovaly, ke kterým jsme dělaly konference, mezinárodní konference, mezinárodní projekty, byly protlačeny k naší spokojenosti k zákonným úpravám, které považujeme za dobré, i když ještě nedostatečné.“ (256)

K intervenčním centrům respondentka poznamenala:

„Vzniklo něco, já tomu říkám duální struktura, zdvojená struktura. Stát začal koncipovat trochu systematictější přístup k DN a velmi rychle byla zřízena intervenční centra v každém kraji. To by byla jako v jiných zemích rozumná věc, jestliže by fungovala aktivní spolupráce s neziskovým sektorem, který to všechno vnesl a již měl síť. Nic, prostě nulové ... Ta intervenční centra byla zřízena na zelené louce, jedinou organizací, která to směla vést, byl Bílý kruh bezpečí. Dodneška mají intervenční centra výhradní právo školit státní sektor, což je na hlavu postavená záležitost. A dokonce brání přístupu „neziskovkám“, které zjistily, že by bylo možné stát se intervenčním centrem. Jakmile splňujete určitou strukturu, tak se jím můžete stát dodatečně a máte právo a nárok na finanční prostředky. A oni se tomu snaží zabránit, protože nejsme proškoleni jimi, což je úplně směšné, ... „ (256) „Já si myslím, že je to náhodná konstelace, která dospěla k této dvojí struktuře, která mezi sebou komunikuje, ale jen na té úrovni, že my jako „neziskovky“ jim smíme dodávat know-how zdarma. My to smíme dodávat, ale jinak se musíme sami postarat o naše finanční prostředky. Není akceptovatelné, když se mluví ve zprávách, že se vždy jen vedle zmíní, že existují ještě neziskové organizace, kterých je více než intervenčních center. To je prostě ten veliký problém. ...“ (257)

„V jiných zemích to funguje. Třeba v Rakousku jsou neziskové organizace, které to tam také vnesly do veřejné diskuze, velice aktivně podporovány státem a spolupracují se sítí těch státních center, které mají jinou funkci. Oni se navzájem doplňují. Potom je také zcela jiná forma diskuze, protože ten zájem je společný. ... Ale když vidím, jak to někdy funguje, tak jsem naštvaná. Já teď vnesu diskuzi o duální struktuře do vládního výboru. Teď se tam diskutuje pouze o tom, že se ta nezisková sféra hroutí.“ (260)

Ke vztahům s médii respondentka uvedla:

„Od začátku jsme se snažily, ale současně to byl i problém, pracovat s mainstreamovými médii. Vždy jsme měly velký zájem dostat do hlavních médií určité informace, ale ze strany médií jsme v každé fázi narážely na určitou bariéru. Média mají svůj názor na věc a těžko přebírají něco zajímavého. V případě, že jde o malou senzaci, tak jsou u toho rychle. My jsme se s kolegyněmi z Koordony velice rychle naučily nedávat ženy v plén. ... Máme určitý okruh dobře spolupracujících konkrétních lidí u médií. K ženským časopisům je snadnější přístup než k deníkům, ty jsou velmi arogantní a to zůstává. ... Přišly jsme na to, že je nutné založit vlastní média. Vlastní webové stránky máme skoro všechny, ale to nestačí. Tam si sice žurnalistky a novinářky, když je nějaká senzace, rychle najdou kontakt, ale jinak se tím moc nezabývají.“ (273)

Ke vztahům s veřejností respondentka uvedla:

„Podporují nás firmy i jednotlivé osoby. Poslední léta mě to docela překvapuje. Co se týká firem, tak nejen my, ale více pražských organizací, jsme spolupracovaly s Avonem. K nim je jednoduchý přístup v tom smyslu, že Avon má DN mezinárodně vypsané jako téma, na kterém se angažují. ... Nás Avon například podpořil v jedné kampani milionovými položkami. My jsme ty peníze nedostaly, oni převzaly a zaplatily billboardy. Já to považuji za něco šíleného. Z takových prostředků bychom žily a mohly poskytovat pomoc celý rok. ... Co se týká konkrétních osob, už druhým rokem dostáváme od neznámých osob pravidelné částky a já jsem z toho úplně překvapená.“ (274)

Závěrečné poznatky:

Typologie o.p.s. proFem dle Friče (1998):

- proFem má ve společnosti funkci servisní a inovační. Svou servisní funkcí reaguje na nedostatek služeb v oblasti pomoci ženám, obětem DN ze strany státu či ze strany soukromých ziskových organizací. Stejně jako v minulosti i v současnosti zároveň plní funkci inovační stejně jako již výše jmenované organizace. Vzhledem k možnosti participace dobrovolníků v organizaci splňuje proFem také funkci komunitní.

Typologie o.p.s. proFem dle Chaloupkové (2007):

- proFem je organizací poskytující ženám profesionální pomoc a zaměřující se na prosazování ženských práv a genderové rovnosti. Angažuje se v problematice násilí na ženách, ve svých začátcích se soustředila také na problematiku obchodu se ženami. Vzhledem k tomu, že cílovou skupinou jsou také matky, oběti DN, patří proFem k organizacím zabývajícím se oblastí problematiky rodiny a prosazování rovných příležitostí osob pečujících o děti. proFem je spolu s Acorusem organizací,

kteřá se věnuje problematice *profesionálního rozvoje žen a rovným příležitostem na pracovním trhu*. Vzhledem k výrazné osvětové činnosti proFem patří mezi organizace zabývající se problematikou *postavení žen ve společnosti obecně*. Hlavní oblastí aktivity proFem je *sociálně-psychologická pomoc a poradenství*, dále *vzdělávací projekty, expertní činnost*, ale také *zprostředkování informací a kontaktů*.

Další poznatky-shrnutí:

- proFem vznikla exogenním způsobem. Její zakladatelkou je zahraniční nadace, která financovala počáteční roky existence této organizace. Členská základna proFem byla velmi malá a částečně naplňuje Vodrážkovu typologii členek. Členky proFem lze zařadit do prvního typu dle Vodrážkovi typologie, tj. ženy, které měly zkušenost se západním feministickým diskurzem. Západní finanční podpora byla klíčová pro fungování proFem a v počátečních 6-7 letech pokrývala veškeré aktivity.
- proFem získávalo od roku 2002 finance především z grantových projektů vypsaných v rámci rozpočtu EU a evropských strukturálních fondů, ale také ze státních zdrojů. Výdělky z vlastní činnosti proFem nestačí na zajištění chodu organizace. proFem se od svých začátků snažila prosadit legislativní změny v oblasti DN, z čehož plynula (a stále plyne) její spolupráce se státními institucemi na různých úrovních, přičemž si její zástupkyně postupně získávaly statut experta v dané oblasti. V současnosti je největším překážkou v činnosti proFem nedostatek financí.
- proFem iniciovala vznik *Koordináčního kruhu prevence násilí na ženách*, jednoho ze dvou volných sdružení v ČR, zabývajících se touto problematikou. Také stála u vzniku druhého volného sdružení Koordona, ve kterém je i v současnosti jednou z členských organizací. Na konkrétních projektech spolupracovala také s dalšími jednotlivými organizacemi, které se angažují v problematice DN i v dalších oblastech neziskového sektoru. Účastnila se velké celostátní mediální kampaně proti DN v roce 2003. proFem je členkou dalších sdružení na národní úrovni, která se však nespécializují pouze na problematiku DN. Je také členkou mezinárodní sítě ženských organizací, které bojují proti násilí na ženách.

3.2.6 Bílý kruh bezpečí

Jak již bylo uvedeno výše, Bílý kruh bezpečí (dále jen BKB) mi odmítl poskytnout rozhovor z důvodu vytíženosti všech svých pracovníků. Informace k této části tedy čerpám z dostupných materiálů o této organizaci, především z internetu. Vybrané pasáže rozhovorů, které jsou uvedeny v této části, jsou názorovými vyjádřeními respondentek zbylého výzkumného vzorku.

Představení organizace - její vznik a náplň činnosti:

Občanské sdružení Bílý kruh bezpečí (dále jen BKB) vzniklo dne 04.09.1991 registrací u Ministerstva vnitra ČR. (www.bkb.cz) Předmětem činnosti BKB je materiální a morální pomoc obětem trestné činnosti, zlepšení právního postavení osob poškozených trestnou činností, zvýšení informovanosti obyvatelstva i státních orgánů o problémech obětí trestné činnosti, zvýšení informovanosti o možnostech a prostředcích prevence trestné činnosti, zejména o zásadách chování, které snižují riziko stát se obětí trestného činu. Dále je to spolupráce s národními i mezinárodními organizacemi zabývajícími se pomocí obětem trestné činnosti a prevencí kriminality a založení a správa nadace na pomoc obětem trestné činnosti. (Stanovy BKB, bez uvedení datumu na www.bkb.cz)

BKB má od roku 2007 registrovány Ministerstvem práce a sociálních věcí ČR tři sociální služby: odborné sociální poradenství, telefonická krizová pomoc a intervenční centrum. Hlavní činnost BKB je následující. Bezprostřední, bezplatná, odborná a diskrétní pomoc obětem v síti poraden BKB formou morální, psychologické a právní pomoci. BKB také předkládá podněty zákonodárným iniciativám a spolupracuje na tvorbě zákonů. Organizuje přednášky, semináře, kongresy a jiné akce a věnuje se také publikační činnosti. (www.bkb.cz)

V rámci své poradenské činnosti BKB poskytuje obětem především právní informace, praktické rady a psychologickou podporu. BKB má sedm poraden: v Praze, Brně, Liberci, Olomouci, Ostravě, Pardubicích a Plzni. BKB provozuje nonstop telefonickou DONA linku, která má pomoci osobám ohroženým DN. Dále provozuje Intervenční centrum BKB v Ostravě, jde o poradnu pro osoby ohrožené DN. Jako nadstandardní služby BKB pro své klienty poskytuje víkendové pobyty, doprovody k soudům, návštěvy v nemocnicích a spolupráci s Nadačním fondem Filipa Venclíka. (www.bkb.cz)

V roce 1991 otevřel BKB první poradnu v Praze. V roce 1992 začal vydávat Zpravodaj BKB a uspořádal preventivní akci pro veřejnost „Žena a zločin“. Tentýž rok vystoupili zástupci BKB na konferenci německé organizace Weisser Ring v Bambergu. V roce 1993 zahájila činnost regionální poradna BKB v Mostě a v roce 1994 v Olomouci. Dále se BKB účastnil několika zahraničních konferencí a provedl celoroční šetření „Ochrana dětí před šikanováním“. Dále BKB uspořádal v Parlamentu ČR seminář „Vliv násilí v médiích na děti a mládež“. V roce 1995 BKB realizoval nový preventivní projekt „Bezpečný život seniorů ve městě“ a svým klientům poskytl první doprovody k soudu. v roce 1996 zahájila činnost regionální poradna v Brně a v roce 1997 otevřel BKB pobočku v Ostravě. V roce 1997 vydal BKB brožuru „Trauma oběti trestného činu“. Na Kladně uskutečnil vzdělávací

cykly pro učitele ZŠ z celé ČR zaměřené na ochranu dětí před šikanováním. V tomto roce začal spolupracovat s Nadací Filipa Venclíka v oblasti odškodnění obětí trestných činů. Uskutečnila se výstava obrazů s aukcí a z výtěžku byla zařízena nová pražská poradna. V roce 1998 zřídil BKB kancelář centrály v Praze. Byla vydána distribuována brožura „Svědék u soudu“ a pražská poradna BKB rozšířila svůj provoz. Byl také zahájen provoz poradny v Plzni. V roce 1999 byla otevřena v pořadí již šestá poradna BKB v Pardubicích. Zástupci BKB se účastnili konference Evropského fóra služeb obětem ve Vídni. Dále se BKB prezentoval na mezinárodní konferenci East-West o sexuálním násilí s příspěvkem „Posttraumatická stresová porucha u obětí kriminálního násilí“. BKB uzavřel partnerství s akciovou společností Philip Morris ČR na podporu projektů pomoci obětem DN v ČR. V roce 2001 realizoval s touto společností tři projekty: první reprezentativní sociologický výzkum o DN, celostátní linku s nepřetržitým provozem pro oběti DN a celostátní osvětovou a informační kampaň k DN. V roce 2002 se BKB podílel na organizaci 16. konference Evropského fóra služeb obětem, která se odehrávala v Praze (této konferenci se BKB účastní každoročně, každý rok se koná v jiném evropském městě). V roce 2003 bylo otevřeno DONA centrum pro pomoc obětem DN v Ostravě. V roce 2005 BKB dokončil projekt VIA zahájený v roce 2003. Šlo o vnitřní rozvoj organizace BKB v podobě její profesionalizace, zlepšení komunikace, stabilizace, apod. V tomto roce BKB zahájil projekt „Regionální podpora informovanosti o nonstop lince pomoci obětem DN“, projekt „Diseminace zkušeností z Prahy do regionálních poraden BKB pro oběti trestných činů“ a „Interdisciplinární spolupráce při pomoci obětem DN v regionu Ústí nad Labem“. Se zahraničními partnery pracoval BKB na studii o DN a na projektu vzdělávání soudců. V roce 2006 se BKB věnoval projektu Hráz, který v sobě spojil devět řešitelských skupin a byl zaměřen na oběti DN a navazoval na právní úpravy v oblasti ochrany před DN. V rámci tohoto projektu byly mimo jiné zavedeny v pražské poradně BKB jako nadstandardní služba krátkodobé podpůrné psychoterapie pro oběti závažných trestných činů. V roce 2007 se BKB podílel na vzniku sítě intervenčních center v ČR a v rámci nového zákona (platného od 01.01.2007) na ochranu před DN také na školení policistů, sociálních pracovníků v intervenčních centrech a soudců. V tomto roce se DONA centrum v Ostravě transformovalo na Intervenční centrum BKB pro část Moravskoslezského kraje. V průběhu své činnosti BKB provádí osvětovou činnost v podobě přednášek a konferencí pro odbornou i širokou veřejnost a věnuje se další publikační činnosti. Po celou dobu své existence se BKB zaměřuje také na zpracování a předkládání podnětů k zákonodárným iniciativám a spolupracuje na tvorbě zákonů. (www.bkb.cz)

Organizační zázemí, financování, hlavní problémy organizace (minulé i současné):

BKB má sídlo v Praze, kde se také nachází jeho centrála. Zároveň má toto místo funkci pražské poradny. Dále má BKB poradny v Brně, Olomouci, Ostravě, Pardubicích a v Plzni. V Ostravě je DONA Centrum, poradna pro oběti DN, dnes již Intervenční centrum. (Zpravodaj BKB, ročník 16, číslo 2, 2007)

Bohužel jsem v dostupných materiálech nenalezla počet pracovníků BKB. Na základě výroční zprávy BKB za rok 2007 lze zjistit, že mzdové náklady organizace za uvedený rok dosáhly téměř 6 milionů korun. Dále se ve Výroční zprávě za tento rok uvádí, že pro BKB pracovalo bez nároku na odměnu celkem 166 kvalifikovaných dobrovolníků. (Výroční zpráva o.s. BKB 2007)

Finanční zajištění činnosti BKB vycházelo v počátečních letech ze státních dotací a grantů ministerstev ČR (Ministerstvo zdravotnictví, Ministerstvo práce a sociálních věcí, Ministerstvo školství), také částečně z dotací úřadů daných měst. Některé aktivity BKB podpořily také právnické osoby, tedy obchodní firmy (např. Česká spořitelna, a.s., ICL ČR, Group 4 Securitas) a některé nadace (např. The Foundation for a Civil Society, NROS podpořil v roce 1999 projekt zaměřený na pomoc obětem DN, apod.). Na finančním zajištění BKB se v menším rozsahu podíleli také fyzické osoby. V roce 2000 zahájil BKB spolupráci s akciovou společností Philip Morris ČR, která organizaci v následujících letech podpořila zásadními částkami. Projekt VIA finančně zaštil Trust pro občanskou společnost ve střední a východní Evropě. V roce 2005 byla velká část projektů financována dotacemi EU a prostředky ze státního rozpočtu ČR. (Výroční zprávy o.s. BKB 2003 až 2005) Ve své výroční zprávě za rok 2006 BKB uvádí: „*Novou zkušeností je pro nás čerpání účelově poskytnutých dotací z prostředků EU. Na jedné straně znamenají větší stabilitu (dosud se BKB mohl opírat především o prostředky poskytnuté dárci, státem a městy) na straně druhé vysokou administrativní náročnost (u některých zdrojů až třikrát vyšší než u prostředků z veřejných zdrojů).*“ (Výroční zpráva o.s. BKB 2006) Největší položku ve výnosech BKB za rok 2007 tvoří státní dotace. (Výroční zpráva o.s. BKB 2007) K výnosům přispívají malými částkami (v porovnání s výše uvedenými) také tržby z prodeje služeb a členské příspěvky. (Výroční zprávy o.s. BKB 2003 až 2007)

Vytváření interakcí s jinými organizacemi, se státními institucemi, s médii a s veřejností:

BKB byl jedním z členů Koordinačního kruhu prevence násilí na ženách, který vznikl v roce 1995. BKB z Kruhu později vystoupil. (Výroční zpráva o.p.s. proFem 2002) Bohužel k ukončení spolupráce BKB s Kruhem jsem nenalezla žádné informace.

„...Koordinační kruh prevence násilí na ženách, kde byl i Bílý kruh bezpečí zpočátku, ale ten nás spíš jenom využíval, aby si udělali vlastní téma, na kterém pracují.“ (240)

„To byl první kruh, když jsme si řekly, že nás zajímá tato problematika, a že bychom se měly scházet, abychom byly silnější. Asi po roce vystoupil Bílý kruh bezpečí, kterému připadlo, že jsme příliš feministické nebo ženské, oni pracují s muži a tak.“ (033)

BKB je od roku 1996 členem nadnárodní organizace Victim Support Europe (dříve The European Forum for Victim Services). Přijímání BKB za člena byl v Bruselu přítomen mimo jiné také tehdejší velvyslanec ČR v Belgii. Tuto organizaci založilo v roce 1990 ve švédském Stockholmu třináct národních organizací pro pomoc obětem kriminality. K zakládajícím organizacím z Belgie, Francie, Irské republiky, Lucemburska, Německa, Nizozemí, Portugalska, Rakouska, Švédska, Švýcarska a Velké Británie později přibyly organizace z České republiky, Finska, Maďarska a Slovenska a další. BKB vidí ve spolupráci s touto organizací dva největší přínosy, *„operativní spolupráce s partnerskou organizací při řešení konkrétního přeshraničního případu viktimizace ... a účast ve společných projektech podpořených Evropskou unií.“ (www.bkb.cz)* Mimo to BKB také informuje o Mezinárodní organizace pro migraci (IOM), která realizovala v ČR v roce 2000 projekt zaměřený na prevenci obchodu se ženami a k tomuto projektu přizvala v rámci aktivní lektorské a autorské činnosti také BKB. (www.bkb.cz)

BKB široce spolupracuje se státními institucemi. V roce 1992 se BKB účastnil jednání o prevenci kriminality v Kanceláři Prezidenta republiky. V roce 1994 uspořádal ve spolupráci s Akademií věd ČR celoroční šetření „Ochrana dětí před šikanováním“ na základě grantu ministerstva školství. Dále v Parlamentu ČR uspořádal seminář „Vliv násilí v médiích na děti a mládež“ (účastnil se také tehdejší předseda Parlamentu ČR, Milan Uhde). Také BKB v roce 1994 několikrát jednal s místopředsedou Parlamentu ČR o možnosti založení Fondu pro odškodnění obětí. Tato iniciativa se v budoucnu nenaplnila. V roce 1995 BKB uskutečnil ve spolupráci s Policejní akademií seminář „K problematice obětí trestných činů“. Ve stejném roce přijel na pozvání BKB do Prahy detektiv Allan Moffat ze skotské policejní centrály. O prevenci DN a pomoci jeho obětem informoval na Ministerstvu vnitra ČR, v Kanceláři Prezidenta republiky, na Policejním prezidiu ČR a Policejní akademii ČR. V roce 1996 předal BKB Ministerstvu spravedlnosti ČR připomínky k návrhu zákona O částečném odškodnění obětí trestné činnosti, který dostal k posouzení od legislativního odboru. Dále distribuoval na základě spolupráce s policejním prezidentem své tiskoviny na všechna oddělení Policie ČR. BKB vystoupil na konferenci o DN, která se konala na Policejní akademii ČR. V roce 1997 uskutečnil BKB na Kladně vzdělávací cykly pro učitele ZŠ z celé ČR zaměřené na ochranu

děti před šikanováním. Na pozvání poslanců se v Poslanecké sněmovně Parlamentu ČR uskutečnily dvě konzultace k připravovanému zákonu o peněžité pomoci obětem s právníkem BKB. V roce 1999 BKB zahájil spolupráci s odškodňovacím odborem Ministerstva spravedlnosti ČR. V Senátu Parlamentu ČR seznámili odborníci BKB skupinu senátorů se situací obětí trestných činů v ČR a z tohoto slyšení vydal Senát sborník, který byl k dispozici nejen senátorům a poslancům. V Ostravě se uskutečnil pilotní monitoring DN a regionální pobočka BKB při něm spolupracovala s Policií ČR a s místní samosprávou. V roce 2000 se BKB stal jedním z členů poradního orgánu vlády ČR, v Republikovém výboru pro děti, mládež a rodinu. BKB v následujících letech překládal a publikoval vybraná doporučení Rady Evropy, OSN a Evropského fóra služeb obětem. Dále zpracoval rozsáhlou analýzu k problematice právní ochrany obětí DN pro Ministerstvo vnitra ČR. V roce 2000 pozval místopředseda Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR organizaci BKB mezi pět mluvčích v rámci veřejného slyšení k novele trestního zákona. V roce 2001 nabyl účinnosti zákon O probační a mediační službě, v němž je zohledněna většina návrhů BKB z minulých let směřujících ke zlepšení postavení poškozeného v trestním řízení. V roce 2002 se uskutečnila pod vedením BKB 16. konference Evropského fóra služeb obětem a záštitu nad konferencí převzal tehdejší prezident republiky Václav Havel. (www.bkb.cz) V roce 2002 na půdě Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR byla z iniciativy BKB a Philip Morris ČR a.s. založena Aliance proti domácímu násilí. Její prioritou bylo připravit a prosadit systémové změny v oblasti řešení případů DN. (www.domacinasili.cz) V roce 2003 BKB zajistil řadu regionálních výcviků pro policisty a sociální pracovníce. Dále zorganizoval diskuze (kulaté stoly) na Ministerstvu vnitra ČR a semináře Aliance proti DN v Parlamentu ČR. (Výroční zpráva o.s. BKB 2003) Dále BKB spolupracoval na sestavení Interdisciplinárního týmu v Ostravě (spolupráce s policií, městským úřadem, dalšími poradnami v okrese, místní nemocnicí, atd.) V roce 2004 uspořádal BKB (spolu s Philip Morris ČR) Národní kongres Aliance proti DN pod názvem „Nová praxe a nová legislativa“. Dále BKB pod záštitou Aliance uskutečnil několik regionálních setkání s odbornou veřejností.²² (Výroční zpráva o.s. BKB 2004) V následujících letech BKB pracoval na rozvinutí sítě intervenčních center v ČR. (www.bkb.cz)

---

²² V roce 2004 vznikla při Alianci expertní skupina, která zpracovala návrh nového zákona. Návrh deseti odborníků z oblasti legislativy a exekutivy byl poprvé prezentován odborné veřejnosti na Národním kongresu Aliance v říjnu 2004, v listopadu téhož roku ho podpořila skupina 55 poslanců. Parlament ČR schválil předložený zákon na ochranu před domácím násilím v ČR dne 14.03.2006 a 31.03.2006 byl podepsán prezidentem republiky. Pod číslem 135/2006 Sb. nabyl účinnosti dnem 01.01.2007. (www.domacinasili.cz)

„Ta intervenční centra byla zřízena na zelené louce, jedinou organizací, která to směla vést, byl Bílý kruh bezpečí. Dodneška mají intervenční centra výhradní právo školit státní sektor, což je na hlavu postavená záležitost.“ (256)

„On (BKB-poznámka LV) je vlastně zřízen Ministerstvem vnitra. Spolupracovníci ministerstva vnitra si zřídili Bílý kruh bezpečí jako neziskovku a tahle organizace od prvopočátku dostávala miliony.“ (258)

„My jsme nějakou dobu zkoušeli spolupracovat, ale Bílý kruh zjistil, že z nás už nic nedostane. A to jsou někdy i nefér věci. Jak vznikla ta duální struktura, kde jsme se skutečně angažovaly neuvěřitelným způsobem, tak si myslím, že tam je to jenom konkurence a neustálé vymezování.“ (259)

„My už jsme dlouhou dobu něco takového, jako je boj s Bílým kruhem bezpečí, vynechaly. Léta jsme říkaly, že to nemá vůbec žádnou cenu, že je to jen ztráta energie a pracujeme jen na svém. Ale když vidím, jak to někdy funguje, tak jsem našťvaná.“ (261)

BKB se snaží působit v mediálních prostředích. V roce 1996 natočil pro Českou televizi šestidílný seriál o prevenci kriminality pro seniory. Rozhlasová stanice Vltava vysílala po celý rok 2006 pravidelný týdenní pořad „Bílý kruh bezpečí“. Také natočil videofilm s brněnskou soukromou televizí o šikanování. S touto televizí pokračoval ve spolupráci v roce 1998 a dohromady vytvořily třídílný videoprogram pro školy. Dále Česká televize natočila ve spolupráci s BKB šestidílný autorský dokument o obětech trestných činů (později si jej Ministerstvo vnitra ČR vyžádalo k využití ve školách). (www.bkb.cz)

Závěrečné poznatky:

Typologie o.p.s. BKB dle Friče (1998):

- BKB má ve společnosti funkci servisní, inovační a komunitní.

Typologie o.p.s. proFem dle Chaloupkové (2007):

- BKB není organizací, která se v současnosti zaměřuje na ženy. Sama se jako ženská či pro-žensky zaměřená organizace nevyhraňuje a nesplňuje vymezení pojmu ženská či pro-žensky orientovaná organizace dle Chaloupkové (2002). Tzn. v tomto vymezení nebylo dodrženo hlavní definiční kritérium, tj. sdružování žen za účelem změny postavení žen. Z toho vyplývá, že na organizaci BKB není možné aplikovat typologii Chaloupkové (2007).

Další poznatky-shrnutí:

- K bližšímu vzniku BKB a složení členek a členů v počátečních letech existence jsem nezískala podrobné informace. Finanční existence organizace byla zajištěna především ze státních zdrojů.
- Státní zdroje a dotace z EU jsou největším zdrojem financí BKB v současnosti. BKB je největší organizací výzkumného vzorku této práce, má také největší počet dobrovolníků ze sledovaných organizací a jako jediná má pobočky v jiných městech ČR než je její administrativní zázemí. BKB se angažovala v prosazení legislativních změn v oblasti DN, také v oblasti problematiky obětí trestných činů obecně. Se státními institucemi spolupracuje na všech úrovních, ze zkoumaných organizací má největší počet projektů s cílovou skupinou státní úředníci.
- BKB byl jedním z členů volného sdružení *Koordináčního kruhu prevence násilí na ženách*, jednoho ze dvou volných sdružení v ČR, zabývajících se touto problematikou. Z tohoto sdružení později vystoupil. Přesné časové zařazení a důvody odchodu BKB z tohoto sdružení se mi nepodařilo zjistit. Další formy spolupráce, ani bližších kontaktů s organizacemi v mém výzkumném vzorku jsem nenalezla. Na konkrétních projektech BKB spolupracuje s dalšími jednotlivými neziskovými organizacemi, které mají různé oblasti zájmu. Výrazná je spolupráce BKB se ziskovými soukromými organizacemi, které BKB podporují také finančně. BKB je členem mezinárodní sítě organizací, které se zabývají službou obětem trestných činů.

Vzhledem ke skutečnosti, že jsem nezískala rozhovor od BKB, neřadím tuto organizaci do dalšího výzkumu.

3.3 Kvalitativní analýza některých pasáží rozhovorů

Na základě otevřeného a axiálního kódování, které jsem popsala výše v této práci, jsem vytvořila následující kategorie.

3.3.1 Kategorie: REFLEXE OZNAČENÍ SVÉ ORGANIZACE JAKO ŽENSKÁ (ČI NAOPAK) V ZÁVISLOSTI NA VNÍMÁNÍ JEVU DN

Při všech rozhovorech jsem se s respondentkami dostala k otázce, zda lze jejich organizaci označit jako ženskou či pro-žensky orientovanou. Ve většině případů k této otázce došlo plynule na základě předchozího hovoru, kdy respondentky samy začaly hovořit o charakteristice vlastní organizace jako ženské či pro-žensky orientované (nebo naopak). Jako dotazovatelka jsem tedy mohla svou otázkou na toto téma navázat nebo jej plynule rozvinout, aniž bych měnila směr myšlenek respondentek. V menšině případů kdy respondentky nezačaly hovořit o tomto tématu samy, jsem otázku pokládala v závěru, ale stále v návaznosti na předchozí hovor. Rozhodně lze říci, že respondentky o své organizaci v tomto směru přemýšlely již v minulosti neboť si byly jisté ve svých odpovědích, neváhaly s jasným vymezením charakteristiky v tomto ohledu a hovořily vždy za celou organizaci, nejen za sebe.

Vnímání celé organizace jako ženské či pro-žensky orientované závisí na tom, jak organizace chápou jev DN, tedy jak chápou hlavní oblast své působnosti.

V této kategorii lze stanovit následující subkategorie:

1) DN jako genderově podmíněný problém - organizace se oficiálně označuje jako ženská. Respondentky vnímají DN jako problém společnosti, který je určen genderovými rozdíly. Konkrétně označují většinu obětí DN jako ženy a většinu pachatelů DN jako muže. Netvrdí, že oběťmi DN se nestávají také muži a další skupiny obyvatel jako děti, senioři a postižení. Avšak vnímají DN především jako násilí na ženách. Jelikož tedy vnímají DN tímto způsobem, pomáhají především ženám. V žádném případě neodmítnou pomoc mužům, kteří se na organizaci obrátí, avšak jde o pomoc ve formě jednorázového či krátkodobého poradenství. V žádném případě s muži nerozvíjejí delší spolupráci na případu. Většinou muže odkáží na jiné organizace či instituce, které mu mohou pomoci s jeho problémem. Jelikož je pomoc organizací, které vnímají DN jako násilí na ženách, určena téměř výhradně ženám, nazývají se tyto organizace jako organizace ženské. V rozhovorech přímo spojily tyto souvislosti a hovořily za postoj celé organizace. DN vnímají jako genderově podmíněný problém dvě z pěti dotazovaných organizací. V žádné z těchto dvou organizací

nepracují muži. Tyto dvě organizace se označují jako ženské také oficiálně a k charakteristice „ženská“ organizace se hrdě hlásí.

„Čili, když se řekne domácí násilí, tak to jsou děti, senioři, ženy, muži, ale v podstatě ... a máme rovné příležitosti, tak všechny ty složky ... i když čísla hovoří jasně, že oběťmi domácího násilí jsou z 94 nebo 95 % ženy, ... „ (044)

„Rosa jasně pojmenovala, že je pro ženy oběti domácího násilí. Když na linku zavolá muž, tak mu tu radu poskytneme, ale do poradny, tady do této místnosti chodí pouze ženy...“ (047)

„Jsme ženská organizace, která pracuje jenom pro ženy. Takže skutečně pro ženy jsme.“ (084)

„Pomoc je poskytována ne převážně, ale skoro výhradně ženám. Úplně výjimečné případy, že se na nás obrátil muž a když byla jeho situace jasná (že zažívá DN-poznámka LV), naše Advocats ho přijaly, ale jen na poradenskou pomoc, advokátky ho nezastupovaly. Vycházíme z toho, že 94% obětí DN jsou ženy. Já vždycky říkám, že 98% násilí je pácháno muži.“ (247)

„Nejen já, ale i kolegyně z našich projektů si myslíme, že problém domácího násilí je problém násilí na ženách z větší části.“ (256)

„Ano, my jsme jasně definované jako ženská organizace.“ (276)

2) DN jako patologický jev s vyhraněnou skupinou „ženy“ - organizace se oficiálně neoznačují jako ženská, ale s přihlédnutím ke své hlavní cílové skupině (tj. ženy) je lze pojímat jako pro-žensky orientované. Respondentky vnímají DN jako patologický jev ve společnosti. Nepopírají, že ve většině případů jsou oběťmi DN ženy, avšak zároveň říkají, že jim jde o oběti DN obecně. Jde o tři organizace ze zkoumaných pěti v tomto ohledu.

Respondentky těchto tří organizací se shodují na tom, že pracují především pro ženy, avšak dodávají, že jsou schopny poskytnout pomoc také mužům v podobě externího poradenství. Organizace se nechtějí vyhlašovat jako ženské organizace, avšak vzhledem k tomu, že poskytují pomoc především ženám, se cítí jako pro-žensky orientované.

Jedna z respondentek uvádí, že se organizace věnuje skupině obětí DN, která tvoří v celku obětí DN tu větší část, tzn. ženám. Podle ní se muži na organizaci neobrací příliš často. To znamená, že mužů, obětí DN je mnohem méně než žen. Ze své zkušenosti uvádí, že ženy v azylovém domě jsou často ve špatném stavu a jakékoliv setkání s mužem je traumatizuje. Cítí negativní vnímání týraných žen vůči mužům. Přesto uvádí, že organizace není genderově vyhraněná, pouze pomáhá větší části obětí DN, která je však poznamenána traumaty vzniklými zkušenostmi s muži.

„Stalo se, že se na nás obrátí muži, ale vzhledem ke kapacitním možnostem a k tomu, že vycházíme z rakouského modelu, který nedoporučuje dávat ženy a muže dohromady kvůli následné traumatizaci, takže není možné ubytovávat muže. Některé ženy přicházejí opravdu ve špatném stavu a stalo se nám, že ledaskdy bývají muži negativně vnímáni, například když jednorázově přijde údržbář, apod., ty ženy jsou z toho traumatizované, takže není možné ubytovávat muže. Můžeme jim poskytnout pouze externí poradenství sociální, právní a psychologické.“ (152)

„Nejsme genderově organizovaná organizace, spíš chápeme domácí násilí jako sociálně patologický jev, ale díky tomu, že není možné ubytovávat muže a ženy dohromady, tak z tohoto hlediska jsme spíše ženskou organizací.“ (180)

„...samy bychom se nedefinovaly jako gendrově vyhraněná organizace. Spíš opravdu k tomu přistupujeme jako k sociálně patologickému jevu, který má vyhraněnou skupinu a větší část té cílové skupiny tvoří ženy.“ (181)

Další respondentek uvedla, že se organizace oficiálně neoznačuje jako ženská mimo jiné proto, že muži stáli u vzniku organizace a také pro organizaci v současnosti pracují. Avšak také uvedla, že se názory pracovníků organizace na téma DN rozcházejí. Část týmu chápe DN jako jev genderově podmíněný a část jako jev sociálně patologický. V zápětí však dodala, že organizace v minulosti uspěla v žádosti o grant od nadace, která prosazuje genderové hledisko. Přestože se organizace nevymezuje jako ženská, dodržuje straníci poradenství vůči svým klientkám. Organizace se nechce vyhranit v jednoznačném názoru, přesto ji respondentka odmítá označit jako ženskou. V následujícím hovoru pak respondentka uvádí, že v jistém smyslu lze organizaci označit jako feministickou neboť hájí práva žen na život bez násilí. Sama za sebe respondentka cítí, že násilí na ženách je genderově podmíněno.

„U nás je to tak, že názory v rámci sdružení i v rámci týmu lidí, kteří tady pracují, jsou různé. A někdo je více jako na straně genderové podmíněnosti, někdo to spíše chápe jako sociální patologii, proto jsme se usnesli, že se nebudeme profilovat ani tak, ani tak. Prostě budeme mluvit o tom, že jsme zařízení, které pomáhá osobám ohroženým domácím násilím. V pobytovém programu jen ženám, v poradenství i mužům, a naše jako vysvětlení toho, proč domácí násilí vzniká, tak ty jsou taková, že to může být to i to.“ (116)

„Takže už z toho pohledu, že nepracují tady jen ženy, ženský tým, i když ve vedení ženy jsou. Tak tohle neděláme, přitom ale jsme podporovaní Slovak-Czech Women's Fund, který v podstatě toto hledisko jako genderové vlastně uznává a myslím, že jsme jako jedny z nejúspěšnějších organizací, které vždycky grant dostaly. Takže myslím si, že pohled na nás je takový, že přestože se takhle nevymezujeme, tak určitě preferujeme straníci poradenství. Prostě stojíme za klientkou a neřešíme, kde je pravda a nestavíme se k tomu jako mediátor, který má za úkol jít střední cestou. My stojíme za

klientkami, nezjišťujeme, jak to bylo a proč to bylo. Ale jako ženská organizace asi by se to nedalo říct.“ (118)

„Já si myslím, že pokud bychom se bavily o tom, že nám jde o to, aby ženy dokázaly prosadit svoje práva, tak v tomhle smyslu ano. Že my hájíme práva žen na to, aby mohly žít v životě bez násilí, domácí násilí i statisticky se týká z 90% žen a věřím, že ta genderová podmíněnost je tam opravdu silná.“ (138)

V další organizaci chápe respondentka DN jako problematiku, která se zviditelnila díky tomu, že většinou obětí DN jsou ženy. Přestože respondentka cítí asymetrii mezi ženami, oběťmi DN a muži, oběťmi DN, snaží se vnímat problematiku DN jako problém různých skupin obyvatel. V zápětí však toto své vnímání popírá neboť označuje skupinu žen přímo jako drtivou většinu obětí DN. Zároveň cítí, že přestože DN souvisí především s ženami, společnost směřuje spíše k tomu, že tento problém žen zobecňuje. Organizace, kterou zastupovala tato respondentka je blízko k charakteristice ženská, ale za ženskou organizaci se nepovažuje.

„To je takové problematické. Já si myslím, že k tomu máme blízko, ale nejsme ženskou organizací.“ (232)

„Protože ten problém domácího násilí se netýká jenom žen. Jako je to určitě důležité ohnisko, protože skrze problematiku násilí na ženách se téma domácího násilí vůbec vneslo do společnosti a má, tedy v naší společnosti se zdá, stále výsadní postavení. Takže z tohoto ohledu ano, ale nelze popírat, že mocenská nerovnováha uplatňovaná skrze násilí je prostě i v jiných skupinách, např. senioři, zdravotně postižení, nakonec i děti, atp. Takže tady v tom se nám to trochu rozptýluje. Ale ten feministický pohled, já si myslím, že ta linie, ta myšlenka to pořád nese, i když se to rozmnožilo. A je tendence, že se o tom třeba nemá mluvit, ale že to je podstatné.“ (233)

„My neposkytujeme pomoc jenom ženám, ale my ji poskytujeme prostě i mužům. Ale to je prostě ... drtivá většina jsou ženy, takže ono to ...“ (234)

Je možné, že se organizace nechtějí vyhradit oficiálně jako ženské organizace neboť by se tak zúžila jejich cílová skupina a tím pádem i možnost žádat o finanční prostředky z některých státních a evropských grantů.

3.3.2 Kategorie: SOUKROMÝ A OPATRNÝ FEMINISMUS

Tato kategorie odráží osobní pocity a uvažování všech respondentek nad feminismem a jejich vztahu k němu. Všechny provedené rozhovory se dotkly více či méně tématu „feminismus“. Šlo o pojmání feminismu a pocity a sebereflexi respondentek vůči

tomuto pojmu. Všechny respondentky uvedly, že se cítí být feministkou, avšak respondentky chápou svůj soukromý feminismus odlišnými způsoby, pro každou z nich má feminismus jiné dimenze. Respondentky daly pojmu "feminismus" rozdílné významy, ze kterých jsem sestavila následující **škálu významů**:

1) Feminismus jako změna společnosti s omluvou. Respondentka rozhodně uvádí, že se cítí být feministkou, jelikož jí vadí, jak se chovají muži k ženám. K feminismu se otevřeně hlásí a snaží se jej veřejně proklamovat. V zápětí uvádí, že přes svůj feministický postoj žije „normálním“ životem v manželství. Feminismus se zdá být tedy jakousi opozicí k tomu, co je „normální“. Respondentka se označuje jako feministka, ale dodává, že je obyčejnou ženou se vším všudy, včetně partnerství s mužem. Na jednu stranu vyjadřuje nespokojenost s chováním mužů vůči ženám, požaduje změnu chování části společnosti a na druhou stranu obhajuje svůj současný stav tím, že o něm hovoří jako o normálním životě.

„Preferuji to a pokud někde jsme, někde hovoříme, tak to říkám. Protože řada i různých vlivných osobností vždycky říká „já ale nejsem feministka“. Tak na to říkám: „my jsme feministky“, protože nám vadí, jak se chovají muži k ženám, to by se mělo změnit. Ale jsme normálně vdané, žijeme normálním životem.“ (084)

2) Feminismus jako přirozený vývoj ženy. Respondentka vnímá feminismus jako postoj, ke kterému v podstatě celý život směřovala skrze své zkušenosti a zážitky, skrze práci se svými pocity, skrze nerovný svět. Vnímá feminismus jako rovné příležitosti, ale nejen to. Cítí, že život společnosti je ve všech ohledech asymetrický, co se týče postavení žen a mužů. Vnímá nerovnost v osobních vztazích, které jsou pro jedince nejdůležitější a na nichž je zapotřebí pracovat, k čemuž respondentce feminismus posloužil.

„Já si myslím, že to vzniklo zcela přirozeně. To už jsou spíš osobní důvody, které vás dovedou k tomu, že se začnete zajímat o tzv. rovné příležitosti. Tenkrát jsme tomu říkaly jinak a jsou v tom osobní vztahy, které žijete a které se snažíte během těch let dopracovat, někam se vypracovávat. Myslím, že by skoro každá žena měla nebo mohla vidět, že to není rovný svět.“ (277)

3) Feminismus jako umlčená radikální představa o změně. Respondentka nechce zobecnit změnu společnosti na spojení „rovné příležitosti“ neboť cítí, že je zapotřebí radikálnější změny. Hovoří o nespravedlnosti, která se pojí s ženami již od jejich narození a provází je po celý život. Ve své výpovědi reprezentuje také své kolegyně z organizace, které se cítí podobně. Jsou sice feministkami s radikálními představami o změně společnosti, ale navenek jsou opatrné s vyjádřeními neboť společnost se vůči feminismu a feministkám vyhraňuje negativně a spojuje si tyto výrazy s povrchními představami. Ve výpovědi respondentky se ukazuje, že společnost feminismus nepřijímá a ženy, které se cítí být

feministkou a pracují v podobné organizaci, musí zvažovat svá prohlášení a upravovat je do podoby, která je pro naši společnost snesitelná.

„Já tomu říkám „feminismus“ se nerovná „rovné příležitosti“. Já nemám ráda definice, trochu s nimi bojuji. S organizací se pohybujeme na takové úrovni, aby to pro tuto společnost bylo akceptovatelné. Ale uvnitř (členek organizace-poznámka LV) jsou radikálnější představy o té nespravedlnosti, která existuje, o možnostech mladých žen nebo dívek, o výchově, o vzdělávání, o skutečných možnostech, o skleněných stropích, ty máme poměrně jasné.“ (278)

4) Feminismus jako rovné příležitosti – opatrný feminismus. Respondentky uvádějí, že se cítí být feministkami, avšak „feminismus“ chápou jako „rovné příležitosti“.

Respondentka se vnitřně vnímá jako feministka, avšak nechce tento svůj pocit veřejně projevit, např. angažováním se v nějakých organizacích. Je tedy v tomto směru opatrná, ačkoliv přemýšlí, že není možné, aby feministkou nebyla neboť je ženou. Feminismus si tedy spojuje s ženstvím jako takovým. S pojmem feminismus si dále spojuje českou režisérku Věru Chytilovou. Feminismus vnímá jako potřebu rovných příležitostí ve společnosti pro obě pohlaví, ale také jako stejné přístupy k oběma pohlavím. Nemá potřebu se aktivně účastnit v této věci, ačkoliv cítí, že rovné šance ve společnosti mezi pohlavími neplatí a dokonce předpokládá, že tento stav bude ještě nějakou dobu trvat.

„Já bych se asi označila jako za feministku. Ale že bych se angažovala vyloženě v některých organizacích, tak to ne.“ (136)

„Mně se vždycky ... si vybavím Věru Chytilovou. Mně přijde výborná. Já si prostě myslím, že není možné, aby byla nějaká ženská, která by nebyla feministka. Já si myslím, že feminismus, někde jsem slyšela výbornou charakteristiku, ale nevzpomenu si ... myslím si zkrátka, že to je o tom, aby měly ... už vím, myslím, že to bylo, že feministka je ta nebo ten, feminista, kdo si myslí, že žena je také člověk. Nebo něco v tom smyslu. Takže to mi přijde docela hezké. Takže jde o to, aby existovaly rovné příležitosti pro obě pohlaví, aby ženy měly stejný prostor realizovat svoje sny a nápady, a aby měly taky stejnou pomoc. A aby se k nim přistupovalo stejně, což si myslím, že tak není a ještě nebude dlouho.“ (137)

Na druhou stranu respondentka uvedla, že v jistém smyslu lze označit organizaci, pro kterou pracuje za feministickou. Cítí, že jsou nerovnosti ve společnosti podmíněné genderově, že ženy si již od narození v sobě nesou určité vzorce nutné podřízenosti mužům, z čehož podle ní plyne mimo jiné situace žen jako většiny obětí DN. Vnímá organizaci jako určitý způsob feministického boje proti této podřízenosti žen, jako boření mýtů. Vyjadřuje touhu po změně v chápání žen, hovoří o boji za rovnoprávnost žen s muži, ale posun vyjadřuje vždy pouze ve směru k ženám, nenaznačuje potřebu změnu na straně mužů. Přesto výše uvádí, že nemá

potřebu být v této věci více aktivní, což je velký kontrast ke slovu „boj za rovnoprávnost“, který použila.

„...určitě spousta žen má ty vzorce chování z rodiny, jak se chovali rodiče k sobě. Ta žena nasála vzorec chování, co může odpustit a co nemůže a jak se k tomu staví její rodina v situaci, kdy ona to řeší, že se to nemá ventilovat ven, že je to něco, co ona musí vydržet, co patří k údělu ženy. Takže určitě jako boření mýtu v tomhle smyslu, tak to si myslím, že je feministický, že by se to tak dalo označit. Ale je to nějaký boj za rovnoprávnost a snaha posílit ty ženy, aby se dokázaly obhájit.“ (138)

I další z respondentek uvádí, že je zastánkyní rovných šancí. Respondentka uvádí, že feminismus má více podob. Z těchto podob vybrala dvě, přičemž na jednu stranu postavila radikální feminismus, se kterým nesouhlasí a na druhou stranu postavila rovné šance, s nimiž souhlasí. Bohužel tato odpověď nebyla dále rozvedena, avšak je možné se ptát, proč respondentka vybrala právě tyto „podoby“ feminismu, co respondentka vnímá jako radikální feminismus, co je mezi těmito dvěma vymezeními, apod.

„Vztah k feminismu, můj osobní ... záleží, co se pod pojmem feminismus rozumí, je feminismus chápáný několika způsoby a já osobně nejsem zastáncem radikálního feminismu, ale příznivcem rovných šancí jsem, pokud chápeme feminismus, jako rovné šance.“ (183)

5) Feminismus jako nejasný pojem. Respondentka jako reakci na můj dotaz, zda se považuje za feministku, odpověděla, že neví. Po mé další otázce, co si pod feminismem představuje, reagovala odpovědí, která vyjadřuje to, jak ji vidí ostatní. Z další rozvinuté odpovědi vyplývá, že respondentce není příliš jasná definice feminismu a obává se jasné formy. Tzn. na jedné straně přemýšlí o feminismu jako o tvrdém odporu a na druhou stranu jako o bazírování na dodržování mužského a ženského rodu v úředních formulářích, tedy dvě velmi různé oblasti s odlišnými akcenty. S některými nerovnostmi respondentka nesouhlasí, avšak nemá potřebu je měnit.

„Víte, já moc nevím.“ (236)

„Já si třeba o sobě myslím, že ani moc nejsem. Kamarád, který je feminist, mi říká, že vůbec nejsem. Ale když se zase setkám s někým v „uvozovkách“ normálním, tak mi říkají, že jsem strašně feministická. Takže ono to je těžké.“ (237)

„Já už jsem si to uzavřela pro sebe tak, že já feminismus nepovažuji za takové ty modré punčochy, což tedy byl ten vyhraněný přístup ze začátku, kterým zřejmě bylo zapotřebí probořit ty hradby, teď to vnímám spíše jako směr usilující o rovnoprávnost, asi v tom smyslu, že kdo chce dělat co, ať si to dělá. Když chce být žena dělníkem, tak ať jí je. Takže v tomhle smyslu bych řekla, že feministka jsem. Ale nejsem ten typ, který by byl ostře vyhraněný...nevím, kam to zařadit...něco jako tvrdý odpor

nebo bazírování na tom, jak vypadají formuláře, to mě prostě někdy zarazí, že je všechno v mužském rodě, ale nemám potřebu to měnit. Takže ten vztah k feminismu není tak silný, aby přesahoval mou soukromou sféru působení.“ (238)

3.3.3 Kategorie: „ODGENDEROVÁNÍ“: VYJEDNÁVÁNÍ VE SPOLEČNOSTI

Respondentky v rozhovorech opakovaně narážely na problém, že pojem násilí na ženách je často příliš silným pojmenováním daného jevu pro společnost, nejen pro veřejnost, ale také pro státní instituce a vládní politiku. Státní postoj je také negativní v postojích vůči feminismu a feministickým organizacím. Některé z respondentek jsou přesvědčeny o tom, že pojmenování problému jako násilí na ženách a označení organizace jako feministické jim mnohdy uškodilo při získávání finančních prostředků od státu. Jedna z respondentek také uvedla, že rozdělování peněz vládou je ideologické. Z taktických důvodů bylo tedy pro organizace lepší používat spíše pojem DN a ženská organizace. Na druhou stranu většina respondentek uvedla, že jejich organizace je feministická nebo alespoň v určitém směru má k feminismu vztah. Z toho plyne, že stát a společnost v podstatě tyto organizace a jejich členky nenápadně nutí k určité strategii, ve které respondentky provádějí autocenzuru. Upravují některá svá prohlášení, dokonce upravují charakteristiku své organizace, aby byly přijaty společností a především, aby mohly provozovat svou činnost. Neziskové organizace jsou obecně již ze své podstaty závislé na státu a ve chvíli, kdy se vládní politika rozhodne již předem vyřadit z výběrového řízení na grant v oblasti genderové problematiky feministické projekty, dá se hovořit o diskriminaci organizací, které by se jako feministické chtěly otevřeně profilovat. Respondentky uvedly, že se s podobnými přístupy setkávaly v 90. letech, ale z rozhovorů vyplynulo, že současná vláda feminismus nepodporuje, spíše naopak a ačkoliv se o již otevřeně hovoří o DN, společnost má tendenci tento jev zobecňovat, pojímat jako problém různých skupin obyvatelstva a přehlížet, že z většiny případů jde o násilí na ženách v domácím prostředí. Jedna z respondentek nazvala tento trend ve společnosti výstižně jako „odgenderování“ (z toho název této kategorie).

„...pod touto Radou vznikl výbor pro prevenci domácího násilí, ten funguje a my tam docházíme. Pokud jde o aktivitu ... měly jsme tam, že se bude řešit národní akční plán proti násilí nebo domácímu násilí ... ono o „násilí na ženách“ moc lidí nechťejí slyšet, spíš se v radě a ve výboru pořád používá „domácí násilí“, bohužel to genderové z toho trošku vypadlo.“ (041) „...tak to vypadlo úplně. Protože český stát vidí domácí násilí jako kriminologický problém.“ (042) „Čili, když se řekne domácí násilí, tak to jsou děti, senioři, ženy, muži, ale v podstatě ... a máme rovné příležitosti, tak všechny ty složky ... i když čísla hovoří jasně, že oběťmi domácího násilí jsou z 94 nebo 95 % ženy, tak toto nikdo nechce přijmout, a v podstatě i Bílý kruh bezpečí to tak razí, a vlastně i stát.“ (044)

„...my to vidíme jako jeden z důvodů, proč jsme dlouho nedostávaly granty ... protože když jsem si stěžovala na ministerstvu zdravotnictví, tenkrát tedy byl nějaký „úředník“...“ (047) „... a ten řekl, no to se nedivte, vy diskriminujete muže. ... My jsme se léta potýkaly právě s problémem financí a já jsem přesvědčená, že právě ze začátku to byl takový ten pohled jako „nějaké feministky“ ... takže ten problém tu je. ...“ (048)

„My jsme feministky, ale nicméně přímo to neříkáme, protože víme, že nám to velmi uškodilo ze začátku. ...“ (083)

„I když já tedy tvrdím, že celá problematika domácího násilí, která se do společnosti dostala, je v posledních letech bohužel diskutována velice směrem „odgenderování“. Směřem, že to není problém násilí na ženách, že je to problém společnosti v rodině ...“ (256)

„Na veřejnosti vystupujeme někdy opatrně. Když vezmu celou historii organizace zpátky, tak opravdu ... říkaly jsme úmyslně jenom „ted' pracujeme na problematice domácího násilí“, protože jakmile jsme to v nějakých dobách definovaly na principu násilí na ženách, nerovnosti žen a mužů nebo patriarchálním systému, okamžitě to vzbuzovalo obrovské emoce. To už je spíše taktika. Tím, že tady spolupracovaly různé týmy, skupiny žen, mladých studentek nebo i starších žen, tak se ta definice „na venek“ tak trochu pohybovala. Dneska už klidně řekneme, že jsme feministická organizace, už na truc panu Nečasovi. Když nás bude chtít vyloučit a dokáže nám v našich projektech, že jsme negativně feministické a ubijíme nějaké lidi okolo, tak ten boj bych klidně na sebe vzala. Z toho bych měla velkou radost.“ (278)

„Je to také trošku současná vláda, se kterou je těžké spolupracovat, která naprosto vymezuje a vyřazuje určité oblasti z fondů. ... Ministerstvo práce a sociálních věcí, které tyto fondy spravuje, vypsaló fondy speciálně pro genderovou problematiku a vyloučilo z nich feministické organizace. Před vypsáním Ministerstvo předeslalo, že projekty, které budou feministické a maskulinní ideologie nebudou podporovány. ... Zahraniční média o tom píšou víc než naše vlastní, která se na to vykašlala. Ono to bylo v novinách, ale to čtete až na čtvrté, páté stránce.“ (253)

4. ZÁVĚRY

Cílem mé práce bylo především zjistit, jak se v ČR po roce 1989 rozvíjel aktivismus, jehož cílem je pomoci ženám, obětem DN. Z původních 6 organizací ve výzkumném vzorku se snížil počet na 5 organizací.

Organizace zabývající se pomocí ženám, obětem DN začaly vznikat v ČR již v první polovině 90. let a nové organizace ještě stále vznikají. Důkazem může být organizace ROSA, která započala svou činnost v roce 1993 a na druhé straně organizace Persefona, která vznikla v roce 2007. Nelze říci, že většina zkoumaných organizací vznikla exogenně, právě naopak. Z pěti organizací vznikla v podstatě pouze jedna díky exogennímu vlivu. Vznik dalších organizací většinou vzešel z podnětů osob, které se již nějakým způsobem zabývali sociální oblastí v české společnosti a cítili oblast problematiky násilí na ženách jako nedostatečně pokrytou. Čtyři organizace z celkových pěti ve výzkumném vzorku měly při svém vzniku poněkud jinou cílovou skupinu než ženy, oběti DN. Soustředily se na rozvedené ženy, osamělé ženy, ženy prostitutky, ženy, oběti obchodování se ženami, ženy, drogově závislé, apod. Důvodem může být to, že problematika DN byla v naší zemi během 90. let velkou neznámou a v podstatě „bílým místem“ (jak trefně poznamenala jedna z respondentek). Tudíž ani ženy, aktivní v popsanych organizacích, neměly znalosti o této problematice, neměly tuto oblast vůbec zmapovanou, a tudíž nemohly hned v počátcích své činnosti zacházet se spojením „ženy jako oběti DN“. Ke změně cílové skupiny, respektive k vyhranění se na skupinu žen, obětí DN, došly organizace v počátečních několika letech svého působení. Jedinou organizací, kde oběti DN tvoří jednu z hlavních cílových skupin již od jejího vzniku, je organizace, která vznikla v nedávné době. Avšak vznikla v prostředí, kde již na ochranu obětí DN existuje zákon. U jedné z organizací lze sledovat současný posun zájmu na oblast prevence DN mezi mládeží.

Co se týče zaměření organizací (Chaloupková 2007), všechny zkoumané organizace se věnují oblasti *násilí na ženách*, malá část z nich také *obchodu s ženami*. Téměř všechny organizace lze také zařadit do oblasti *problematiky rodiny a prosazování rovných příležitostí osob pečujících o děti* neboť pomáhají také matkám, obětem DN (případně otcům). Z tohoto faktu plyne souvislost, že většina organizací se v průběhu let své činnosti začala soustředit i na děti neboť problematika dětí jako svědků DN, případně dětí jako obětí DN velmi úzce souvisí s problémy žen, obětí DN. Většina organizací tomuto faktu postupně přizpůsobila (či přizpůsobuje) nabízené formy pomoci. Dvě z pěti organizací se také vážněji zabývají oblastí *profesionálního rozvoje žen a rovnými příležitostmi na trhu práce*. Do určité míry jsou jejich aktivity v této oblasti dány tématy vypisovaných grantů ze státních i evropských fondů, což

částečně odpovídá teorii Haškové a Křížkové (2006). Dá se také říci, že všechny zkoumané organizace se věnují *problematice postavení žen ve společnosti obecně*. Co se týče oblastí aktivit organizací (Chaloupková 2002), všechny zkoumané organizace mají jako hlavní činnost *sociálně-psychologické pomoci a poradenství*. U malé části z nich se k této oblasti přidává ještě *vzdělávací a osvětová činnost* (3 organizace z 5), *výzkumná a expertní činnost* (2 organizace z 5) a oblast *zprostředkování informací a kontaktů* (1 organizace z 5).

Aktivity, činnost a chod zkoumaných organizací byl zajišťován, a je i v současnosti, ve většině organizací především ze státních zdrojů. Pouze jedna z organizací byla ve svých počátečních letech celkově finančně podporována financemi ze zahraničí. Co se týče grantových projektů vypsanych v rámci rozpočtu EU, čerpala z těchto zdrojů jen malá část organizací. Podobně tomu bylo u strukturálních fondů EU. Důvodem většinou byla poněkud jiná problematika vypsanych grantů než jaké se věnují zkoumané organizace, které ve většině případů nebyly ochotny měnit své zaměření. Všechny organizace mají v současnosti nedostatek financí a sledují trend snižování dotací směrem od státu. Důvodem může být vznik intervenčních center, která jsou zřízena státem a státem také dotována, a tvoří určitou nezdravou konkurenci neziskovému sektoru v problematice DN. V tomto směru je nepříjemné, že jedna z největších organizací v ČR (BKB), která se zabývá DN, odmítla rozhovor. Ve věci intervenčních center totiž směrem k BKB vyvstaly připomínky během prováděných rozhovorů a zdá se, že má tato organizace na spolupráci se státem určitou formu „neformálního monopolu“. Avšak bylo by zapotřebí, aby se k tomuto názoru vyjádřila přímo daná organizace. V každém případě má BKB jako jediná organizace ve výzkumném vzorku zaregistrovanu Ministerstvem práce a sociálních věcí ČR sociální službu „intervenční centrum“. Na druhou stranu lze vidět posun státních institucí a vládních orgánů pozitivním směrem k řešení problému DN v ČR. Z původního přehlížení a odmítání DN ze strany státu v 90. letech došlo na změnu legislativy, zanesení pojmu DN do českých zákonů a uznání potřeby řešit tento problém. Zkoumané organizace se postupně staly experty v této oblasti a k legislativním změnám velkou měrou přispěly. Zdá se však, že jejich expertní činnost nebyla v tomto směru státem dostatečně oceněna a tato situace, zdá se, pokračuje. Svědčí o tom spolupráce téměř všech zkoumaných organizací s intervenčními centry, která je však prováděna na bezplatné bázi. To by opět potvrdilo teorii Haškové a Křížkové (2006) a Vodrážky (2006). Co se týče styku se státními institucemi za účelem různých administrativních kroků, buď pro klientky nebo pro samotnou organizaci, organizace jej vnímají jako kvalitnější, příjemnější a potvrdily zlepšení vzhledem k 90. letům.

Pokud jde o spolupráci zkoumaných organizací, v současnosti se snaží o společné aktivity ve volném sdružení Koordona. Činnost v tomto sdružení je však výrazně ovlivněna

nedostatečnými personálními kapacitami jednotlivých organizací. Organizace jsou zavaleny prací a vzhledem k nedostatku finančních prostředků nemají možnost navýšení personálních zdrojů. Organizace v Koordoně spolupracují také s dalšími sdruženími z neziskového sektoru. Koordona je druhým podobným počinem organizací z oblasti DN v ČR. První sdružení Koordinační kruh prevence násilí na ženách, které vzniklo již v roce 1995, postupně utlumovalo svou činnost, až zaniklo úplně. Za velké a důležité spojení (nejen) zkoumaných organizací v oblasti DN lze považovat mediální Kampaň proti násilí na ženách v roce 2003. Na tomto místě je třeba zmínit také Alianci proti DN, která byla založena v roce 2002 na půdě Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR na základě iniciativy BKB. Avšak kromě BKB není v této Alianci členem žádná ze zkoumaných organizací, avšak ani žádná další nezisková organizace.

Co se týče forem pomoci, které zkoumané neziskové organizace nabízejí, jejich nabídka se velmi podobá. Většinou jde o poradenství sociální, psychologické, právní, apod. Dále organizace nabízejí telefonickou krizovou linku, v posledních čtyřech letech zavedly téměř všechny zkoumané organizace také internetové poradenství. Tři z pěti zkoumaných organizací nabízejí také pomoc v podobě azylových domů. Zbylé dvě organizace z pěti zkoumaných zase více než předešlé tři nabízejí expertní činnost, vzdělávací činnost a jedna z těchto dvou organizací se zabývá do větší míry koordinací projektů, zprostředkováním kontaktů a informací. Zkoumané organizace nabízejí další možné aktivity a činnosti pro ženy i děti. Žádná z organizací nenabízí programy pro agresory či pachatele DN. Avšak formy pomoci, které zkoumané organizace nabízejí, jsou v podstatě ovlivněny jejich finančními problémy.

Zkoumané organizace nelze všechny označit jako ženské, ačkoliv všech pět organizací se zaměřuje pro-žensky. Pouze dvě z pěti organizací se označilo jako ženská organizace. Na druhou stranu se všechny respondentky vyjádřily, že mají vztah k feminismu a určitým způsobem se cítí být feministkou. Na analýze provedené pomocí kódování lze vidět, že negativní význam slova feminismus je stále živý v naší společnosti. Respondentky neměly vyhraněné názory na feminismus, definice feminismu se měnila a obecně lze říci, že samy respondentky se tohoto pojmu poněkud obávaly. Přijímají jej, ale nechtějí se vůči němu přesně vyhradit. Pojímání feminismu se částečně rozpadalo také generačně neboť byla znát větší otevřenost a bojovnost respondentek starší generace než té mladší, která se pohybuje na umírněné straně významů pojmu feminismus.

Myslím si, že mé závěry jsou v některých místech spíše obecné. Avšak nenašla jsem práci, která by se podobným způsobem zabývala neziskovými organizacemi, které pracují v oblasti násilí na ženách, především v oblasti DN. Bylo tedy zapotřebí provést jakýsi

základní výzkum mapující situaci v této problematice v ČR. Myslím si, že by bylo vhodné se na základě těchto zjištění ponořit hlouběji do jednotlivých sfér činností zkoumaných organizací. Také bych přivítala možnost provedení dalších rozhovorů se zkoumanými organizacemi, neboť během analýzy rozhovorů mi vyvstaly další otázky, na které již nezbyl čas při rozhovorech, a které mě na místě s respondentkami nenapadly. Avšak obávám se, že další hlubší zkoumání nebo provedení doplňujících rozhovorů by nebylo možné obsáhnout v práci bakalářského rozsahu.

Na druhou stranu může být tento výzkum startovním bodem pro další výzkumníky, kteří se zajímají o podobná témata.

LITERATURA A PRAMENY

Tvar odkazů v kapitole Literatura a prameny se řídí dle Silvermana (2005, s.206).

Alty a soprány II (kapesní atlas iniciativ na podporu rovných příležitostí pro ženy a muže), 2005. Praha: Gender Studies, o.p.s.

Bednářová Z. – Macková K. – Prokešová H., 2006: *Studijní materiál o problematice domácího násilí pr pracovnice a pracovníky orgánů sociálně-právní ochrany dětí*. Praha: Ministerstvo práce a sociálních věcí.

Benninger-Budel C. – Lacroix A.-L., 1999: *Violence Against Women: A Report*. Geneva: OMCT.

Černá, K., 2006: *Ekofeministická hnutí*. Bakalářská práce, Praha: FHS UK v Praze.

Domácí násilí – staré problémy, nová řešení? Sborník z konference pořádané organizacemi Friedrich-Ebert-Stiftung, proFem a Rosa 26. listopadu 2001 v Praze, 2002. Praha: Friedrich-Ebert-Stiftung e. V., zastoupení v České republice.

Fialová, Z., 1997: *Ženy v mimovládnych organizáciach*. Bratislava: Aliance žien Slovenska.

Frič, P., 1998: *Aktivity a potřeby neziskových organizací v ČR. Výsledky kvantitativního sociologického šetření*. Praha: Agnes.

Frič, P., 2000: *Neziskové organizace a ovlivňování veřejné politiky. Rozhovory o neziskovém sektoru II*. Praha: Agnes.

Frič, P. – Šilhánová, H., 1997: *Rozhovory o neziskovém sektoru (Sonda do duše zainteresovaných aktérů)*. Praha: NROS.

Havelková, H., 2008.: *Otazníky českého ženského hnutí po roce 1989*. In: A. Gjuríčová – M. Kopeček (eds.): *Kapitoly z dějin české demokracie po roce 1989*. Praha: Paseka, 217-230

Hašková, H., 2006: *Vliv evropské integrace na ženské občansko organizace v ČR*. Praha: www.genderonline.cz.

Hašková, H. – Křížková, A., 2006: *Rozhodčí a hráči: Vliv socio-ekonomické transformace a evropské integrace na ženské občanské skupiny*. In: Hašková, H. - Křížková, A. - Linková, M. (eds.): *Mnohohlasem, Vyjednávání ženských prostorů po roce 1989*. Praha: Sociologický ústav Akademie věd ČR, 81-102

Heise, L.L. – Pitanguy, J. – Germain, A., 1998: *Násilie páchané na ženách. Skrytá ujma na zdraví. Študijný materiál vypracovaný pre Svetovú banku*. Humenné: PRO FAMILIA, ASPEKT.

Hendl, J., 2005: *Kvalitativní výzkum. Základní metody a aplikace*. Praha: Portál.

Chaloupková, J., 2002: *České ženské hnutí po roce 1989: čtyři případové studie ženských organizací*. Bakalářská práce, Praha: FHS UK v Praze.

Chaloupková, J., 2007: *Základní charakteristika prožensky orientovaných neziskových organizací*. Praha: www.genderonline.cz.

Králíková, A. - Sokačová, L., 2006: *Ženské / genderové nevládní neziskové organizace v České republice*. Praha: FES.

Marksová-Tominová, M., 2004: *Stát a ženské nevládní neziskové organizace*. In: P. Pavlík (ed.): *Stínová zpráva v oblasti rovného zacházení a rovných příležitostí žen a mužů*. Praha: Gender Studies, o.p.s., 107-117

Maule, J., 2005: *Servisní nestátní neziskové organizace*. Praha: NROS.

Pikálková, S., 2004: *Mezinárodní výzkum násilí na ženách – Česká republika/2003: příspěvek sociologického zkoumání násilí v rodině*. Praha: Sociologický ústav Akademie věd ČR.

Renzetti, C.M., D.J., 2003: *Ženy, muži a společnost*. Praha: Karolinum. (Překlad P. Pavlík)

Rowbotham, S., 1992: *Women in Movement*. New York, London: Routledge.

Silverman, D., 2005: *Jako robiť kvalitatívny výskum. Praktická príručka*. Bratislava: Ikar.

Skrbková, M., 2008: *Domácí násilí a neziskové organizace zabývající se tímto problémem*. Diplomová práce, Praha: FHS UK v Praze.

Strauss, A. – Corbin, J., 1999: *Základy kvalitativního výzkumu. Postupy a techniky metody zakotvené teorie*. Boskovice: Albert.

Vaňková, Z., 2004: *Neziskové organizace v České republice zaměřené na ženy*. Bakalářská práce, Praha: FHS UK v Praze.

Vodrážka, M., 2006: *Aktivismus bez hnutí nebo protohnutí? Ženské organizace a skupiny v ČR v letech 1989-2006*. In: Hašková, H. - Křížková, A. - Linková, M. (eds.): *Mnohohlasem, Vyjednávání ženských prostorů po roce 1989*. Praha: Sociologický ústav Akademie věd ČR, 61-80

Vymětalová, S., 2001: *Domácí násilí: přirozený jev?* In: Sociologický časopis XXXVII, (1/2001). Praha: Sociologický ústav Akademie věd ČR, 103-121

Znebežánek, F., 1997: *Sociální hnutí. Teorie, koncepce, představitelé*. Praha: Slon.

Ženy a muži v ČR v datech, 2005. Praha: Český statistický úřad.

Prameny:

Rozhovor s o.s. ROSA
Rozhovor s o.s. Acorus
Rozhovor s o.s. Magdalenium
Rozhovor s o.s. Persefona
Rozhovor s o.p.s. proFem
Stanovy o.s. Acorus
Stanovy o.s. Magdalenium
Stanovy o.s. Persefona
Zakládací smlouva o.p.s. proFem
Výroční zpráva o.s. ROSA 2005, 2006, 2007
Výroční zpráva o.s. Acorus 2006, 2007
Výroční zpráva o.s. Magdalenium 2006, 2007, 2008
Výroční zpráva o.s. Persefona 2007
Výroční zpráva o.p.s. proFem 2001 až 2007
www.rosa-os.cz
www.acorus.cz
www.magdalenium.cz
www.persefona.cz
www.profem.cz
www.bkb.cz
www.avonprotidomacimunasili.cz
www.domacinasili.cz
www.eps.cz
www.feminismus.cz
www.genderonline.cz
www.justice.cz
www.koordona.cz
www.llp.cz
www.mpsv.cz
www.mvcr.cz
www.stopnasili.cz

Příloha č.1

Tématické okruhy rozhovoru

Okruh č.1 – Základní představení organizace

- Můžete mi představit hlavní náplň a cíle organizace?
- Jaká je cílová skupina, na kterou se obracíte?
- Jak zajišťujete činnost organizace? Máte kanceláře? Stálé zaměstnance na plný úvazek? Management? Dobrovolníky? Stálou členskou základnu?
- Jak v současnosti financujete svou činnost?

Okruh č.2 – Hodnocení činnosti

- Co považujete za své největší úspěchy?
- S jakými překážkami se nejčastěji setkáváte při provozu organizace?
- Jaké jsou Vaše zkušenosti s médii?
- Jaké jsou Vaše zkušenosti s veřejností?
- Jaké jsou Vaše zkušenosti se státními institucemi, s vládou?

Okruh č.3 – Vznik a aspekt vývoje organizace

- Jak Vaše organizace vznikla? Jaký byl počet aktivních členek v době vzniku?
- Jaké byly původní představy o činnosti a jak se vyvíjely?
- Jak byl zajišťován chod organizace v začátcích?
- Změnily se nějak cíle organizace?

Okruh č.4 – Vztahy s jinými ženskými organizacemi

- Můžete říci, čím se navzájem liší organizace, které se zabývají DN?
- Spolupracujete mezi sebou? Pokud ano, jakým způsobem a jak spolupráci hodnotíte?
- Je Vaše organizace členem nějakého zastřešujícího sdružení?
- Spolupracujete se zahraničními organizacemi?

Okruh č.5 – Sebereflexe

- Jak hodnotíte komplexnost (ucelenost, provázanost) služeb nabízených Vaší organizací?
- Jak vidíte budoucí vývoj organizace?
- Proč jste se Vy sama rozhodla právě pro činnost v organizaci zabývající se DN?
- Považujete se za ženskou organizaci?
- Jaký má Vaše organizace vztah k feminizmu? Co termínem feminizmus rozumíte?